

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Slam poetry:
komparativní studie scén v České republice a Německu**

Lucie Hrubcová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Teorie a filozofie komunikace

Diplomová práce

Slam poetry:

komparativní studie scén v České republice a Německu

Lucie Hrubcová

Vedoucí práce:

Mgr. Radek Schuster, Ph.D.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

Poděkování.

Tímto chci velmi poděkovat vedoucímu této diplomové práce Ph.D. Radkovi Schusterovi za příležitost zpracovat téma slam poetry, stejně jako za jeho ochotu a cenné rady, které mi poskytoval v průběhu práce.

Tato práce by nemohla vzniknout bez samotných zástupců české a německé slam poetry scény, kteří mi poskytli svůj čas a cenné informace, i jim patří velké díky. A v neposlední řadě bych chtěla poděkovat Filipovi Korytovi za šanci stát se součástí slam poetry.

Poslední díky patří mým nejbližším za podporu mého tvůrčího já.

Obsah

ÚVOD	1
1 SLAM POETRY JAKO SOUČÁST KOMUNIKACE	4
1.1 Poezie jako součást lidského bytí	4
1.1.1 Historie slam poetry: kořeny v USA	5
1.1.2 Publikace a média.....	7
1.2 Definice	9
1.2.1 Slam poetry a poetry slam.....	13
1.2.2 Každá soutěž má svá pravidla.....	14
1.2.3 Role ve slam poetry	15
1.3 Slam poetry jako způsob komunikace	17
1.3.1 Text.....	21
1.3.2 Neverbální komunikace	26
1.3.3 Témata: od lásky až po filosofické otázky	29
2 SLAM POETRY V ČESKÉ REPUBLICĚ	35
2.1 Vývoj slam poetry scény v České republice	35
2.1.1 Odkaz fyzického básnictví.....	35
2.1.2 Jak to všechno začalo: překračování hranic	36
2.1.3 Rozšiřování scény a současná situace	38
2.1.4 Slam poetry jako nástroj učení.....	42
2.1.5 Plzeňská scéna	43
2.2 Představitelé české scény	44
2.2.1 Slameři	45
2.2.2 Dámy českého slamu	47
2.2.3 Organizátoři.....	48
2.3 Události.....	49

2.3.1	Mistrovství republiky.....	50
2.3.2	Exhibice	52
2.3.3	Slamy pro ženy	53
2.3.4	Slamy pro nováčky	54
2.3.5	Další typy událostí.....	55
2.4	Publikace a média	56
2.4.1	Knihy.....	57
2.4.2	Filmy a dokumenty	58
2.4.3	Média a internet	58
2.5	Shrnutí.....	60
3	SLAM POETRY V NĚMECKU	61
3.1	Vývoj slam poetry scény v Německu	61
3.1.1	Social beat a hip-hop	61
3.1.2	Jak to všechno začalo aneb první události	63
3.1.3	Rozšiřování scény.....	65
3.1.4	Slam poetry jako nástroj učení.....	67
3.1.5	Jak se scéna proměnila	69
3.2	Představitelé německé scény	71
3.2.1	Slameři	72
3.2.2	Dámy německého slamu	73
3.2.3	Organizátoři	75
3.3	Události.....	76
3.3.1	Celostátní soutěž.....	77
3.3.2	Mistrovství spolkové země: „Landesmeisterschaft“	80
3.3.3	Lokální slam.....	80
3.3.4	U20 Slam	81

3.3.5	Slamy pro ženy	81
3.3.6	Další typy událostí ve slam poetry	82
3.3.7	Slam poetry scéna v Regensburgu	85
3.4	Publikace a média	86
3.4.1	Knihy.....	86
3.4.2	Filmy a dokumenty	90
3.4.3	Média a internet	91
3.5	Shrnutí.....	93
4	KOMPARACE ČESKÉ A NĚMECKÉ SCÉNY	94
4.1	Setkání českého a německého.....	94
4.1.1	Jazyk a historie: Středoevropský jazykový svaz	94
4.1.2	Slam poetry	95
4.2	Rozdíly.....	96
4.3	Analýza dotazníků: výsledky veřejného průzkumu	104
ZÁVĚR	112
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	115
PŘÍLOHY	125
Příloha 1:	Přehledy vítězů na mistrovství ve slam poetry	127
Příloha 2:	Seznam členek spolku Slam Alphas	129
Příloha 3:	Medailonky českých slamerů	130
Příloha 4:	Medailonky německých slamerů	135
Příloha 5:	Rozhovory	141
Příloha 6:	Dotazník pro účely veřejného průzkumu o slam poetry	155
Příloha 7:	Autorčiny reportáže ze Slamovin a portálu Plzeň.cz.....	157
Příloha 8:	Autorčin text přednesený na jejím prvním slamu.....	159
GLOSÁŘ.....	160

RESUMÉ.....	162
RESÜMEE	163

ÚVOD

V předložené diplomové práci se věnuji performativnímu umění slam poetry, které více jak 30 let obohacuje kulturní a literární svět. V práci se tímto fenoménem zabývám v česko-německém kontextu. Mým cílem je na základě studia relevantní literatury, rozhovorů s vybranými představiteli, dat získaných z dotazníků a vlastního terénního výzkumu analyzovat a následně porovnat scény v České republice a Německu. Práci dělím na čtyři části.

Slam poetry je současným fenoménem založeným na základním procesu lidské existence – na komunikaci. Proto se v první kapitole věnuji nejen definici a historii žánru, ale také jej přibližuji v kontextu komunikace, která je centrálním tématem mého studia. Slam poetry ilustruji na známých modelech komunikace jako ideální příklad komunikační situace, včetně jejích verbálních i neverbálních složek. V závěru první kapitoly uvádím na textech vybraných autorů příklady témat, která se ve slam poetry vyskytují.

Ve druhé a třetí kapitole mapuji českou a německou scénu. V obou zemích nejdříve popisují vývoj slam poetry od prvotních vlivů dalších literárních hnutí, včetně prvních událostí až po současné postavení žánru na kulturní a literární scéně, včetně jeho didaktického potenciálu. V těchto kapitolách následně zmiňuji představitele slam poetry, kteří scénu utvářejí, a pro autentičnost celého popisu doplňuji práci medailonky vybraných autorů a citáty z rozhovorů, které jsou součástí mého výzkumu. Dále uvádím výčet událostí, které se ve slam poetry konají, a na závěr obou částí podávám mediální obraz žánru a stručné shrnutí.

Závěrečná kapitola je věnována komparaci obou scén a jejím smyslem je nalézt, analyzovat a kategorizovat rozdíly, které jsem při popisu české a německé slam poetry objevila, a tím porovnat stav žánru v těchto sousedních zemích, které pojí geografické, historické i jazykové souvislosti.

Pro zpracování tématu je stěžejní terénní výzkum, v jehož rámci jsem také předkládala českým i německým respondentům dotazníky. Výsledky dotazníkového šetření využiji v průběhu práce i při závěrečné komparaci.

Slam poetry jsem začala v České republice sledovat v roce 2015. Od té doby jsem se byla jako divák podívat na všechny tři mistrovství republiky a na kvalifikační kola v Plzni. Pravidelně navštěvuji plzeňské exhibice a další formáty slam poetry. Scénu aktivně pozoruji přes dva roky, ve kterých jsem v rámci půlroční studijní stáže v Regensburgu mapovala slam poetry v Německu. Zpracování tématu vyžaduje také využití zahraničních zdrojů, proto se v práci objevují anglické a německé citace, které jsem přeložila a překlady jsem umístila do poznámkového aparátu.

Abych do práce mohla zahrnout i subjektivní vhléd do problematiky, tedy „*Jaké je to být slamerem*“¹, a abych tuto zkušenost neměla pouze zprostředkovanou, ale i vlastní – subjektivní, rozhodla jsem se zažít slam nejen z pozice recipienta, ale i aktivního autora.

Thomas Nagel ve svém slavném eseji *Jaké je to být netopýrem*² rozebírá, jaké je to být netopýrem pro netopýra. Odpověď na otázku nehledá ve zkoumání netopýrů, ale v subjektivní povaze zkušenosti. I když slamery budu pozorovat, zkoumat a přemýšlet nad tím, jaké je to být slamerem a jaké by bylo pro mě být slamerem, nikdy se mi této subjektivní zkušenosti nedostane.

A stejně jako není v lidské moci představit si, jaké je to pro netopýra být netopýrem, nemůžeme vědět, jaké je to být jinou osobou. Nejlepší zkušenost by tedy poskytla zkušenost dané osoby – zde slamera. Poprvé jsem na pódium vstoupila v Karlových Varech na konci roku 2017, poté ještě dvakrát, v Chomutově a v mém rodném městě, Klášterci nad Ohří, pod pseudonymem Luna. Možnost vystoupit se mi naskytla v rámci rozšiřování scény v Karlovarském a Ústeckém kraji, o které se zasloužil slamer Dr. Filipitch (vlastním jménem Filip Koryta).³

Tato zkušenost mi pomohla lépe uchopit fakta, která řeším v této práci. Najednou jsem nahlédla pod povrch výroků typu „*stát se textem*“ nebo sebereflektivní Descartovské přesmyčky „*myslím, tedy slam*“. Slamer není jen soutěžící básník, performer, slamer je označení pro člověka, který se nebojí stát na pódiu a mít prostor svobodně mluvit všemi svými smysly a před smysly diváků obnažit své kreativní já,

¹ Označení „slamer“ používám v celé práci, jedná se o český i německý neologismus označující autora slam poetry.

² NAGEL, Thomas. How is it like to be a bat? In: *The Philosophical Review*, 1974. S. 435-450.

³ Pracuji s uměleckými jmény slamerů, při jejich první zmínce uvedu i jména vlastní.

předat jim kus sebe, komunikovat. Na základě své zkušenosti mohu říci, že být slamerem je svobodné, tvůrčí, odvážné, prosperující, zábavné, terapeutické, uvolňující, inspirativní, nové, vtipné, šokující, být slamerem je nekonečně možností prožití okamžiku. Díky divácké zkušenosti se slam poetry jsem zjistila, že mám ráda poezii psanou i mluvenou, což byl impuls k volbě tohoto tématu pro diplomovou práci. Díky autorské zkušenosti se slam poetry jsem zjistila, že ráda produkuji poezii psanou i mluvenou, což potvrzuje výběr tématu, zároveň jsem pochopila, čím se tyto formy liší.

Vzhledem ke své sympatii k jazyku velkých myslitelů a filosofů jsem se rozhodla pátrat po rozdílech právě mezi českou a německou slam poetry. Wittgenstein řekl: „Hranice jazyka jsou hranicemi mého světa.“. V jaké míře se liší svět české a německé slam poetry, již určitá hranice odděluje (anebo právě spojuje?), vyjde najevo v následujících kapitolách.

1 SLAM POETRY JAKO SOUČÁST KOMUNIKACE

V první části předložené práce charakterizují slam poetry jako druh komunikace mezi autorem a publikem na pomezí poezie a divadla. Nejdříve popisují historické kořeny žánru, který poté definují, včetně jeho pravidel a účastníků. V další části kapitoly se věnují slam poetry z pohledu komunikace.

1.1 Poezie jako součást lidského bytí

„Jen poezie má výsadu, že cokoliv vidí, vidí to poprvé a cokoliv vyslovuje, říká to prvně – co svět světem stojí.“⁴

Poezie provází lidstvo od úsvitu věků. Již mnoho let před naším letopočtem vznikaly verše vrývané klínovým písmem do hliněných destiček, které se zpívaly a přednášely za doprovodu bubnů nebo lyry. Indická literatura byla psána a vyprávěna ve verších, aby si lidé co nejlépe pamatovali buddhistické a hinduistické posláním, důkazem jsou posvátné knihy *Védy*. Při ohlédnutí do staré Číny vyvstane na mysli básník *Li-Po*, bohém, který žil tuláckým životem v souznění s přírodou, neuznával konvence a oddával se pití vína. Inspiroval mnohé své následovníky. Svou nespoutaností a odmítáním tradičního způsobu života připomíná americkou generaci beatníků, jež přišla o více než tisíc let později. Kulturou staré Číny se inspirovala japonská literatura, která dala za vznik nové formě básně – haiku.⁵ Právě forma haiku inspirovala již zmiňované beatniky, kteří připravili budoucí půdu pro slam poetry. Beatníci⁶ se vymezovali vůči tradičnímu pojetí literatury, ve své poezii hledali cestu ke čtenáři, proto začali svou tvorbu prezentovat veřejně v galeriích, kavárnách i barech. Allen Ginsberg přednesl svou slavnou báseň *Kvílení* v Six Gallery v roce 1955 ještě předtím, než byla vydána knižně. Ve svých básních byli beatníci expresivní a obsahově neotřelí, často inspirováni filosofií, nebáli se mluvit o drogách, sexualitě a politice, vystoupili

⁴ Karel Čapek.

⁵ Haiku je sedmnácti-slabičná báseň, skládající se ze tří veršů na motivy přírody, citu a harmonie.

⁶ Beat generation označuje skupinu amerických autorů druhé pol. 50. let 20. stol. v čele s Allenem Ginsbergem (*Kvílení*) a Jackem Kerouacem (*Na cestě*). Beatníci se vyznačovali bohémským způsobem života a vystupováním proti zavedeným normám, společenským i literárním, čímž značně ovlivnili kulturu 60. let (hippies). Dalšími představiteli beatnické generace jsou např. William S. Burroughs, Lawrence Ferlingetti, Neal Cassady nebo Gary Snyder.

z upjatých forem soudobé poezie, distancovali se od akademické půdy a s ní spojené intelektuální smetánky a se svou poezií přišli k lidem. Tím navrátili poezii formu veřejné komunikace, jako tomu bylo u dřívějších trubadúrů a autorů kramářských písní v dobách, kdy mluvené slovo dominovalo psanému.

„Dieser Punkt betrifft die Literatur im Austausch mit ihrem Gesellschaftssystem als Fall öffentlicher Kommunikation mit ästhetischen Mitteln. Mehr als die Avantgarden stellten die Beats die Verbindung Auto-Publikum her, vor allem durch wirksame öffentliche Lesungen und Medienpräsenz, die auf Feedback und Partizipation der Adressaten angelegt waren. Literatur wurde zu einer gesellschaftlichen Kommunikation, wie zu einer ästhetischen Interaktion, in den Rollen „Produzent“ und „Rezipient“ für die Kommunikationspartner als alternierende Rollen angelegt sind.“⁷

Jejich autentické vystupování v kavárnách před publikem, často za doprovodu jazzové hudby, vykazuje paralely se slam poetry, stejně jako výše zmíněné vystoupení z akademických norem.

1.1.1 Historie slam poetry: kořeny v USA

Slam poetry má své kořeny ve Spojených státech, konkrétně v Chicagu, kde se rozhodl proti zavedeným literárním konvencím bojovat v 80. letech Marc Kelly Smith, zakladatel žánru. Marc Smith byl původně stavební dělník, který se od mládí zabýval poezií a nesouhlasil s upjatou formou její prezentace. Místo nudného předčítání textů u sklenice vody chtěl poezii prožít na jevišti, přivést ji k lidem a lidi k ní a dát jim hlas se k poezii vyjádřit.

V roce 1985 založil společně s dalšími básníky performační uskupení s názvem *Chicago Poetry Ensemble*, tento soubor poetů vystupoval za doprovodu jazzové kapely, čímž Smith spojil své dvě záliby – jazz a poezii. Nejprve působil ansábl v klubu *Get Me High Lounge*, o rok později se přesunul do *Green Mill Jazz Club*, kde byl položen základní

⁷ PRECKWITZ, Boris. *Slam Poetry. Nachhut der Moderne. Eine literarische Bewegung als Anti-Avantgarde*, 2002. S. 138.

„Tento bod se týká proměny postavení literatury ve společenském systému jako případu veřejné komunikace s estetickými prostředky. Beatníci navázali spojení s publikem více než avantgarda, především skrze působivá veřejná čtení a přítomnost médií, která se zaměřovala na zpětnou vazbu a účast adresáta. Literatura se stala společenskou komunikací, stejně jako estetickou interakcí, ve které se střídají role producenta a recipienta, jako komunikačních partnerů.“

kámen slam poetry. Smith zde začal pořádat pravidelnou poetickou show se soutěžními prvky, na které vystupoval s *Chicago Poetry Ensemble*, též zval hosty z celých států a nechal prostor i dalším, novým či neznámým básníkům, tzv. „Open Mic“. Aby show učinil dramatičtější, vložil divákům moc hodnotit jednotlivé básně a určil soutěžní pravidla, která platí dodnes. A tak se zrodila první událost ve slam poetry s názvem *The Uptown Poetry Slam*, která se konala 20. července 1986 a svou tradici má v *Green Mill* dodnes.⁸

Místa u mikrofону využívali především zástupci etnických menšin, outsideři a rebelové vystupující proti zavedeným literárním normám, kteří neměli jinou možnost své texty prezentovat.⁹ Smith sám sebe nazýval jako „outsidera, který má co říct“.¹⁰ V publiku byli namísto intelektuální smetánky obyčejní lidé, kteří se v cigaretovém dýmu se sklenkou whisky v ruce navraceli k poezii. To byla i Smithova filosofie, navrátit poezii hlas skrze svobodné zapojení všech.

*„Poetry is the heart of the people, and the People is everybody; you and I and all the others. What everybody says is what we all say.“*¹¹

V roce 1989 se inspiroval konceptem slam poetry marketingový specialista Bob Holman, který slam poetry zavádí do znovuotevřeného uměleckého klubu *Nuyorican Poets Café* v New Yorku. A tak se poezie navrácí do místa, kde se scházeli představitelé beatnické generace, William Borroughs a Allen Ginsberg, kteří by se dali považovat, jak již bylo řečeno, za předchůdce slam poetry. Mimo to Ginsberg v rozhovoru s Gary Glaznerem konstatuje, že slam „pěstuje poezii ve všech ohledech a je zdravým mentálním sportem“.¹²

⁸ SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. *Stage a poetry slam: creating performance poetry events insider tips, backstage advice, and lots of examples*, 2009. S. 9-11.

⁹ SOMERS-WILLET, Susan B. A. *The Cultural Politics of Slam Poetry: Race, Identity, and the Performance of Popular Verse in America*, 2009.

¹⁰ ELEVELD, Mark. *The Spoken Word Revolution*, 2003. S 2.

¹¹ SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. *Take the Mic: The Art Of Performance Poetry, Slam, and the Spoken Word*, 2009. S. 13.

„Poezie je srdcem lidí, a lidé jsou jednota, ty a já a všichni ostatní. Co říká jeden, je to, co říkáme my všichni.“

¹² GLAZNER, Gary. *Poetry Slam: The Competitive Art of Performance Poetry*, 2009. S. 12.

V roce 1990 se v San Franciscu koná historicky první mistrovství ve slam poetry, které organizuje Gary Glazner, účastní se ho zástupci pouze tří měst - Chicaga, New Yorku a San Francisca, za jednotlivce i týmy vítězí kolébka slamu – Chicago.¹³

Slam poetry se téměř okamžitě zpopularizovala a vzbudila zájem médií, v roce 1991 vzniká MTV Poetry Unplugged. Od té doby se slam poetry rozšířila celosvětově a obohatila mnoho kultur. V roce 1993 vzniká slam poetry scéna v Německu, odkud o 10 let později překračuje hranice do České republiky.

1.1.2 Publikace a média

Slam poetry se stala celosvětovým fenoménem, tudíž se odráží v dnešním multimediálním světě. Pojednávají o ní publikace, filmy, dokumenty, je vysílána v televizi i rozhlase, píše se o ní v mnoha novinách a magazínech, tištěných i internetových.

O slam poetry vyšlo již velké množství obsáhlých publikací. První kniha dotýkající se žánru slam poetry byla vydána v kolébce slamu, USA, roku 1994, pod názvem *Aloud: Voices from the Nuyorican Poets Café*.¹⁴ Od té doby vznikaly další antologie, které byly v průběhu času obohaceny o přiložené CD s audionahrávkami textů.

Vedle antologií vznikla celá řada děl o vzniku, historii a filosofii slam poetry. Zakladatel slam poetry, Marc Kelly Smith, popisuje slam poetry společně s Joe Kraynakem v dílech: *The Complete Idiot's Guide to Slam Poetry*¹⁵, *Stage a Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples*.¹⁶ *A Take the Mic. The Art of Performance Poetry, Slam, and Spoken Word*.¹⁷ V těchto publikacích je představen žánr slam poetry a zároveň dávají autoři básníkům a performerům tipy a rady, jak se stát slamerem, které doplňují o řadu příkladů.

¹³ SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. *Stage A Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples*, 2009. S. 11.

¹⁴ HOLMAN, Bob; ALGARIN, Miguel (ed.). *Aloud: Voices from the Nuyorican Poets Café*, 1994.

¹⁵ SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK Joe. *The Complete Idiot's Guide to Slam Poetry*, 2004.

¹⁶ SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK Joe. *Stage A Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples*, 2009.

¹⁷ SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK Joe. *Take the Mic: The Art Of Performance Poetry, Slam, and the Spoken Word*, 2009.

Slam poetry se stala také nástrojem učení, a to nejen ve významu učení se performativnímu umění, ale i prostředkem k rozvoji produktivních i receptivních dovedností. Didaktického potenciálu slam poetry si všímají v Německu, upozorňuje na něj Martina Pfeiler v článku *No Rules But in Schools? Teaching and Learning from Slam Poetry*.¹⁸ Vzniká odborná reflexe žánru, která je pojednána v kapitolách zabývajících se německou slam poetry scénou. I další české a německé publikace o slam poetry jsou uvedeny v následujících kapitolách.¹⁹

Média a internet

Technický pokrok dále rozvíjí slam poetry. S příchodem Webu 2.0²⁰ se objevil i slam 2.0. Slameři sdílí a propagují svou tvorbu prostřednictvím webových portálů, sociálních sítí a kanálů YouTube. Díky platformě YouTube, fungující od roku 2005, je možné slam poetry zhlédnout prostřednictvím jediného kliknutí. Nabízí se však otázka, zda právě reálný prostor, ve kterém se slam poetry odehrává, netvoří celé kouzlo okamžiku performativního umění, které probíhá v interakci, naproti virtuálnímu, které na jedné straně spojuje, ale zároveň nepochybně odděluje. Jak je popsáno v kapitole 2.4.3, slam poetry se přesouvá i do tohoto *virtuálna*.

Na straně druhé je toto *virtuálně* silným propagačním prostředkem, který rozšiřuje povědomí o slam poetry. Facebook disponuje od roku 2010 funkcí *To se mi líbí*, známé jako *like*, která této propagaci napomáhá. Uživatel sociální sítě může opět skrze jediné kliknutí sledovat slam poetry stránku, prostřednictvím které je obeznámen s nadcházejícími událostmi a dozvídá se veškeré aktuality o dění ve svém okolí, včetně připomenutí o konání akce. Pro organizátory slam poetry jsou sociální sítě v současné době nejlepší reklamou, jak na svoji akci upozornit a pozvat co nejvíce lidí, a velký počet diváků znamená velký zisk. Zde vyvstává otázka, zda se slam poetry nemění ze své podstaty navracet poezii k lidem a lidi k ní v business poháněný právě

¹⁸ PFEILER, Martina. No Rules But in Schools? Teaching and Learning from Slam Poetry. In: FREITAG, Kornelia; REED, Brian. *Modern American Poetry*, 2013. S. 195.

¹⁹ Viz 2.4 a 3.4.

²⁰ Pro Web 2.0 je stěžejní pojem 'architecture of participation', který znamená spolupodílení se na utváření webu (blogy, wikipedie, sociální sítě atd.). I těmi nejmenšími úkony, které při používání internetu děláme (sdílení, komentování, vyhledávání apod.) web utváříme. Každý, kdo používá internet, se tedy podílí na jeho utváření. To se děje od existence Webu 2.0, do té doby byli uživatelé internetu pouze konzumenti, od zavedení Webu 2.0 se mění na tzv. prozumenty, jelikož informace nejen konzumují, ale zároveň produkují.

myšlenkou jejího prvotního cíle. První český mistr ve slam poetry, Marian Palla, se již před lety obával komercializace žánru, která pomalu, ale jistě nastává:

„Rád bych, kdyby slam zůstal undergroundovou záležitostí, ale bohužel se stane to, co se děje pořád – nakonec se dostane do televize a bude z toho něco jako Superstar.“²¹

Možná se tento zprvu undergroundový žánr stane dokonce reality show. Ale jak řekl Jindřich Chaloupecký: „smyslem a záměrem umění není nic než každodenní, úděsné a slavné drama člověka a skutečnosti,“ v tom případě by slam poetry i ve formě reality show plnila požadavky moderního umění, ke kterému vzhledem ke své charakteristice nepochybně patří.

1.2 Definice

Význam slova *slam* je *bouchnout, zabouchnout dveře, prásknout s něčím, praštit do něčeho* nebo *setřít a sjet* ve smyslu *kritizovat*.²² Ve spojení se slovem *poetry*, které znamená *poezie*, by se dalo mluvit o úderné či výbušné poezii.

„Samotné úsloví mě napadlo, když jsem mluvil s jedním novinářem a on se mě ptal na název. Anglické slovo slam má kladné i záporné významy a já jsem měl na mysli hlavně slam dancing²³ z punku.“²⁴

Přívlastek *slam* dodal slovu *dance* rebelantskou povahu a vystoupení ze zavedených norem, stejný smysl dodal slovu *poetry*, označuje údernost projevu, v umění tanečním i literárním.

Pokud bychom se pokusili slam poetry definovat, mohli bychom užít definice vědecké (tzv. aristotelské) nebo laické. Podle vědecké definice, která se zabývá

²¹ Autorem je PALLA, Marian, citát je uveden v: ZOGATOVÁ, Lenka. *Zahvízdej čtverec! Fenomén slam poetry v souvislostech českého undergroundu, alternativní a DIY kultury*, 2013. S. 47.

²² FRAUS. *Ilustrovaný studijní slovník*, 2016.

²³ Slam dancing je tanec, který doprovází punkové a metalové koncerty, vznikl v 70. letech jako vzdor proti diskotékové kultuře. V Čechách se tento tanec nazývá pogo. Při tanci pogo v tzv. „kotli“ lidé pod pódiem skáčou a vzájemně do sebe narážejí.

²⁴ PROCHÁZKA, Michal. *Marc Kelly Smith alias Slam Papi: Děláme poezii jako show*. Dostupné z: www.novinky.cz/kultura/40975-marc-kelly-smith-alias-slam-papi-delame-poezii-jako-show.html [online] Cit. 15.01.2018.

objektivním popisem pojmu a je uvedena ve slovnících a encyklopediích, je slam poetry popsána jako soutěž v performativním umění:

„A competition using elimination rounds for the reading or performance of poetry.“²⁵ nebo „A spoken-word poetry competition.“²⁶

V německém slovníku cizích slov *Duden* je uveden pojem *Poetry Slam* s definicí *„auf einer Bühne vor Publikum ausgetragenes Wettreimen“²⁷*

V aktuálním českém akademickém slovníku cizích slov je pod pojmem *slam* uvedena pouze definice sportovní nebo karetní. Pojem *poetry slam* ani *slam poetry* se ve slovníku nenachází.

Laická definice, tedy ta, jak je slam poetry vnímána subjektivně, otevírá nekonečnou řadu možností. Slam není jen soutěž v básnictví, je to celosvětové literární hnutí. Slam je komunita tvořená organizátory, básníky a diváky. Slam je způsob života. Nejlepší způsob, jak definovat slam poetry, je stát se její součástí. Proto zde uvedu definice samotných představitelů slam poetry. Organizátor Bob Hýsek (Robert Hýsek) ji definuje takto:

„Je to komunita a tvůrčí způsob života – poetický, angažovaný, humorný, zaměřený na sebepoznání a přesahování vlastních hranic.“

„Je to terapie“

„Syntéza všech žánrů nebo vyplnění prostoru mezi nimi.“²⁸

Slamer Jiří Jurán definuje slam poetry:

„To je parádní poetická bonboniéra, ve které každý bonbon chutná jinak a vyvolává to závislost: příště chcete jít ochutnávat znovu.“²⁹

²⁵ OXFORD DICTIONARY. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/poetry_slam [online] Cit. 15.01.2018.

„Soutěž užívající vylučovací kola pro čtenou nebo performovanou poezii.“

²⁶ THE FREE DICTIONARY. Dostupné z: www.thefreedictionary.com/Slam+Poetry [online] Cit. 15.01.2018.

„Soutěž v mluvené poezii.“

²⁷ DUDEN. *Das Fremdwörterbuch*, 2007.

„soutěžní rýmování konané na pódiu před publikem“

²⁸ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

²⁹ Rozhovor s Jiřím Juránem. Prosinec 2017, online.

Bohdan Bláhovec vnímá slam poetry následovně:

„Je to interakce mezi pódiem, hlavou, tělem, hlasem, uchem, divákem, názorem a slovem.“³⁰

V dotazníku uváděli respondenti na otázku „Co je slam poetry?“ řadu zajímavých odpovědí. Zde jsou vybrané z nich:

„Je to směsice podobných slov a křiku a odvaha a sebedřívání.“

„Jedno velké překvapení, nedá se popsat slovy, musí se zažít!“

„Gedanken eine Stimme geben.“³¹

„Slova v akci.“

„Tři minuty, kdy lidi věnují pozornost, a tak by člověk měl té příležitosti využít a zkusit jim změnit život, něco jim předat, nějak jimi pohnout.“

„Večer strávený s inteligentním humorem.“

„Ein Rapbattle.“³²

„Slam poetry je naprosto nedefinovatelná a zároveň něco, co na performativní scéně chybělo. Každý si dělá věci po svém. Je to jako protnutí kruhů stand-upu, autorského čtení, improvizace a exhibicionismu. Je to všeho chuť poetických nápadů, které se nedají jednoduše zaškatulkovat. Je to komunita lidí, kteří se baví tím, že baví ostatní.“

„Výbušná poezie naživo, jež dokáže pohltit a ovlivnit!“

„Přednes poezie s životem.“

„Freestylová poezie, kterou by se měl slamer napojit na diváky a něco jim předat. Důležitá je intonace a rychlost.“

„Básnická forma, při které se nevyužívají rekvizity ani kostýmy, prezentují se vlastními texty, naučené nebo improvizované, účinkující jsou hodnoceni porotou, která je

³⁰ KŮS, Tomáš. Slam poetry v Česku: Ten Years After. In: *Host*, č. 9, 2012. S. 41-45.

³¹ „Dát myšlenkám hlas.“

³² „Souboj v rapu.“

tvořena publikem. Slam hodně sází na rytmiku, svižnost, komunikaci s divákem, často na humor i vážná témata.“

„Improvizované skládání veršů.“

„Man liebt Gedichte vor, mit Spaß. Man kann seine Meinung äußern. Wie ein Show.“³³

„Souboj, soutěž, kde hraje kromě poezie roli také sympatie, aktuálnost a kouzlo okamžiku.“

„Poezie přednášená pro dav lidí bez smokingu.“

„Megazábavnej přednes tématický poezie s hrstkou hraného dramatu k tomu.“

„Živá poezie.“

„Wettstreit mit selbst geschriebenen Texten, um den Applaus des Publikums.“³⁴

„Vyjádření emocí. Poukázání na problémy ve společnosti. Nový způsob vyjádření sebe sama.“

„To nikdo neví, nelze to popsat, to se musí zažít.“

Z těchto definic vyplývá jazykový obraz slam poetry. V českých odpovědích se často objevovalo slovo *improvizace*, v německých *rap* a *předčítání*, což odpovídá rozdílnému charakteru slam poetry v Čechách a Německu. V obou zemích se ale respondenti shodovali v tom, že se jedná o soutěž v poezii a o zábavu. Všimněme si vybraných slov jako *souboj*, *soutěž*, *poezie*, *přednes*, *okamžik*, *dav*, *interakce*, *komunita*, *exhibicionismus*, *závislost*, *myšlenka*, *hlas*, *improvizace*, *emoce*, *život*, *sebevyjádření*, *zábava*, *drama*, *komunikace*. Tyto pojmy jsou pro slam poetry stěžejní a jejich prostřednictvím lze podat definici slam poetry utvořenou její komunitou. Pravdou ale zůstává, že slam poetry je vlastně nedefinovatelná, jak také uvádí řada respondentů. Odpovědi ukazují, že slam poetry navrátila poezii život a hlas a přání „slampapiho“ Marca Smithe, vymanit se z akademického přednesu poezie, bylo splněno.

³³ „Předčítají se básně zábavnou formou, člověk může vyjádřit svůj názor. Jako show.“

³⁴ „Soutěž s vlastními texty o aplaus publika.“

1.2.1 Slam poetry a poetry slam

Často probíhají spekulace o tom, jak správně operovat s pojmy *slam poetry* a *poetry slam*. Zatímco označení *poetry slam* se běžně užívá v mezinárodním kontextu, v České republice se ustálil termín *slam poetry*, možná vlivem Balaščíkovo a Reinerovo užíváním názvu Slam poetry při jejím příchodu do České republiky. Oba názvy jsou ale správné a sémanticky stejné a sousloví slam poetry není pouze českou specialitou, jak se v průběhu let vyjasnilo. Český čtenář se s označením slam poetry může setkat i v řadě zahraničních textů. Marc Smith definuje slam poetry jako druh poezie, která je vytvořena za účelem přednesení před publikem ve formátu soutěže:

„Slam poetry is a style of poetry that's composed for the purpose of being performed in front of a live audience and in a competitive arena.“³⁵

Pokud bychom brali doslovně Smithovu definici, tedy, že se jedná o poezii tvořenou za účelem performance, mohly by vyvstat otázky, do jaké míry dělají slameři slam poetry. Dělá básník, který použije svou „šuplíkovou“ tvorbu, když jde na svůj první slam, slam poetry? To už by ale byly zbytečné dohady.

Boris Preckwitz uvádí, že název *slam* označuje celé hnutí (jež v Čechách nazýváme často právě *slam poetry*), *poetry slam* pak události a *slam poetry* již zmíněnou performovanou literaturu.³⁶

Jedná se tedy o poezii, která vzniká v rámci událostí slam poetry – tedy poetry slamů, které v Čechách nazýváme zkráceně slamy. Jak mi sdělil Bob Hýsek „dost možná to slovo poetry časem vynecháme úplně“.

V této práci používám zmíněné pojmy tak, jak je v českém úzu běžné, tedy mluvím o slam poetry.

³⁵ SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. *The Complete Idiot's Guide to Slam Poetry*, 2004. S. 3.

„Slam poetry je poezie, která je vytvořena za účelem živého performativního přednesu před publikem a v soutěžním charakteru.“

³⁶ PRECKWITZ, Boris. *Spoken Word & Poetry Slam. Kleine Schriften zur Interaktionsästhetik*, 2005. S. 31.

1.2.2 Každá soutěž má svá pravidla

Slam poetry je poezie, která má soutěžní charakter. A každou soutěž definují její pravidla.³⁷ Tato pravidla jsou univerzální pro všechna mistrovství ve slam poetry po celém světě. Základní pravidla jsou tři a dala by se shrnout ve větě „Slam poetry je přednes vlastního textu před publikem v určitém časovém limitu bez použití rekvizit“. Pokusím se je trochu více přiblížit:

Pravidlo vlastní tvorby, časového limitu a zákaz rekvizit

Každý text přednášený na slam poetry musí pocházet z autorovy vlastní tvorby. Řečník může používat citáty jiných autorů, měl by na ně ale v textu upozornit. Tematické zaměření textu je zcela svobodné jako jeho forma. Básník je omezen pouze časovým limitem, kterému musí přizpůsobit délku svého textu. V pravidlech americké slam poetry je určen časový limit pro přednes básně na tři minuty.

„Zejména v tříminutovém formátu je důležité nasazené tempo a dokonalé načasování. To se neobejde bez tréninku. Šampióni využívají veškerý čas, který mají k dispozici.“³⁸

Poslední pravidlo zakazuje rekvizity, včetně kostýmů a hudebních nástrojů. Díky tomuto pravidlu má performer pouze sám sebe, čímž se mu otevírá prostor vytvářet rekvizitu z vlastního těla užitím správných jazykových i mimojazykových prostředků. Proto se zabývám v pozdější části této kapitoly prvky neverbální komunikace.

Hodnocení: Zatleskej desítku!

Marc Smith učinil ze slam poetry originální přednes poezie nejen díky výše zmíněným pravidlům, ale i tím, že dal publiku moc zhodnotit jednotlivé výkony a skrze hodnocení určit vítěze, což vzbuzuje v účastnících soutěže přirozené napětí. V každé soutěži jsou výkony ohodnoceny a tím je určen její vítěz. Ve slam poetry jsou dva základní způsoby hodnocení. Když Marc Smith slam poetry inicioval, nechal hodnotit výkony básníků

³⁷ Mimo to je i v jiných formách poezie je pozorovatelná pravidelnost, sonet definuje vymezená struktura určitého počtu veršů nebo japonské haiku počet slabik.

³⁸ HÝSEK, Robert. *Manuál k výuce performativní soutěžní poezie*, 2015.

nejprve prostřednictvím potlesku, později skrze číselné bodování. Oba přístupy se používají dodnes. V České republice se boduje pouze pomocí číselného ohodnocení (z řad diváků jsou náhodně vybráni porotci, jejichž počet se pohybuje dle události od pěti do deseti, ti obdrží bodovací karty s čísly nula až deset, kdy desítka hodnotí výkon nejlepší a nula nejhorší). V Německu se používá číselné bodování i aplaus, v případě druhém si diváci před začátkem soutěže trénují, jak bude znít hodnocení pro jeden, dva až deset bodů.

1.2.3 Role ve slam poetry

Slam poetry utváří spolupráce osob, z nichž každá zastává určitou roli a plní svou úlohu. Událost ve slam poetry by se nekonala bez organizátora a moderátora, neměla by co nabídnout bez vystupujících – slamerů a neměla by žádný smysl bez publika.

Organizátor

Organizátor zodpovídá za uspořádání celé akce. Jeho úkolem je zajistit datum a vhodné místo konání. Dále kontaktuje slamery, které si přeje na svou akci pozvat. Je otevřený novým zájemcům, kteří se u něj na slam přihlásí. Výběrem vhodného místa konání akce, nabídkou pestrých výkonů v podání známých slamerů, prostorem pro nové tváře, pravidelností událostí, stejně jako dobrou reklamou, zajišťuje pořadatel popularitu a návštěvnost svého slamu.

Moderátor

Moderátor zodpovídá za průběh celé akce. Utváří uvolněnou atmosféru, komunikuje s publikem, představuje jednotlivé vystupující. Často přispěje v rámci večera i vlastním textem. Jeho úlohou je, kromě bavení publika a zajišťování chodu večera, vybídnutí diváků (poroty) ke zhodnocení jednotlivých slamerů. Funkci organizátora a moderátora zastává často tatáž osoba.³⁹

³⁹ Např. v Čechách Bob Hýsek, v Německu Ko Bylanzky.

Slamer

Slamer zodpovídá sám za sebe, za svůj text a za své představení. Jeho úlohou je komunikovat, v komunikační situaci kontextu slam poetry zastává vysílač, tedy původce sdělení. Slamer komunikuje nejen s publikem, ale i se sebou samým, se svým textem. Slamer prezentuje sám sebe jako svůj text, kterým sděluje, reaguje, předává zprávu, poselství či zážitek jdoucí z jeho nitra. Za své dílo, vyprávění, přednes či herecký výkon je ohodnocen porotou. Cesta slamera vede i k pozici organizátora nebo moderátora. Řada úspěšných slamerů budoucí akce moderuje či nové organizuje.

Publikum

Na celkové atmosféře události se značnou měrou podílí publikum, zastává v komunikační situaci kontextu slam poetry roli recipienta, tedy příjemce sdělení. Zároveň se v rámci situace mění ve vysílač, když komunikuje se slamerem, dává zpětnou vazbu jednotlivým výkonům a často spoluutváří samotný text.⁴⁰ Porota se skládá z náhodně vybraných členů publika a zodpovídá za hodnocení slamerů a určení vítěze. Publikum má možnost vyjádřit svůj názor ke každému hodnocení poroty. Případný nesouhlas dává najevo, nejčastěji rušivými akustickými projevy. Místo v publiku je doslovně i metaforicky jen krok od místa na pódiu. Někteří diváci se postupem času stávají slamery.⁴¹

3 v 1

Může se také stát, že se v roli organizátora, moderátora i vystupujícího ocitne jedna osoba. Názorným příkladem ze současné slamové scény je Anatol Svahilec (vlastním jménem Václav Šindelář) nebo Dr. Filipitch, poté, co se stali slamery, začali akce i organizovat a rozšiřovat do dalších měst, ve kterých je často zároveň moderují.⁴²

⁴⁰ Zejména v případě improvizace.

⁴¹ Mručivák např. říká, že se pouze „přehoupl přes ten příkop a najednou stál na druhé straně“. Viz příloha 5f.

⁴² Viz 2.1.3.

Slamily

Slamily je pojem pro celou síť slam poetry, který vznikl spojením anglických slov *slam* a *family*. Organizátoři, moderátoři a slameři sdílí společný čas, komunikují mezi sebou, společně cestují, organizují akce a projekty a považují se slamovou „rodinu“. Tento pojem z USA se užívá většinou na zahraničních scénách.

1.3 Slam poetry jako způsob komunikace

„Rostlina komunikuje se zvířetem, země s mořem a člověk se vším, co ho obklopuje.“⁴³

Komunikace je nedílnou součástí lidského života, slouží k dorozumívání, výměně informací, ke sdělování jejich obsahu i smyslu. Nástrojem komunikace, který ji umožňuje realizovat v jejím plném rozsahu, je jazyk jako systém znaků a symbolů ve všech svých formách. Vedle dorozumívací funkce plní jazyk jako prostředek estetického působení i funkci estetickou, příkladem je umělecký styl, jehož součástí je poezie. Poezie komunikuje, sděluje a v kontextu slam poetry spojuje.

„Slam ist kommunikatives literarisches Handeln auf drei Ebenen: als Bewegung mit der Funktion der Kulturvermittlung, als Veranstaltung mit der Funktion sozialer Integration und im Bereich der Textpräsentation mit der Ausbildung personaler literarischer Identität sowohl bei Autoren als auch Rezipienten.“⁴⁴

Komunikace se odehrává v komunikační situaci podle komunikačního modelu. Vysílač/mluvčí kóduje informaci, která skrze komunikační kanál (který může obsahovat akustické či významové šумы) putuje k přijímači/recipientovi sdělení, jenž zprávu dekóduje. Takto popsal komunikační model Ladislav Tondl. K přenosu zprávy dochází v případě existence společné oblasti komunikace pro vysílajícího i příjemce,

⁴³ FOUCAULT, Michel. *Slova a věci*, 2007. S. 20.

⁴⁴ PRECKWITZ, Boris. *Slam Poetry-Nachhut der Moderne. Eine literarische Bewegung als Anti-Avantgarde*, 2002. S. 40.

„Slam je komunikační literární činnost na třech úrovních: hnutí s funkcí kulturního zprostředkování, událost s funkcí sociální integrace a v oblasti prezentace textu jako rozvoj osobní literární identity autorů i recipientů.“

která je tvořena „předmětnou oblastí obou komunikujících včetně stavu technických zařízení použitých ke komunikaci“.⁴⁵

V kontextu slam poetry je slamer vysílačem, který kóduje informaci do jazyka, publikum je na druhé straně osy přijímačem, který ji dekóduje. Kanálem je přímý kontakt verbální a neverbální komunikace, komunikačním šumem v této situaci může být celá řada vnějších i vnitřních faktorů. Hluk, špatné akustické podmínky prostoru, včetně technických problémů s mikrofonom nebo špatná hlasitost či výslovnost přednesu na straně vysílače nebo také nepochopení textu ze strany recipienta na základě nedostatečných znalostí a zkušeností s předmětem sdělení. V takovém případě by ani nemuselo dojít k přenosu zprávy, neboť by se předmětná oblast vysílače a přijímače nemusely překrývat.

V komunikačním modelu podle Karla Bühlera „někdo mluví k někomu o něčem a to tím, že rozšiřuje vnitřní člen“, přičemž sdělení mezi komunikujícími probíhá v určitém kontextu a kódu. Komunikace podle Bühlera plní funkci expresivní (vztahující se k mluvčímu), reprezentativní (vztahující se ke sdělení) a apelativní (vztahující se k adresátovi).⁴⁶ Jan Mukařovský, člen Pražské školy,⁴⁷ doplňuje funkci estetickou, protože předchozí tři by nestačily k uchopení jazyka básnického.⁴⁸

Z koncepce Karla Bühlera (spolu s filosofií Peirce a Wittgensteina) vzešel také impuls k vytvoření teorie mluvních aktů, tu rozpracovali Austin a Searle. Teorie mluvních aktů přisuzuje každé výpovědi specifickou funkci. Austin vymezil akty lokuční, ilokuční a perlokuční. *Lokuční akt* je pronesení výpovědi. Slamer sděluje ve svém textu divákovi propoziční obsah. *Ilokuční akt* je komunikační záměr mluvčího, účinek, kterého chce dosáhnout u příjemce výpovědi. Ilokuční akt určuje intence mluvčího, jedna věta může mít několik funkcí, ale stejný propoziční obsah. Věta: „To bylo opravdu nečekané hodnocení.“ může v kontextu slam poetry vyjadřovat nadšení z vysokého hodnocení, ale také zklamání z ohodnocení nedostatečného, zároveň může sloužit k vybudnutí publika pro vyjádření nesouhlasu s hodnocením či jeho změnou. Co

⁴⁵ DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*, 2008. S. 21.

⁴⁶ DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*, 2008. S. 21.

⁴⁷ Viz 4.1.1.

⁴⁸ NEKULA, Marek. *Funkce jazyka*, 2017. Dostupné z: www.czechency.org/slovník/FUNKCE_JAZYKA [online] Cit. 15.03.2018.

bylo větou míněno a jaká je intence mluvčího, pomáhá určit jeho výběr jazykových prostředků, intonace nebo slovosled. *Perlokuční akt* je reakce na sdělení, tedy účinek či výsledek řečeného. Výpověď realizovaná mluvčím vyvolá v příjemci určitý efekt, a pokud má tento efekt za následek reakci příjemce sdělení na mluvčího, mluvíme o zpětné vazbě. Tou je v kontextu slam poetry reakce publika (spoluutváření textu, hodnocení...). Pokud by mluvčí větou výše zmíněnou měl na mysli, že hodnocení neodpovídá výstupu a slamer si zasloužil vyšší body, publikum by nesouhlasně zareagovalo na verdikt poroty, jednalo by se o akt perlokuční, intence mluvčího by byla rozpoznána a komunikace by byla úspěšná.

Vraťme se ale k modelu komunikace. Bühlerův model rozvíjí Roman Jakobson:

Mluvčí kóduje sdělení/zprávu a vysílá ji komunikačním kanálem v rámci přímého nebo zprostředkovaného kontaktu k příjemci, který zprávu dekóduje, při přenosu informace může docházet ke komunikačním šumům. Komunikační situace probíhá v určitém kontextu.⁴⁹

Základ interakce tvoří účastníci komunikace a kontext, kanál, kód vytvářejí podmínky, za kterých komunikace probíhá.

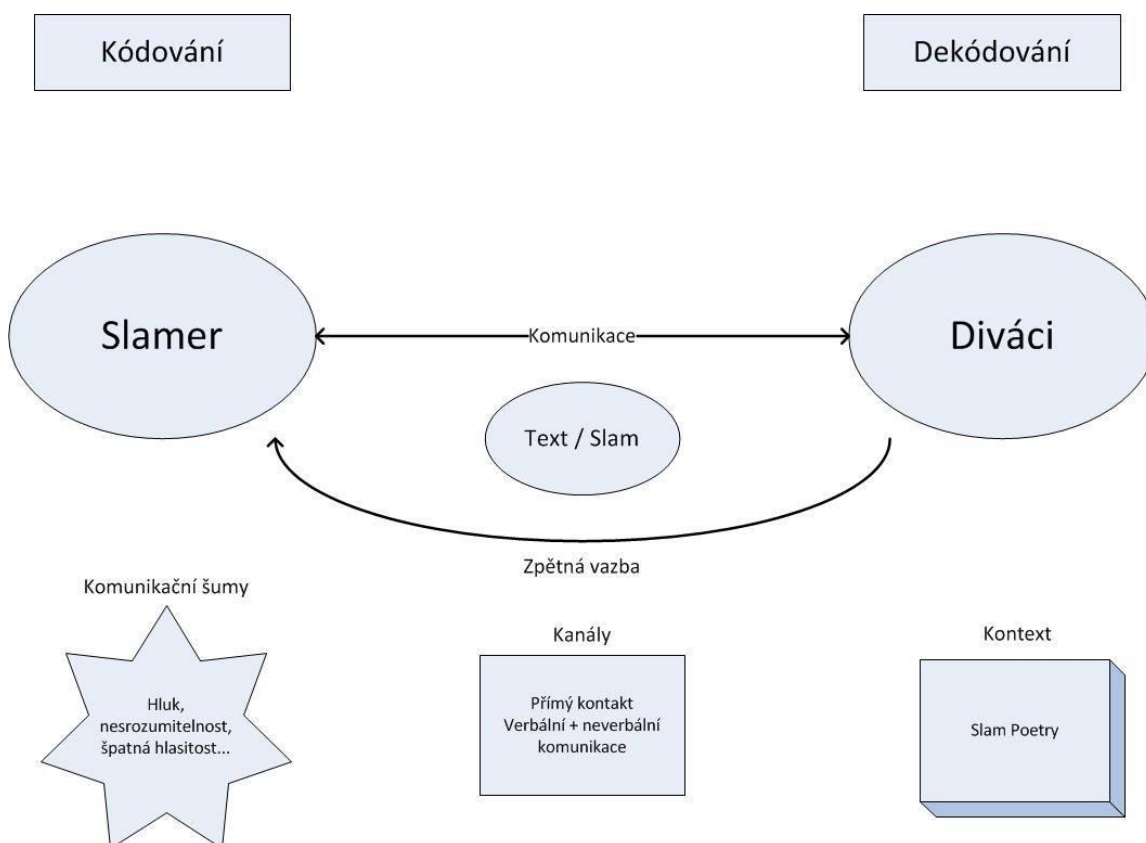
Účastníci komunikace jsou komunikanti, na jedné straně *producent* (vysílač, mluvčí) a na druhé *recipient* (příjímač, posluchač). *Sdělení* (message, text, komunikát) je informace (obsah) přenášená pomocí média. *Médium* je komunikační kanál, u mluveného projevu jsou k dispozici vedle zvukových prostředků paralingvistické prvky a prostředky neverbální komunikace. K přenosu informace mezi vysílačem a příjímačem slouží *kód* (jazyk jako systém znaků). *Kontextem* je myšleno prostředí textu, je klíčový pro sémiotické teorie, kulturologické i jazykovědné.⁵⁰

Následující schéma (obr. č. 1) znázorňuje komunikační situaci v kontextu slam poetry. Komunikanty jsou zde slamer v roli vysílače a publikum v roli příjímače. Komunikátem je text zvaný slam, který je přenášen prostřednictvím kanálu verbální a neverbální komunikace. Při přenosu mohou vznikat již výše uvedené komunikační šumy. Publikum se z role příjímače mění ve vysílač a slamer z role vysílače na příjímač,

⁴⁹ NEKULA, Marek. *Komunikační model*, 2017. Dostupné z: [www.czechency.org/slovník/KOMUNIKAČNÍ MODEL](http://www.czechency.org/slovník/KOMUNIKAČNÍ%20MODEL). [online] Cit. 05.03.2018.

⁵⁰ MACHOVÁ, Svatava; ŠVEHLOVÁ, Milena. *Sémantika a pragmatická lingvistika*, 2001. S. 76-77.

neboť ve slam poetry je na rozdíl od psané poezie možná okamžitá zpětná vazba. Mezi slamerem a diváky probíhá vzájemná komunikace.

Obr. č. 1: Komunikační situace ve slam poetry.

Předpokladem úspěšné komunikace je sdílení téhož kódu (ten umožňuje kódování i dekodování) a znalost kontextu (společné situační, kulturní, encyklopedické a další znalosti), kterou mluvčí u adresáta předpokládá, stejně tak vymanění se z komunikačních šumů.

Slamer, jehož text se vztahuje např. k aktuálnímu politickému problému, předpokládá, že publikum jako příjemce informace je s danou problematikou obeznámeno, stejně tak předpokládá, že je publikum obeznámeno s kontextem slam poetry. Pokud by tomu tak nebylo, komunikace by nebyla úspěšná, mluvčímu by se nepodařilo vzbudit v adresátovi požadovanou reakci (např. smích a pozitivní ohlas při

satirickém zpracování tématu). Stejně tak pokud by slamer jako mluvčí na vystoupení v Čechách začal přednášet text v japonštině, komunikace by nebyla úspěšná vzhledem k rozdílnému kódu na straně vysílače a příjemce. Pokud by v hale plné lidí nefungoval mikrofon nebo by slamerovi nebylo kvůli špatné výslovnosti rozumět, přenos sdělení by byl narušen komunikačními šумы.

Jakobson ve svém modelu představuje, jak text v komunikaci funguje prostřednictvím jeho komunikačních funkcí. Expresivní neboli emotivní funkce se vztahuje k mluvčímu, konativní neboli apelová k příjemci sdělení. Referenční funkce je zaměřena na kontext, na zakotvení textu v určitém časoprostoru. Poetická funkce je zaměřena na sdělení a souhru jeho formy a obsahu. Fatická funkce je zaměřena na navázání a udržení kontaktu s adresátem. Metajazyková je zaměřena na kód, řeč.⁵¹

V poezii je kladen důraz ne estetickou neboli poetickou funkci, ve slam poetry se přidává i funkce fatická, slamer navazuje a udržuje kontakt s publikem. Při slamování se objevuje i funkce metajazyková, která přenáší důraz na vlastní formu kódu (nejeden text ve slam poetry má metajazykový charakter). Referenční funkce odkazující k mimojazykovému kontextu se ve slam poetry projevuje také, mluvčí často odkazuje na kontext slam poetry. Sebevyjádření slamera zastává funkce expresivní, ten ovlivňuje posluchače funkcí konativní. Zde je patrný rozdíl mezi psanou poezií a slam poetry, vedle estetického působení textu vyvolává slamer u publika odezvu, publikum se často mění vysláním zpětné vazby z recipienta na mluvčího a opět může ovlivnit konání příjemce sdělení, tentokrát slamera. To je patrné např. u improvizovaného textu, kdy je často veden dialog mezi mluvčím a posluchačem.

Komunikace je nejen životně důležitou potřebou, ale i předpokladem k fungování kulturního života. Tuto skutečnost odráží i zájem kulturní veřejnosti o jazykovou komunikaci, v kontextu této práce – o slam poetry.

1.3.1 Text

Poezie se řadí k uměleckému funkčnímu stylu, jedná se tedy o styl umělecké literatury, která je založena na esteticky sdělné funkci, jak je uvedeno v předchozí kapitole. Vysílač

⁵¹ DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*, 2008. S. 22.

(autor) se snaží v příjemci (zde posluchač, divák) zanechat estetický zážitek. U slamu někdy převládá estetické působení textu a vystoupení nad jeho obsahovou stránkou, forma tedy vládne nad obsahem. Jak říká v dokumentu *Myslím, tedy slam* fyzický básník Petr Váša:

„Něco je víc slam, něco víc poetry.“⁵²

Podle slov Jaromíra Konečného nemají některé texty šanci uspět, byť jsou ve své podstatě na papíře sebekvalitnější, pokud nejsou správně performovány.⁵³ A naopak díky působivé performanci může zvítězit text, jehož hodnota by zdaleka nebyla tolik ceněna čtenářem. To komentuje v dokumentu *Myslím, tedy slam* první mistr České republiky ve slam poetry, Marian Palla, slovy: „Představte si tyto věci napsané na papíře.“⁵⁴ A to je další rozdíl mezi psanou a performovanou poezií.

Autoři využívají záměrně veškerých prostředků verbálních i neverbálních, aby bylo estetické působení na adresáta co nejúčinnější. Slam poetry vede adresáta k určitému prožitku, zároveň je subjektivní, emocionální, snaží se o obsahovou a formální novost a o originalitu ve všech směrech, stejně jako její autor. Projevuje se zde tedy autorský styl, v ideálním případě každý autor tvoří a píše specifickým způsobem, využívá určitých, sobě vlastních jazykových prostředků.

„Ein Performer spielt kein Schauspiel, schlüpft nicht in eine andere Rolle, sondern präsentiert seinen Text als die Person, die er als Autor ist.“⁵⁵

Svůj specifický styl slamu má např. Anatol Svahilec:

*„Chci dodat vodvahu
Vám všem
Kterejm se eště nehly
Po kůži tatérský jehly
Zástupy na světě lidí co sou
Toho pocitu
Otroci
A je to děsně dobrodružná psina
Dělat ze sebe ještě větší*

⁵² PIUSSI, Zuzana. *Myslím, tedy slam*, 2008.

⁵³ Rozhovor s Jaromírem Konečným. Listopad 2016, Plzeň.

⁵⁴ PIUSSI, Zuzana. *Myslím, tedy slam*, 2008.

⁵⁵ Autorkou je STÜTZ, Xóchil A. a citát je uveden v: ANDERS, Petra. *Poetry Slam: Live-Poeten in Dichterschlachten. Ein Arbeitsbuch*, 2004. S. 24.

„Performer si nehraje na nikoho jiného, ale prezentuje svůj text jako osoba, kterou sám jako autor je.“

Originál

*Než jak vás uplácali rodiče
Který je třeba s každým novým
Kouskem pozvat na výčep.*⁵⁶

Autoři využívají komunikátů, ty jsou děleny na epické, lyrické a dramatické. Slameři zakládají své texty buď na vyprávěcí linii nebo na pocitech, úvahách, zkušenostech a momentálním rozpoložení či na vyprávění doplněném často dialogovou formou a monologem. Např. Švéd:

*„Tá ta tá ta tá ta tá ta...
Vstávat! Jedu jedu jedu!
Seřadit! Nastoupit! Soudruhu...sakra teda pane plukovníku, útvar je na Váš rozkaz
připraven k nástupu!
Děkuji, poručíku, teď už to převezmu a sám promluví k zástupu.
Chlapi, voják má zůstat činný,
Ostatně nejste tady na prázdniny
A tak dnes čeká jedna specialitka náš útvar AČR:
Budeme mít odpoledne plné her.*⁵⁷

Poezie je členěna do slok a veršů, ty jsou součástí básní, které tvoří sbírky. Dnes je poezie členěna i do jednotlivých slamů.

Slovní zásoba

Ve slam poetry se využívá veškeré slovní zásoby – spisovného jazyka neutrálního, knižního a hovorového, text v sobě odráží znaky jednotlivých scén díky dialektismům a regionalismům. Např. Jiří Juráň z olomoucké scény:

*„Další v pořadí je zemské víno,
a tož to pijó Hanáci na svačino.
Ale tak jako levných vín a levného chleba,
i takových dívek je nám na světě třeba.*⁵⁸

Využívány jsou také profesionalismy a termíny:

*„Dalšími symptomy choroby jsou citová ambivalence,
bizarní chování či neadekvátní afekty.
Etiologie, tedy původ onemocnění, dosud známa není.*⁵⁹

⁵⁶ SVAHILEC, Anatol. „NaFurt“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 12-18.

⁵⁷ ŠVÉD. „Odpoledne plné her“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 76-78.

⁵⁸ JURÁŇ, Jiří. „Vino, ženy, slam“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 42-44.

⁵⁹ Dr. FILIPITCH. „Seš tam ty“. Dostupné z: www.youtube.com/watch?v=-NSzjhz4YM [online] Cit. 29.03.2018.

Autoři využívají i dalších součástí slovní zásoby – archaismy, historismy a v jejich opozici neologismy:

*„A z okolních rakouských
věží sem tam vyční
pohraničník
a jak utíkáme
Štandopéde,
čuměj na nás dalekohledem,
zda národnost jsme ten či onen
gen, již dávno tomu,
co tu býval Schengen.“⁶⁰*

V textech se objevují slangismy a vulgarismy:

*„Sundáš brýle – milý, vtipný pán, co rád alkohol, což je ale součást lidského pudu,
Nandáš brýle – co je to kurva za obludu?!“⁶¹*

Slameři využívají ve svých textech hojně cizích výrazů a anglicismů:

*„A teď si hejtři dejte pozor, neb jak se do lesa volá, tak vám moja mamka vynadá, že
vyplašíte srnečky
A kdo jinému jámu kopá, bývá povětšinou prostě zaměstnancem pracovní firmy
Je to málo deep, že?
Kdo chce psa bít... kdo chce psát beat, tak ať si ho píše, ale nemůžu vám to uvěřit“⁶²*

Opomenuty nebývají ani germanismy, jako např. u Anatola Svahilce:

*„Já se stejně divím,
že vás to furt baví.
Imrvére trápím klavír,
prej
koukejte na toho chlápka,
ruce válí po všech klapkách,
chvíli trápím albína,
a pak zas negra,
je to legrace,
v kostech cejtím kasaštych,
však tak ňák negramotnej
si přijdu vůči zvuku“⁶³*

⁶⁰ SVAHILEC, Anatol. „Marasmuslam“. In: SVAHILEC, Anatol. *Emu mele maso*, 2016.

⁶¹ LEF L'LEVIATAN. „Slepslam 2“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 74-76.

⁶² HRABAL, Ondřej. „Apalogie/Olomouc“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 62-64.

⁶³ SVAHILEC, Anatol. „Cožéé“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 54-59.

Ve slam poetry textech je samozřejmě užíváno řady básnických prostředků, např. anafory, aliterace, kontrastu či inverze. Nechybí ani metafora:

„Každý jsme osamělá nakládačka ve své vlastní privátní zavařovačce. Cinkáme o sebe skly, seč nám síly stačí, ale nikdy se nedotkneme okurka okurky.“⁶⁴

A poetismus:

*„Tak zase mě nic nenapadá
Už kohout s kokrháním nese jitra
Je to tak brzo, dnes večer
Nikoliv zítra“⁶⁵*

V textech se objevuje i oxymóron:

*„A pár vojáků ztratilo se a našlo se až ráno,
když v nonstopu bylo právě zavíráno“⁶⁶*

Či personifikace:

*„Před dveřmi do kostela
jen vítr ve zdech zpívá
nikdo mu nerozumí
šeptá jak málo času
do konce všeho zbývá“⁶⁷*

V textech se objevují i pořekadla a pranostiky:

*„Skákal pes v období půstu,
skákal pes přes ledovou krustu,
skákal pes a pod psem dole
únor bílý sílil pole.“⁶⁸*

⁶⁴ RIMMER. „Manuál k zbláznění aneb čtyři jednoduché roky, jak zešít“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). Sborník slam poetry 2016. S. 18-21.

⁶⁵ MRUČIVÁK. „Zase mě nic nenapadá“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). Sborník slam poetry 2016. S. 24-26.

⁶⁶ ŠVĚD. „Odpoledne plné her“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). Sborník slam poetry 2016. S. 76-78.

⁶⁷ KANTOROVÁ, Zuzana. „Jehňata a tramvajačky“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). Sborník slam poetry 2016. S. 48-51.

⁶⁸ PAN FENEK. „Skákal pes v průběhu roku“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). Sborník slam poetry 2017. S. 92-94.

Recept na psaní

Přístup k tvorbě se u každého umělce liší. Jak říká Eco v knize *Mysl a smysl*, „žádná regule, jak psát, neexistuje“.⁶⁹ Recept na dobrý text (po obsahové stránce) by mohl být posbírání ingrediencí četbou, sledováním okolního dění, analyzováním situace, všímáním si detailů a zamýšlením se nad tím, co přijde do cesty našim smyslům. Tyto ingredience mohou být namíchány trpělivostí, tréninkem a pílí a okořeněny nejlépe polibkem múzy. G. B. Shaw v jednom ze svých citátů radí začít vlevo nahoře. A jak pokračovat, uvádí Hýsek:

„Je zapotřebí ztratit nad textem vědomou kontrolu – psát plynule, bez oprav, být v detailech.“⁷⁰

Když je text hotový, dá se trénovat hlasitým předčítáním, přednesem z paměti, recitací, řečovými cvičeními, rozvíjením mluvní techniky – důležitá je dostatečná síla hlasu, správné frázování a přiměřené tempo. Využití zvukových i optických prvků by nemělo být užíváno redundantně, aby přednes nepůsobil směšně.⁷¹

Ve chvíli, kdy autor s naučeným textem přichází na pódium, měl by se jím stát, jak radí Bohdan Bláhovec. A k tomu slouží prvky neverbální komunikace.

1.3.2 Neverbální komunikace

Zatímco psaná poezie existuje nezávisle na čase a prostoru, slam poetry je dílem určitého časoprostoru, konkrétního okamžiku, děje se podle konceptu divadla tady a teď. Nedá se číst z papíru, musí se vnímat všemi smysly. Jedná se o performativní umění, proto zde vstupují do hry prvky neverbální komunikace, které sehrávají důležitou roli. Mimika, gestika, proxemika, posturika ba dokonce i chronemika se navzájem doplňují s obsahem mluvených slov poháněných paralingvistickými faktory.

⁶⁹ ECO, Umberto. *Mysl a smysl*, 2000. S. 130.

⁷⁰ HÝSEK, Robert. *Manuál k výuce performativní soutěžní poezie*, 2015.

⁷¹ HUBÁČEK, Jaroslav. *Jak mluvit a přednášet*, 1983. S. 101.

„Ein Slam-Text verzaubert durch das Zusammenspiel vom Bild, Klang und Inhalt. Die eigene Sprachmelodie und eine sichere, individuelle Bühnenpräsenz sind zentral für die Performance.“⁷²

Recipient přijme větší procento informací vnímáním řeči těla, než skrze jejich skutečný obsah, proto by měl slamer trénovat a mít pod kontrolou nejen svůj text, ale také „body language“. V tom nejlepším případě „stát se textem“ dle slov zkušených slamerů Bohdana Bláhovce nebo Borise Preckwitze:

„Um vom Publikum erlebt werden zu können, musste der Performer den Text in der Präsentationselbst „leben“. Der Dichter verwandte sich zum metasprachlichen Medium seiner Message, Poems wurden Performance, Texte wurden zu Action. Der Körper wurde wie am historischem Ursprung der Lyrik wieder zum Gesamtorgan und Vollzugsort der Worte.“⁷³

Mimika

Silnou výpovědní hodnotu má výraz tváře. Mimika podtrhuje obsah mluveného a poukazuje na vnitřní postoj interpreta. Pomocí úst, očí, úsměvu lze mimickými gesty dosáhnout určitého efektu při představení textu, autor může nastítnit pocit, který chce řečeným v divákovi vyvolat. Za pomoci cvičeného výrazu je možno dramaticky hrát, manipulovat i lhát, ale stejně tak prozradit své slabiny např. při zapomenutí sloky v textu.

Gestika

Gestika hraje důležitou roli v dramatickém projevu slamera, jedná se o výpověď skrze pohyby rukou a paží. Gesta se dělí na synsémantická a autosémantická.⁷⁴ V rámci slam

⁷² Autorkou je STÜTZ, Xóchil A. a citát je uveden v: ANDERS, Petra. *Poetry Slam: Live-Poeten in Dichterschlachten. Ein Arbeitsbuch*, 2004. S. 24.

„Slamový text je kouzelnou souhrou obrazu, zvuku a obsahu. Vlastní melodie a jistá individuální prezentace jsou centrálními prvky performance.“

⁷³ Autorem je PRECKWITZ, Boris a citát je uveden v: ANDERS, Petra. *Poetry Slam: Live-Poeten in Dichterschlachten. Ein Arbeitsbuch*, 2004.

„Aby mohl performer přežít před publikem, musí text sám prožít (stát se textem, jak bychom řekli již v zavedeném kontextu české slam poetry). Básník se musí proměnit v metajazykové médium svého sdělení, z básní utvořit performance, z textů akci. Tělo se musí stát opět hlasem a vykonavačem slova jako v původní, historické lyrice.“

⁷⁴ MACHOVÁ, Svatava; ŠVEHLOVÁ, Milena. *Sémantika a pragmatická lingvistika*, 2001. S. 132.

poetry jsou užívána gesta synsémantická, která doplňují význam řečeného, mohou dokreslovat, hyperbolizovat či ironizovat výpověď. Naproti tomu autosémantická gesta jsou srozumitelná sama o sobě a v případě řečeného mohou působit redundantně. To platí i v kontextu slam poetry, jak uvádí Hýsek ve svých skriptech určených studentům Klubu slam poetry: „Dáváme si pozor na příliš explicitní gesta, působí hloupě nebo pateticky. (Hovořím o srdci a ukážu na něj. Ke všemu vedle...) Nejsme na školní besídce!“⁷⁵ Gesta deiktická a ikonická mohou vystoupení podtrhnout a doplnit, je třeba jich však užívat s rozvahou.

Kinezika a posturika

Kinezika se zabývá dynamickým pohybem těla, posturika pozicemi statickými. Postoj a držení těla nebo pohyby na jevišti jsou důležitou součástí vystoupení, což zdůrazňuje ve svých publikacích i zakladatel žánru Marc Smith.⁷⁶ Pohyb je přirozený projev emocí a člověk jím o sobě nevědomě vyjadřuje mnohé informace, využít se dá však i jako vědomý prostředek dramatického vystoupení – jako ve slam poetry. Stejně tak postoj a držení těla o člověku mnohé vypovídá, což hraje roli i ve slam poetry. Pokud stojí slamer skrčený či dává ruce v kříž, může to značit nejistotu, pokud stojí vzpřímeně a pevně drží mikrofon, působí více sebevědomě. Pohyb a postoj jsou tedy nedílné součásti performativního konání.

„Pohyb je ve slamu druhý hlas. Stejně jako hlas nese pohyb rukopis osobnosti.“⁷⁷

Proxemika

Proxemika se zabývá vzdáleností v interakci, tedy jakou vzdálenost k sobě zaujmají řečník a posluchač. Ve slam poetry hraje i tato část neverbálních projevů svou roli. Někdy jsou slameři limitováni pódiem, které jim určuje vzdálenost od publika, i v takovém případě ale někteří z nich limity překročí a vydají se řečnit do hlediště, čímž opět modifikují své vystoupení. Na některých událostech není básník oddělen od diváků pódiem, ale přednáší jimi obklopen. V rámci slam poetry můžeme pozorovat

⁷⁵ HÝSEK, Robert. *Manuál k výuce performativní soutěžní poezie*, 2015.

⁷⁶ Např. v knize *Stage A Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples*, 2009.

⁷⁷ ADAM EL CHAAR. Dostupné z: www.adamel.cz [online] Cit. 25.03.2018.

tzv. „proxemický tanec“ – proměnu vzdálenosti mezi slamerem a publikem, tedy mezi přednášejícím a posluchačem, který slouží k aktivaci diváka či posluchače.⁷⁸

Chronemika

Chronemika pojednává o chování v čase, který když využíváme při komunikaci, má co do činění se slam poetry. Časový prostor slamera je ohraničen časovým limitem, který může vyvolat časové napětí. Zapomenutím textu vzniká ztráta času a celý proces má určité trvání. Tyto skutečnosti řadí sémiotiku času⁷⁹ k dalším projevům neverbální komunikace, bez kterých by se slam poetry neobešla.

Paralingvistické faktory

Paralingvistické prvky slouží ke zvukové organizaci mluveného projevu a zároveň zprostředkovávají informace o obsahu sdělení a postoji mluvčího.⁸⁰ Jsou jimi tón a barva hlasu, rychlost, tempo, rytmus či melodie mluvy. Tyto suprasegmentální jevy jsou základními výrazy prozódie. Význam hlasu stoupá nejen v médiích a politice, ale také ve slam poetry, a tak nejen umění tvořit, ale především umění mluvit zde vyžaduje zvláštní pozornost. „Potřebu zdokonalovat se v mluvních dovednostech pociťují ti, kteří se podílejí na zájmové činnosti divadelní a recitační.“⁸¹

1.3.3 Témata: od lásky až po filosofické otázky

Slam poetry žije z rozmanitosti textů, které ji tvoří, jak říká Dr. Filipitch:

„Je to sbírka drobných odlišností.“⁸²

A právě to ji činí výjimečnou performativní disciplínou. Neexistuje žádná regule, která by určovala tematické zaměření textu, což slamerům poskytuje tvůrčí svobodu. Nejen obsah, ale i způsob performance je zcela v jejich rukou, pouze musí být dodržena základní pravidla. Texty ve slam poetry jsou vážné i veselé, více či méně poetické, osobní či neosobní a slameři se v nich zabývají různými tématy od lásky přes aktuální

⁷⁸ DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*, 2008. S. 124.

⁷⁹ DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*, 2008. S. 124.

⁸⁰ MACHOVÁ, Svatava; ŠVEHLOVÁ, Milena. *Sémantika a pragmatická lingvistika*, 2001. S. 131.

⁸¹ HUBÁČEK, Jaroslav. *Jak mluvit a přednášet*, 1983. S. 8.

⁸² Rozhovor s Dr. Filipitchem. Leden 2018, Plzeň.

politické a společenské otázky až po filosofické hledání smyslu života. Slam poetry je otevřený prostor nekonečna možností, jak tematicky vystavět text. S přihlédnutím na českou a německou scénu by se texty daly rozdělit do několika oblastí. Zde uvádím několik příkladů na úryvcích z textů českých autorů:

Jako je tomu v poezii zvykem, i ve slam poetry bývá předmětem textu láska:

*„Láska to je, když se Albert Camus a Mama Kami
rozhodnou uzavřít sňatek
aby
na onom světě nebyli sami
ona mu toleruje
věčné existenciální depky
a
jemu nevadí
její přebytečné kilogramy.“⁸³*

Texty jsou často založeny na jazykových hrách a slovních hříčkách:

*„Zruším všechny zápory
a nechám si jenom klady.
Zkušenostem navzdory
poslechnu moudré rady.
Tak tedy: odedneška už napořád
budu pouze vrlý a rudný,
a budu slaný a taky mastný,
ale nikdy nudný.
Budu jasný a vraživý a taky tykavka.“⁸⁴*

V textech se objevuje historie:

*„A kněžna Libuše
hledá si muže.
s kuší
na všechny to zkúší,
pak zbraň selže
ping ho,
soráč,
koupil to Přemysl Oráč,
a jak koupil,
tak nevěstu prodal,
národní obroda,*

⁸³ Dr. FILIPITCH. „O lásce aneb Raymond Carver mi před více než třiceti lety ukradl název pro tento slam, konkrétně v roce 1981“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 100-103.

⁸⁴ JURÁŇ, Jiří. „Pozitivní myšlení“. In: HÝSEK, Robert (ed.). *Deset deka slamu*, 2015. S. 60-62.

rakousko-uherská...soda⁸⁵

V textech se odráží aktuální politické dění, často satiricky:

*„Že pracovní, nikoliv koncentrační tábor byly Lety,
a že Andrej Babiš je tak trochu E.E. Tý.
Že existují politici, kteří prý nekradou,
a menstruuující žena s dobrou náladou.
A taky nám v angličtině neřekli, co znamená pussy nebo Vojta Dyk,
a ve fyzice, že když zakopnu a spadnu v České televizi,
tak vlastně hledám popelník.“⁸⁶*

Politická tematika se objevuje v textech nejen satiricky, ale i z vážného úhlu pohledu:

*„V politice množství neštěstí
Neřestí možností jak dostat se do pastí
My v mileniální pasti dosti
Devadesátkový zlosti bylo ať
Někdo nový se zhostí
Země velké ukradené transfery
Jelcinových hostí...dosti“⁸⁷*

V textech se objevují odkazy na aktuální společenskou situaci:

*„Mávám,
však cejtím se
jak kůň v Chuchli, když tu náhle
muchli muchli,
vedle mě s igelitkou
uprchlík.“⁸⁸*

Častým tématem bývá život, jeho smysl a pomíjivost:

*„A už neodjedu nebeským výtahem
jenom si na mě lehne země
jako já si lehal
a dával věci ze mě
a bude to jak tenhle slam
ve vteřině jsem
a ve vteřině ne e
ve vteřině těhotenský monstrobřicho*

⁸⁵ SVAHILEC, Anatol. „Cožeé“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 54-59.

⁸⁶ OŠKRKANÝ, Pavel. „Tři mušketýři“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 98-99.

⁸⁷ TUKAN. „Rus – Ukr – Majdan – Přemožitel – Medvědů – Donbas – A co dál?“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 122-124.

⁸⁸ SVAHILEC, Anatol. „Marasmuslam“. In: SVAHILEC, Anatol. *Emu mele maso*, 2016.

*a ve vteřině hrobový ticho.*⁸⁹

Téma života se projevuje v niterních textech:

*„Ale když se podíváš po tý době zpět,
tak si kurva nepamatuješ, že by ti někdy bylo
pět až dvanáct let.
Ty, tvý sourozenci, a jak z toho ven,
to byl Tvůj svět.
Pak zas jednou přišel.“*⁹⁰

V textech jednotlivých slamerů se mnohdy odráží jejich studijní obor nebo profese:

*„Já jsem psychiatr, sám ve vlastní tmě.
Lidi chtěj můj čas. Ale kdo pomůže mně?
Když pluju na prámu z vlastních starostí
a ten se převažuje vahou všech mých úzkostí.“*⁹¹

Texty jsou také doplňovány citáty jiných autorů, např. z knih nebo písní (zde citace z písně od Vypsané Fixy odkazující na smrt Jima Morrisona):

*„Tak bacha na heroin
Neusnout ve vaně.“*⁹²

Odkazováno je také na příslušné slamové scény:

*„...ve městě, kde tramvaje předbíhají chodci
kde se na kole dá jezdit jenom vestoje
pač ty kostky nášlapné jsou miny
pro podpatky a členy Olomouckého cyklistického odboje
Kde poměr studentů a studentek působí velmi příjemně na smysly.“*⁹³

V textech se odkazuje přímo na slam:

*„Proč je slamovej divák tak nenasytnej?
Proč musí být každej slam tak zatraceně vtípnej?
Čím to je, že když si necvrnknete do krátasů
tak ta slamda tady nedopadla?“*⁹⁴

⁸⁹ JÍLEK, Jan. „Chlapec a svět“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 58-60.

⁹⁰ BARBORA. „5-12“. In: HÝSEK, Robert (ed.). *Deset deka slamu*, 2015. S. 19-20.

⁹¹ MRUČIVÁK. „Fet fet fet“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 84-88.

⁹² CALEDON. „Substance s vlky“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 22-26.

⁹³ HRABAL, Ondřej. „Apalogie/Olomouc“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 62-64.

⁹⁴ STUPAVSKÁ, Eva. „Haha slam“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 50-51.

Nebo na ostatní slamery, např. Bohdan Bláhovec v textu Pavla Oškrkaného:

*„A zajímala by mě ještě nejedna věc.
Proč je Bohdan takový Bláhovec.“⁹⁵*

Některé texty mají metajazykový charakter:

*„jak se pak lidi můžou domluvit, když na sebe jen v křeči špulí rty a ústy kroutí
smysl věci se ztratil
v ohybech jazyku
jazyk vázán jazyku
křeč svalů co formuje rozkaz
nebo pozdrav
anebo poprošení
to slovo je jenom forma vydechnutí
ale my
obdařeni jazykem, jazykem jiným
jazykem co svazuje vzduch a tvoří slova
Zakousli se“⁹⁶*

A v některých textech má svůj odkaz i filosofie. V následujícím úryvku lze sledovat otázku solipsismu:

*„A co když v tom je celej vtíp?
Že kam až oko dohlídne, všechno
všechno seš ty
i já i všichni v tomhle sále
všechno seš ty
teď a neustále
všechno, co prožíváš,
všechno, co tebou zmítá
je jenom tvoje vědomí
tady se láme realita
tak bacha
ať tě
nezlomí.“⁹⁷*

Jak je zřejmé z těchto kapitol, slam poetry je jako performovaná poezie určitým způsobem komunikace. Spojuje v sobě prvky literární i divadelní, které se navzájem doplňují a jeden bez druhého jsou v rámci slam poetry nemyslitelné.

⁹⁵ OŠKRKANÝ, Pavel. „Otázky“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 36-38.

⁹⁶ SHYLOCK. „Manifest dechu“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 110-113.

⁹⁷ RIMMER. „Co vidíš, když zavřeš oči?“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 100-106.

„The goal of performance poetry is to couple the best possible text to the best possible performance – to compose superior poems and perform them with razor-edged precision.“⁹⁸

⁹⁸ SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK Joe. *Stage A Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples*, 2009. S. 18.

„Cílem performativní poezie je spojit co nejlepší text s co nejlepší možnou performancí – skládat mimořádné básně a performovat je vybroušeným stylem.“

2 SLAM POETRY V ČESKÉ REPUBLICE

Druhá část předložené práce mapuje českou slam poetry scénu. Nejprve je popsán příchod žánru do České republiky a jeho postupné rozšíření a ustálení jako kulturního fenoménu s nahlédnutím jeho didaktického potenciálu. V další části jsou představeni slameři a organizátoři, kteří českou slam poetry utváří, následuje přehled událostí. V závěru této kapitoly je popsáno multimediální zastoupení české slam poetry. V rámci terénního výzkumu jsem sledovala především plzeňskou scénu, proto jí věnuji jednu podkapitolu.

2.1 Vývoj slam poetry scény v České republice

2.1.1 Odkaz fyzického básnictví

Slam poetry přichází do České republiky z Německa, ačkoli je možno pozorovat určité podobnosti s fyzickým básnictvím Petra Váši⁹⁹, který svým konceptem žánr slam poetry v Čechách předchází. Uvedená pasáž z jeho knihy *Fyzické básnictví* by mohla být definicí české slam poetry:

„Představte si prosím člověka, který před vašimi zraky stojí, sedí, dřepí, klečí, leží na pódiu, mluví, přednáší nebo zpívá krátké, rytmické, motorické verše, bije se v prsa, tleská, luská prsty, mne si ruce, plácá se do stehén, podupává si nebo vyloženě dupe. Verše artikuluje v jakémkoli známém jazyce stejně jako v jazyce úplně osobním, sestávajícím z různých druhů dechu, brumenda, prozpěvování, křiku, šepotu, ze souhlásek a samohlásek volně uspořádaných do nejrůznějších souvislostí, modulovaných rty, jazykem, hrdlem, intenzitou vdechu a výdechu a pohybem hlasu mezi všemi dosažitelnými polohami. Tleskání, dupání, luskání, plácání, bubnování na vlastní břicho jsou rovnoprávnou součástí tohoto osobního jazyka stejně jako gestikulace, mimika a mimovolné pohyby celého těla; gesta mohou dost dobře působit jako archaická slovesa, údery kůže o kůži jako citoslovce. Hlasový projev není nadřazen gestickému, vokál není

⁹⁹ Petr Váša je český hudebník a textař (kapela Ty Syčáci), pedagog a především fyzický básník.

*nadřazen úderům na hrud', stylizovaný projev nedominoje nad spontánním, konkrétní pojmenování a náznaky nejsou upřednostněny před abstraktní ritualizací.*¹⁰⁰

2.1.2 Jak to všechno začalo: překračování hranic

Slam poetry scéna se začala v České republice formovat počátkem 21. století. Významný představitel německého slamu, spisovatel Jaromír Konečný¹⁰¹, společně s nakladatelem Martinem Reinerem¹⁰² a literárním teoretikem Miroslavem Balaščíkem iniciovali průnik tohoto, v zahraničí již pevného, žánru na českou půdu.¹⁰³

V literárním časopise *Host* vyšla v roce 2002 reportáž o slam poetry v Německu, konkrétně o události, kterou moderoval Jaromír Konečný, tuto reportáž napsal Miroslav Balaščík. Článek zaujal organizátora festivalu *Poezie bez hranic*¹⁰⁴ Martina Reinerja, který se rozhodl slam poetry zařadit na program festivalu.¹⁰⁵

*„Já už jsem o Slam poetry (v Americe ovšem spíš poetry slam) slyšel předtím, ale teď mi to přišlo velmi vhod, protože jsem na zmíněném festivalu chtěl přestupovat tradiční hranice žánru známého jako poezie; viz i sám název festivalu.“*¹⁰⁶

Reiner tedy kontaktoval přímo Jaromíra Konečného a společně s ním přivedl slam poetry do Čech i s jejím pozměněným názvem: „překroutili jsme *poetry slam* na *slam poetry*, protože to českému uchu znělo atraktivněji“.¹⁰⁷ Konečný se zde účastnil

¹⁰⁰ VÁŠA, Petr. *Fyzické básnictví*, 2011. S. 73.

¹⁰¹ Jaromír Konečný je německý spisovatel z Čech, vyhrál desítky slamů po celém Německu a řadí se tak ke špičce německé slamové scény. Pro předloženou práci je velmi významnou osobností - pojítkem mezi německou a českou slam poetry scénou a jedním z průkopníků slam poetry v Čechách. Stál totiž u zrodu německého i českého slamu. V 80. letech emigroval do Německa a v roce 1996 se účastnil prvních poetry slamů v Německu, téměř o 10 let později inspiroval Martina Reinerja, který poté zavedl slam v České republice.

¹⁰² Martin Reiner (dříve Pluháček) je český spisovatel a nakladatel (bývalé nakl. Petrov; Druhé město). Organizátor festivalu *Poezie bez hranic* a prvních tří ročníků Mistrovství ve slam poetry.

¹⁰³ Rozhovor s Tomášem Kůsem. Listopad 2016, Plzeň.

Rozhovor s Martinem Reinerem. Leden 2018, online.

¹⁰⁴ Mezinárodní básnický festival, pořádaný v letech 2001-2004 v Olomouci básníkem a nakladatelem Martinem Reinerem. Od roku 2006 festival pořádá nezisková organizace Detour Productions pod názvem *Ostrovy bez hranic* (v letech 2006/7 *Slova bez hranic*). Významnými hosty byli např. básníci a spisovatelé John Giorno, Eric Boucher, Václav Havel, později Ivan M. Jirous či Dáša Vokatá. Součástí programu byly také koncerty, filmy, výstavy i divadelní představení a samozřejmě klání básníků ve slam poetry.

¹⁰⁵ Rozhovor s Martinem Reinerem. Leden 2018, online.

¹⁰⁶ Rozhovor s Martinem Reinerem. Leden 2018, online.

¹⁰⁷ KŮS, Tomáš. Slam poetry v Česku: Ten Years After. In: *Host*, č. 9, 2012. S. 41-45.

premiéry celostátního finále, na které s sebou přivezl dvě významné osoby německého slamu.

„Nelze zapomenout hned první exhibiční vystoupení Wehwalta Koslovskeho a Timo Brunka; to byla pro všechny přítomné diváky úplná návštěva z kosmu... a jejich strhující a nejen obsahově ale i akusticky vtipná vystoupení zásadně přispěla k okamžitému a spontánnímu přijetí slam poetry u nás.“¹⁰⁸

První slam v Čechách se tedy konal v roce 2003 v rámci olomouckého literárního festivalu *Poezie bez hranic* ve formě celostátní soutěže. Samotnému finále předcházela dvě regionální kola, konkrétně v Praze a v Brně, jejichž organizací byla pověřena spolupracovnice Martina Reiner, Eva Petláková.¹⁰⁹ Úplně poprvé se s tímto žánrem setkává české publikum na onom regionálním kole v Brně, v místě Skleněná louka, 28. září 2003. Olomoucké finále, organizované nakladatelstvím *Petrov*, pak proběhlo 11. října v *Divadle Hudby* a jeho vítězem se stal Marian Palla.¹¹⁰

„Marian Palla, velice svérázný postarší pán (mistr se doufám neurazí), který svým vystoupením rozsekal snad všechny přítomné. Vtipný text básně plus nekompromisní vystupování mě rozesmálo a zároveň v sobě skrývalo i určité poselství.“¹¹¹

I o rok později se koná finále v Olomouci v rámci již zmiňovaného festivalu *Poezie bez hranic*, na který tentokrát přijíždí předvést svůj um sám zakladatel slam poetry, Marc Kelly Smith.¹¹² Mimo něj hostí finále, stejně jako v roce předchozím, i představitel německé slamové scény, tentokrát přijíždí Boris Preckwitz a Xóchil A. Schütz.¹¹³ Již rok poté, co slam poetry překročila hranice z Německa do České republiky, která tímto metaforicky vstoupila do společenství slamu, se kvalifikační kola rozšiřují ze dvou měst do rovných deseti.¹¹⁴ Slam poetry je tou dobou v Čechách zatím téměř neznámou formou poezie, nikdo neví, co vlastně je, co od ní čekat a v co se vyvine,

¹⁰⁸ Rozhovor s Martinem Reinerem. Leden 2018, online.

¹⁰⁹ Rozhovor s Tomášem Kúsem. Listopad 2016, Plzeň.

¹¹⁰ ZOGATOVÁ, Lenka. *Zahvízdej čtverec! Fenomén slam poetry v souvislostech českého undergroundu, alternativní a DIY kultury*, 2013. S. 43-44.

¹¹¹ REDAKCE BBARÁK. Slam poetry – kvalifikace Brno. Dostupné z: www.bbarak.cz/clanky/reporty/slam-poetry-kvalifikace-brno-sklenena-louka-brno-28903/ [online] Cit. 10.01.2018.

¹¹² Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹¹³ ZAVŘELOVÁ, Petra. *Poezie bez hranic*, 2004. Dostupné z: www.iliteratura.cz/Clanek/16317/poezie-bez-hranic-2004#discussion [online] Cit. 10.01.2018.

¹¹⁴ Rozhovor s Tomášem Kúsem. Listopad 2016, Plzeň.

jasné však je, že semínko nového performativního žánru bylo na českou půdu úspěšně zaseto.

„Po dvou letech olomouckých Slam poetry se zdá, že slam se již v ČR zachytil drápkem a bude jen sílit. Na nějaké dalekosáhlé závěry je však ještě brzy, vždyť celé hnutí se teprve rozbíhá.“¹¹⁵

V roce 2005 dochází ve slam poetry k několika změnám. Zatímco v prvních dvou letech vstupovali na pódium spíše básníci s pevnými texty, jež se pohybovali na poli literárním či hudebním již před příchodem soutěže, třetí ročník s sebou nese jakousi novotu. Vítězí Bohdan Bláhovec, který pokládá nové základy žánru slam poetry, které později odlišují českou scénu od zbytku světa. Na pódium nevstupuje s papírem v ruce, nýbrž s prvky improvizace, která je, ač to zní jako oxymóron, svým způsobem připravená. Mimo to se v tom roce festival *Poezie bez hranic* již nekoná a finále se přesouvá do Brna (kde Martin Reiner moderuje první ročníky), organizaci později přebírá občanské sdružení *Fléda* v čele s Lenkou Zogatovou¹¹⁶ a začíná docházet k dalšímu rozšiřování scény.¹¹⁷

2.1.3 Rozšiřování scény a současná situace

K rozšiřování scény dochází *de facto* již od druhého ročníku slam poetry v roce 2004, kdy se kvalifikační/regionální kola konala již v deseti městech. Eva Petláková oslovovala organizátory kulturních akcí v krajských či větších městech. V Plzni byl jakožto dramaturg a produkční kulturně-literární kavárny *Jabloň* osloven Tomáš Kůs, který zde od té doby organizuje regionální kola. Kromě regionálních kol přivádí na scénu v roce 2005 i exhibice, pro Českou republiku novou formu.¹¹⁸ Slam poetry se tak rozšiřuje z formátu celostátní soutěže o řadu klubových zábavních večerů, které dávají slamerům prostor vyjádřit se častěji, než jednou do roka.

¹¹⁵ KRČEK, Tomáš. Slam poetry 2004. Dostupné z: <https://legacy.blisty.cz/art/20457.html> [online] Cit. 10.01.2018.

¹¹⁶ Lenka Zogatová byla klíčovou postavou kulturního dění v Brně, ředitelkou českého centra v Bratislavě, v letech 2006-2014 organizátorkou finále ve slam poetry. Spolupracovala také na dokumentu z roku 2008 *Myslím, tedy slam*.

¹¹⁷ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad, 2017, online.

¹¹⁸ Rozhovor s Tomášem Kúsem. Listopad 2016, Plzeň.

„Hned na začátku jsem vycítil potenciál. Přišlo mi líto, aby se konala jen ta celostátní soutěž, byl jsem první, kdo založil exhibice v Čechách.“¹¹⁹

V roce 2006 začíná v Olomouci pořádat regionální kola Bob Hýsek.¹²⁰ Slam poetry zavádí i do univerzitního prostředí. Na základě setkání s Marcem Smithem, kterému na festivalu v roce 2004 překládal text a následně tlumočil seminář, zahajuje na Univerzitě Palackého v Olomouci výuku předmětu Slam poetry.¹²¹

„Na první semestr se přihlásila jedna studentka, v druhém byli dva. Po osmi letech se jich hlásilo v průměru deset, půlka odpadla. Slameři z nich nebyli žádní. Dneska tam mám lidi ze všech fakult, hlásí se jich 12-15, vydrží všichni a kromě nich dochází opakovaně, bez kreditů, jen tak, okruh nějakých 10-15 absolventů semináře.“¹²²

Bohdan Bláhovec jede téhož roku se svým slamem do Německa a v Berlíně vystupuje na Mezinárodním literárním festivalu.¹²³

V roce 2007 se začíná slam poetry stávat součástí větších hudebních festivalů (Colours of Ostrava, Pohoda) a čím dál více proniká do povědomí veřejnosti. Slam poetry se začíná rozšiřovat také o příchozí styl improvizace, která nabývá na významu, což dokazuje i vítězství Jakuba Folla, který si slova žádá na pódiu přímo od publika. Foll jako první dosahuje vrcholu kariéry slamera, čímž je dvojnásobné vítězství na celostátním finále.¹²⁴ Pomalu se začíná utvářet divácký mýtus, že slam poetry rovná se improvizace a tento nový fakt značně ovlivňuje budoucí vývoj slam poetry – žánru, který si Češi upravili po svém.

Až do roku 2014 se konají pravidelná mistrovství v Brně, postupně přibývá slamerů, scéna se vyvíjí, žánr si začíná utvářet svou vlastní formu, ba i tradici a postupně nastupuje na scénu i ženský element, Bio Masha, vlastním jménem Marie Černíková, první žena české slamové scény a další průkopnice improvizátorského

¹¹⁹ Rozhovor s Tomášem Kúsem. Listopad 2016, Plzeň.

¹²⁰ Bob Hýsek je pedagog, překladatel a organizátor slam poetry. Od roku 2015 spoluorganizuje celostátní finále.

¹²¹ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹²² Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹²³ Internationales Literaturfestival Berlin. Dostupné z: www.literaturfestival.com/archiv/teilnehmer/autoren/2007/bohdan-blahovec [online] Cit. 20.01.2018.

¹²⁴ Rok 2007 a 2010.

stylu. Nicméně ten opravdový rozmach se děje až v posledních pár letech a popularitě, tak jak ji známe ze západu, se začíná slam poetry v Čechách těšit právě po roce 2014, kdy přichází na scénu nejen nová generace slamerů, ale zároveň dochází k rapidnímu rozšiřování scény a přibývání událostí.

Současná scéna se neustále rozpíná

Po roce 2014 se začala slam poetry scéna rozšiřovat do dalších měst, což přišlo s novou generací jejích představitelů. Interpreti se chopili rolí regionálních organizátorů a během jednoho roku se počet událostí slam poetry značně znásobil. Na scénu vstoupil Anatol Svahilec, který nejenže na čas definoval českou slam poetry, ale po necelém roce působení na scéně se vedle aktivního slamování začal podílet i na produkci, čímž přispěl k rozšíření slam poetry do menších měst a vytvoření platformy pro nové tváře.

„Uvědomili jsme si, že to, co funguje v Praze nebo v Plzni, by mohlo fungovat i jinde mimo regionální kola, prostě udělat exhibice za vstupné. Lidi na to chodí jako do divadla nebo na koncert, ono je to energeticky stejné.“¹²⁵

V lednu 2015 se konal první „punkový výjezd“ do Nymburka. Exhibice měla úspěch a podobných výjezdů začalo přibývat, tím došlo k rozšíření a bytnění scény a se slam poetry se začali seznamovat lidé po celé republice.¹²⁶ Anatol Svahilec přivezl slam do mnoha dalších měst¹²⁷ a to buď na základě vlastní iniciativy, kdy skrze přátelské vazby oslovoval místní kulturní scény, nebo jako reakce na pozvání, o které se zasloužila stále rostoucí popularita žánru spolu se zvučností Svahilcova jména. Ten po čase předává slam v některých městech tamějším slamerům, tzv. lokálním promotérům, kteří se organizačně a moderátorsky starají o slamovou scénu svého města, kterou mnohdy postupně rozšiřují do okolí. Takovým příkladem je Ondřej Hrabal, který slam organizuje v Uherském Hradišti, Valašském Meziříčí či Vsetíně. Dave Naslamkejv se stará o slam v Liberci a Jablonci a Pan Fenek působí v oblastech Moravy.

O rozšíření scény se zasloužil také Pavel Oškrkaný, který pravidelně organizuje slam v Hradci Králové včetně kvalifikace a ve Veselí nad Moravou. Slam zavádí

¹²⁵ Rozhovor s Anatolem Svahilcem. Únor 2017, Praha.

¹²⁶ Rozhovor s Anatolem Svahilcem. Únor 2017, Praha.

¹²⁷ Mladá Boleslav, Lysá nad Labem, Jablonec nad Nisou, Louny, Tábor, Vsetín, Valašské Meziříčí, Ústí nad Labem, Vysoké Mýto...

do Mělníku či Kostelce nad Černými lesy. Mimo to rozšiřuje Oškrkaný povědomí o slam poetry skrze mediální krytí, neboť přišel v roce 2015 s konceptem Slamovin,¹²⁸ které reflektují slam poetry scénu.

Dalším zlomovým bodem byl příchod Dr. Filipitche na jaře 2016. Ten se, stejně jako Anatol Svahilec, kromě úspěšného slamování¹²⁹ začal věnovat i produkci slam poetry. Díky dlouhodobému působení na hudební scéně¹³⁰ má přehled o klubech v ČR, do kterých postupně přivádí i slam poetry. Síťuje Karlovarský kraj (např. Sokolov, Karlovy Vary), Plzeňský kraj (např. Klatovy, Rokycany) a Ústecký kraj (např. Chomutov, Klášterec nad Ohří).

Budování stabilní scény podporuje také mediální propagace, o kterou se starají slameři a organizátoři, díky dnešním možnostem, které nabízí internet a sociální sítě.

Díky iniciativě přivádět slam poetry i do menších měst a rozšiřovat její působení nad rámec regionálních kol ve městech větších, se během tří let připsala na slamovou mapu značná část České republiky. V roce 2017 se počet slamů oproti předešlému roku zdvojnásobil, v 76 městech po celé České republice se konalo více než 200 slamů všeho druhu¹³¹ (mistrovství, exhibice, slam poetry arény, apod.).¹³² Ve větších městech (Praha, Plzeň) se koná slam pravidelně jednou za měsíc a mnohdy řada dalších doprovodných akcí. Slam poetry plní každý víkend v roce, akce už se začínají dokonce překrývat.

Expanze slam poetry do dalších měst ČR s sebou nese i nárůst počtu slamerů, kromě toho přibyla i řada nových pojetí soutěže, např. *Slam poetry aréna* či *Sólo slam*.¹³³

Slam poetry se stala také součástí mnoha kulturních akcí a hudebních festivalů. Např. Žižkovská noc v Praze, Plzeňská noc v Plzni, slovenský festival Pohoda, Party ve Františkánu v Kadani a mnoho dalších.

¹²⁸ Viz kapitola Média a internet (2.4.3).

¹²⁹ Oba jsou mistři ČR. Anatol Svahilec 2014. Dr. Filipitch 2017.

¹³⁰ Textař a frontman skupin diCaprio a Glajstr Duo.

¹³¹ Viz kapitola Události slam poetry (2.3).

¹³² OŠKRKANÝ, Pavel. Úvodní slovo. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 7.

¹³³ Viz kapitola Události slam poetry (2.3).

2.1.4 Slam poetry jako nástroj učení

Slam poetry se v Čechách rozšířila nejen jako forma kulturně-literární zábavy, pronikla i do školního prostředí a to téměř od počátku české scény.

Klub slam poetry

V Čechách inicioval výuku slam poetry pedagog Bob Hýsek. V roce 2006 zavádí seminář Slam poetry na Filosofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Kurz je otevřený veřejnosti jako Klub slam poetry a hlásí se na něj zájemci ze všech fakult, navštěvují ho i někteří absolventi semináře. Na kurzu je slam poetry nejprve analyzována teoreticky a následně uváděna do praxe.

„Probíráme ze začátku teorii – trendy doma vs. venku, přístupy k psaní, hledání tématu, které je osobní, ale má univerzální dosah, hledání svého hlasu, jaká je motivace pro slamování...“¹³⁴

Hýsek vytvořil k semináři i skripta, ve kterých studentům poskytuje rady a návody, jak vymyslet a prezentovat svůj text. Náplní kurzu je hledání tématu, strukturace textu, trénování verbálního i neverbálního projevu a performativních dovedností. Účastníci kurzu pracují se zapojováním emocí, učí se využít prostor a trénují kontakt s divákem. Probírány jsou tedy principy psaní a komunikace s divákem. Na začátku kurzu se pracuje s tvorbou reprodukovanou, později vytvářejí studenti vlastní texty a na závěr si někteří z nich zkusí slam poetry naživo i mimo seminář.¹³⁵ Tímto způsobem byla olomoucká scéna obohacena o řadu úspěšných slamerů – Dorota Bachratá, Ondřej Hrabal, Tomáš Roztočil, Martin Filippi.¹³⁶ Hýsek plánuje zvést slam poetry skrze absolventy kurzu a zkušené slamery i na střední školy.¹³⁷

¹³⁴ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹³⁵ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹³⁶ HÝSEK, Robert. Předmluva aneb Pozadí olomouckých poetry slamů. In: HÝSEK, Robert (ed.). *Deset deka slamu: průřez olomouckou slam poetry*, 2015. S. 10.

¹³⁷ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

Workshopy a Slamináře

Workshopy slouží jednak jako nástroj k rozvoji kreativity a vylepšení tvůrčích i hereckých dovedností a zároveň nabízí příležitost nahlédnout na slam poetry z jiného, než diváckého úhlu pohledu.

V České republice se konala již řada slam poetry workshopů a seminářů, tzv. „slaminářů“. První takový workshop se konal v roce 2004 v Olomouci v rámci festivalu *Poezie bez hranic* se zakladatelem žánru Marcem Smithem. Následovala řada workshopů s Nathanem Thomsonem, Janem Jílkem a Bohdanem Bláhovcem či Royem Douglasem.¹³⁸ Workshopy se pořádají i v Praze nebo dalších městech ČR.

Někdy se konají workshopy jednodenní, jindy jsou rozděleny do více tematických bloků. Jako příklad uvedu workshop z roku 2015, jehož jsem se částečně zúčastnila. V průběhu několika týdnů rozvíjeli uchazeči své kreativní já a trénovali performativní dovednosti se třemi zkušenými slamery. První a závěrečnou část workshopu vedl Bohdan Bláhovec pod heslem „stát se textem“, druhou část zaměřil Metoděj Constantine na prvky improvizace, práci s mimikou, gestikou a komunikaci s publikem a s Janem Jílkem se trénovala specifika slamového textu.

2.1.5 Plzeňská scéna

Jedním ze tří hlavních měst české slamové scény je Plzeň. Plzeňský slam má již svou tradici a těší se velké divácké oblibě. Pravidelně jej organizuje Tomáš Kůs. Slamy se v Plzni konají každý měsíc v hudebním klubu *Anděl*, v letní sezoně jako open air akce *U Zacha*. Od roku 2004 v Plzni probíhají každý podzim kvalifikační kola na mistrovství republiky. V roce 2015, kdy byla Plzeň hlavním evropským městem kultury, se zde konalo samotné mistrovství.¹³⁹

Vedle tradičních exhibic se v Plzni konají i mezinárodní slamy, byli zde hosté ze Slovenska, Německa, Polska, Belgie či Maďarska. Slam poetry v Plzni pronikla i na klubový festival *Plzeňská noc*, který je obdobou *Žižkovské noci* v Praze nebo

¹³⁸ HÝSEK, Robert. Předmluva aneb Pozadí olomouckých poetry slamů. In: HÝSEK, Robert (ed.). *Deset deka slamu*, 2015. S. 10.

¹³⁹ Předchozí mistrovství byla vždy v Brně, na počátku v Olomouci.

na multižánrový studentský festival Prkna Neprkna. Občas se zde konají také speciální akce v Papírně, např. *Duo slam*.

Plzeň je kolébkou mnoha úspěšných slamerů, někteří se zde narodili, jiní zde tráví studentská léta, další zde zažili svá první vystoupení. Mezi stálice plzeňské scény patří vypravěč Kňour (Jan Paur) či moderátor většiny exhibic, Nejhodnější Michal (Michal Vybíral). U zrodu scény stál skorobásník Mikeš (Daniel Mikeš). V počátcích slam poetry odchovala plzeňská kolébka improvizátory Bohdana Bláhovce a Bio Mashu (Marie Černíková) či pevného textaře Mručiváka (David Hynčík). S další slamovou vlnou přišli vypravěči Anatol Svahilec a Švéd (Petr Brožovský). V roce 2016 plzeňskou scénu obohatily tři nové tváře – Lef L'Leviatan (Jan Rosenthaler), Dr. Filipitch a Shylock (Jakub Šťourač).

Kolébkou českého slamu je Olomouc, jak je uvedeno v úvodní kapitole této části práce. V dalších částech práce bude popsáno, jaké události se v Olomouci konají a také to, že je Olomouc působištěm mnoha nadaných autorů.

2.2 Představitelé české scény

Na české slamové scéně se objevili již mnozí představitelé, přeci jen od prvních událostí uběhlo téměř patnáct let. Byli tací, kteří se na pódiu objevili poprvé a naposledy, zejména v rámci regionálních kol, a na druhé straně objevila slam poetry osobnosti, které se se scénou vyvíjí mnoho let. Anebo objevili slam poetry právě oni a udali jí v Čechách formu, kterou zprvu hledala? Slam poetry přilákala ve svých počátcích lyriky předčítající texty z papíru či exhibicionisty, kteří se chtěli spíše předvádět, než předávat divákům oduševnělé verše. Původní záměr zavést slam poetry mezi literáty či fanoušky hip-hopové kultury, jako je tomu v zahraničí, nevyšel a tím se v České republice začala utvářet odlišná forma slam poetry, již definovali její aktéři. V současné době na pódium vstupují úderní performeři, odříkávajíc svůj text, doplněný o dramatickou performanci, zpravidla z paměti. Většina českých představitelů vystupuje pod pseudonymem.

V následující části uvedu vybrané slamery. Protože není možné obsáhnout všechny osobnosti české slamové scény a jelikož by i výběr několika nejlepších byl

subjektivní, pokusím se přiblížit ty osobnosti, které považuji za důležité. Opomenuti nesmí být samozřejmě ani organizátoři, díky kterým se slam poetry realizuje.

V příloze je k dispozici profil pěti českých slamerů.¹⁴⁰ Ve výběru jsem pro českou i německou scénu zvolila slamery podle následujících kritérií: většina z nich jsou držitelé titulu národního mistra; zástupce s aktivní účastí od počátků scény; osobnost, která vnesla do slam poetry nové prvky a formovala žánr; dvojnásobné vítězství na mistrovství; pozoruhodné texty; spojitost mezi českou a německou scénou; současný mistr (držitel titulu pro rok 2017) a v neposlední řadě zástupkyně ženského slamu. V příloze jsou uvedeni: Bohdan Bláhovec, mistr ČR, který je podle mě stěžejní postavou české slam poetry, nejen, že je součástí scény od samých začátků, ale vnesl důležitý prvek improvizace. Dalším slamerem je dvojnásobný mistr České republiky a autor pevných textů Jan Jílek, který ovládá němčinu a má zkušenosti s vystupováním v Německu. Dále Anatol Svahilec, mistr ČR, který je se slam poetry úzce spjat nejen specifickými texty a performancí, ale i její produkcí, vynalézáním nových formátů a bytněním scény. Dr. Filipitch, současný mistr České republiky a silný propagátor slam poetry. A na závěr zástupkyně ženského pohlaví, Bio Masha, která je z ženských představitelk na scéně nejdéle a je improvizátorkou. Ve výčtu jsou tedy čtyři mistři ČR a jedna finalistka, z toho dva improvizátoři a tři autoři pevných textů. Skoro všichni mají zkušenosti se slamem v zahraničí, dva z nich s vystupováním v Německu.

2.2.1 Slameři

Představitelé české slamové scény by se dali rozdělit podle času na jednotlivé generace či podle místa na představitele jednotlivých měst, krajů či koutů České republiky. Mohli by být děleni také na improvizátory a autory pevných textů či na humoristy a pisatele vážných textů nebo také na vypravěče volného verše a básníky využívající všech druhů rýmů. Mezi kategoriemi by samozřejmě hranice splývaly, neboť nejsou všichni vyhranění pouze jednomu stylu.

Pokusím se o menší vymezení slamových generací, které jsou udány časovým rozmezím a novým stylem, který s sebou jejich představitelé přinesli. U každé generace

¹⁴⁰ Příloha 3.

vedu několik jejích zástupců. Vše začalo generací nula, do které spadají interpreti, kteří stáli u zrodu české slam poetry a účastnili se prvních událostí, u slam poetry však nezůstali. První generaci slamerů v Čechách udal Bohdan Bláhovec¹⁴¹ společně s Jakubem Follem a Janem Jílkem¹⁴², což jsou slameři s historií a mistři České republiky ve slam poetry, poslední dva zmiňovaní dokonce dvojnásobní, kteří se odebrali do slamové síně slávy. K této generaci by se řadil ještě Mručivák (David Hynčík) a Bio Masha¹⁴³. První generace slamerů vystupovala svého času na všech událostech, v současné době jsou na pódiu vidění spíše vzácně. Zapomenout se nesmí ani na Rimmera (Jiří Charvát), který se ke slam poetry navrátil po několikaleté pauze společně s další generací a svým návratem si vysloužil dvojnásobné mistrovství ČR (2015, 2016). Po několika letech menší stagnace scény přichází další generace v čele s Metodějem Constantinem (Matěj Masařík) a Anatolem Svahilcem¹⁴⁴, kteří se rok po sobě stávají dalšími mistry ČR. A s nimi přichází také slam poetry „boom“, který od roku 2014 trvá dodnes. Poslední generaci, příchozí po roce 2016, tvoří autoři Dr. Filipitch¹⁴⁵ nebo Tukan (Robert Netuka) – objev roku 2017, kteří v žánru opět udali nový směr, z mladších autorů jsou to např. Ellen Makumbirofa nebo Dejv Naslamkejv.

V případě rozdělení geografického by se daly vymezit tři základní oblasti – olomoucká, plzeňská a pražská scéna. Ačkoliv slameři putují se svým vystoupením v průběhu roku, mnohdy i jednoho týdne, po celé republice, cítí sounáležitost s jednou z nich, pro některé je rodným městem, pro jiné domovem při studiích nebo zkrátka místem, kde slam zažili poprvé. Z olomoucké scény zmíním slovního akrobata Jana Jílka, hudebníka Ondřeje Hrabala, milovníka slovních hříček a paradoxů Jiřího Juráně, improvizátora Daniela Kunze, opomenuta by neměla být milovnice hudby a tance Ellen Makumbirofa. Plzeň vychovala celou řadu slamerů, ač mnozí z nich teď bydlí nebo působí v Praze, viz předchozí kapitola o plzeňské scéně.¹⁴⁶ V Praze působí improvizátor a freestyler Metoděj Constantine, filosofující lyrik Jan Dibitanzl, spisovatel a stand-upový komik Rimmer nebo improvizátorka a autorka emocionálních textů Adeladla (Adéla Hrdličková). Každá z těchto scén má svého tvůrčího ducha. V Olomouci jsou

¹⁴¹ Příloha 3a.

¹⁴² Příloha 3b.

¹⁴³ Příloha 3c.

¹⁴⁴ Příloha 3d.

¹⁴⁵ Příloha 3e.

¹⁴⁶ Viz 2.1.5.

slameři spíše poetičtější a jejich tvorba je více filosofická a existenciální, v Praze a Plzni vítězí humor a mezi tamějšími slamery je řada silných improvizátorů, kteří mají blízko k hip hopu, rapu či beatboxu.

Fenomén improvizace

Česká slam poetry byla obohacena o styl improvizace. Na scénu ji zavedl Bohdan Bláhovec, který se mylně domníval, že slam je improvizovaná poezie.¹⁴⁷ Bláhovec se svou improvizací zvítězil na mistrovství ČR (2005) a udal na čas definici českého slamu. Dalším z improvizátorů je Jakub Foll, dvojnásobný mistr ČR (2007, 2010), který započal trend žádat si slova přímo od publika, vysvětluje improvizaci jako „bod nula, ze kterého musí vyjít – z prázdna, ze kterého přede příběh na slova diváků“. Tímto nápadem se inspirovali mnozí další improvizátoři.

Známými improvizátory jsou Bio Masha, Daniel Kunz nebo Saša Dvořák a mistrem improvizace je Metoděj Constantine, taktéž mistr ČR (2013), který byl ve svých výkonech dlouho nedosažitelný autory s pevnými texty. Někteří slameři střídají improvizaci i pevné texty, např. Jan Dibitanzl nebo Adeladla. V současné době vytěsnili improvizátory na stupních vítězů autoři pevných textů.

2.2.2 Dámy českého slamu

I když jsou ženy v české slam poetry v menším zastoupení, než muži, jejich hlasy jsou slyšet. První dámou českého slamu se stala Bio Masha, která vstoupila na slamovou scénu společně s generací improvizátorů. V roce 2010 vyhrála mezinárodní soutěž v Maďarsku *Tilos Slam Budapest* a téhož roku byla finalistkou MČR. Bio Masha je vrcholnou improvizátorkou a ukázkovým příkladem využití paralingvistických faktorů, rychlost jejího přednesu a práce s hlasem jsou toho dokonalým důkazem. Své improvizáčnické schopnosti uplatňuje též ve své kapele *Debbi Love*.

Další ženou české slam poetry je Barbora (celým jménem Barbora Řiháková), která se slamu věnuje od roku 2011. V roce 2016 vyhrála první ročník Femislamu. Barbora

¹⁴⁷ CANDRA, Robert; MELICHAR, Martin. *Za vodou s Bohdanem Bláhovcem*. Dostupné z: www.wave.rozhlas.cz/za-vodou-s-bohdanem-blahovcem-5239449 2012. Cit. 07.04.2018.

vystupuje s pevnými texty, které jsou emocionální a genderově zabarvené a stojí často v kontrastu k ostatním výstupům na exhibicích.

Rok 2016 přinesl do slam poetry další dvě ženy, slamovat začala Adeladla a Ellen Makumbirofa. Adeladla zvítězila společně s Janem Dibitanzlem na prvním ročníku Duo slamu. Je finalistkou MČR 2017. Adeladla je improvizátorka i autorka pevných textů, ve kterých si hraje se slovy a své rýmy emocionálně podtrhuje. Ellen Makumbirofa zvítězila v roce 2016 na prvním ročníku brněnské události Slam žen, rok poté jí patřilo první místo na Femislamu. V obou letech byla finalistkou MČR a v roce 2016 obsadila druhé místo. Ellen promítá ve svých pevných textech svou křesťanskou víru a dotýká se i otázek rasismu, jelikož je mulatkou. Témata prezentuje s důvtipem a nadsázkou.

Ženským objevem roku 2017 je Karin (Karin Vápeníčková), která na svém premiérovém vystoupení na Cross slamu získala první místo. V roce 2018 se stala vítězkou Femislamu. Karin studuje DAMU a pracuje jako recenzentka knih, ve svých textech polemizuje o světě, o lidech a o životě.¹⁴⁸

Dalšími dámami, které se vepsaly do českého slamu, jsou dvojnásobná finalistka Zuzana Kantorová, Zua Švierčková, Monika Serbusová, Taktika či Anaya. Nová generace s sebou přinesla Evu Stupavskou, Kamilu Kamilu, Zuzku Vodičku, Franky nebo Mango. Nadějnými talenty mladších ročníků jsou Sára Wolfová, vítězka Slamastyky 2014, a Eliška Juráňová.

2.2.3 Organizátoři

Významnými osobami, které se staraly či starají o českou slamovou scénu, jsou Lenka Zogatová, Bob Hýsek a Tomáš Kůs.

Lenka Zogatová byla klíčovou postavou kulturního dění v Brně, kde organizovala MČR ve slam poetry v letech 2005 až 2014. Slam poetry se věnovala také ve své dizertační práci *Zahvízdej čtverec!*¹⁴⁹ Po její smrti jí byla v roce 2015 uznána na *Flédě* hudební i slamová pocta.

¹⁴⁸ Rozhovor s Karin. Březen 2018, online.

¹⁴⁹ ZOGATOVÁ, Lenka. *Zahvízdej čtverec! Fenomén slam poetry v souvislostech českého undergroundu, alternativní a DIY kultury*, 2013.

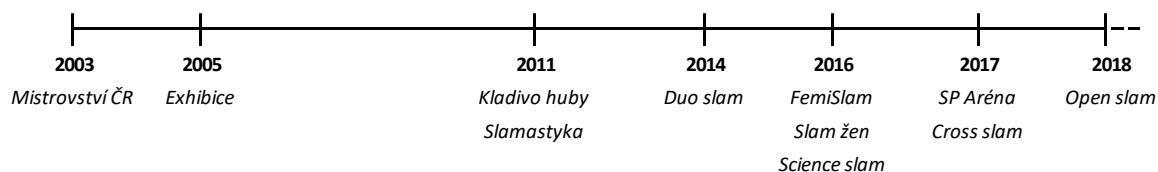
Bob Hýsek je překladatel, pedagog a organizátor slam poetry, má na starost olomoucké exhibice, události Kladivo huby, Slamastyka, Femislam a Duo slam, nově organizuje slam i v Zábřehu na Moravě. Na FF Univerzity Palackého v Olomouci zavedl výuku slam poetry, jak již bylo uvedeno v předchozím textu.

Tomáš Kůs je bývalý dramaturg plzeňské literární kavárny Jabloň, básník, externí publicista a organizátor slam poetry. Krátce po vzniku české slam poetry scény zavádí nad rámec celostátní soutěže formát exhibic, které dodnes organizuje v Plzni a v Praze, od roku 2015 spoluorganizuje mistrovství ČR.

Skupina organizátorů se již čtvrtým rokem rozrůstá o další členy z řad slamerů.¹⁵⁰

2.3 Události

Jak bylo uvedeno v předchozích kapitolách, slam poetry se v České republice rozšířila nad rámec formátu celostátního mistrovství o řadu dalších událostí a odvětví. Tato časová osa dokumentuje přibývání událostí, které jsou následně v kapitole popsány.

Obr. č. 2: Časová osa znázorňující vznik a vývoj událostí v ČR.

Průběh události

Událost slam poetry probíhá zpravidla v kavárně, baru či klubu, kde se ve večerních hodinách sejdou všichni její účastníci, tedy organizátor, moderátor, slameři, publikum a případně DJ. Ve větších a studentských městech se událost koná ve všední den, v menších městech většinou o víkendu. Protože je slam poetry stejnou formou zábavy jako návštěva jiné kulturní akce, platí za ni diváci vstupné.

Večer uvádí moderátor, který je mnohdy zároveň organizátorem příslušného slamu. Nejdříve představí publiku žánr slam poetry včetně jeho pravidel a vysvětlí způsob hodnocení. Poté rozdělí body náhodně vybraným divákům, kteří budou tvořit

¹⁵⁰ Viz 2.1.3.

porotu. Následuje představení soutěžících a určení jejich pořadí v prvním kole, výběrem lístku s číslem. Událost probíhá vždy ve dvou kolech, ve druhém kole se pořadí účinkujících obrací.

Před začátkem prvního kola přednese publiku moderátor nebo předskokan rozechřívací text, a to zejména v místech, kde ještě nemá slam poetry zavedenou tradici, aby diváci věděli, co mohou očekávat, a vyzkoušeli si hodnocení nanečisto.

V prvním kole vystoupí soutěžící ve vylosovaném pořadí se svým prvním textem a každý výkon je poté ohodnocen body na škále od 0 do 10, kdy 0 znamená nejhorší výkon a 10 nejlepší. V případě nesouhlasu ostatních diváků s hodnocením porotců, mohou tento nesouhlas dát najevo. Body se zapisují. Po prvním kole nastává přestávka.

V druhém kole vystupují soutěžící se svým druhým textem v opačném pořadí. Opět jsou ohodnoceni porotou. Na závěr se výsledky sečtou a určí se vítězové prvního až třetího místa, ostatní mají nezávisle na počtu bodů společné čtvrté místo. V případě remízy přichází na řadu tzv. „battle“, ve kterém se spolu utkají soutěžící s nerozhodným počtem bodů s dalším textem, aby mohl být určen vítěz. Vítěz pak zpravidla prezentuje ještě přídavek, někdy si k němu přizve i zbytek účinkujících. Výhrou je buď finanční odměna nebo symbolická cena v podobě knihy či šampaňského, to už se odvíjí od nastavení jednotlivých organizátorů, stejně jako finanční odměna soutěžících.

Takový průběh je typický pro události vyjma mistrovství, ačkoli základní princip zůstává stejný.

2.3.1 Mistrovství republiky

Od roku 2004 se koná v Čechách každoročně mistrovství republiky ve slam poetry, zpravidla na podzim. O titul mistra ČR se utkávají vítězové jednotlivých kvalifikačních kol probíhajících ve větších městech po celé republice. V roce 2015, po smrti Lenky Zogatové, přebírá organizaci republikového mistrovství sdružení Detour Productions (Bob Hýsek, Matthew Sweney, Tomáš Kůs), které událost přesunuje z Brna do Plzně a Prahy, kde má slam poetry již také zavedenou tradici a diváckou popularitu. Mistrovství se tak stává putovním. V Plzni se finále koná pouze v roce 2015,

v následujících dvou letech v pražské *Meetfactory*. V roce 2018 se celostátní finále navrátí zpátky do Brna.¹⁵¹

Pravidla mistrovství

- Všechny texty musí pocházet z vlastní tvorby.
- Soutěžící nesmí překročit časový limit 3 minuty, po uplynutí 3 minut má soutěžící 10 sekund na dokončení výstupu.
Před uplynutím časového limitu je soutěžící upozorněn zpravidla pořadatelem. Při překročení 3 minut a 10 sekund dochází k penalizaci, za každých 5 sekund navíc se odečítá 1 bod, po 3 minutách a 30 sekundách se za každých 5 započatých sekund odečítá 5 bodů.
- Nejsou povolené žádné rekvizity, včetně kostýmů a hudebních nástrojů.
- Dvojnásobný vítěz mistrovství se již nesmí soutěže účastnit.

Slam 2017

Vrchol slamové sezony, tedy mistrovství republiky, se konal v roce 2017 již podruhé v pražském klubu *MeetFactory*. O titul mistra ČR se utkalo 13 soutěžících, kteří obsadili první (či druhá) místa v kvalifikačních kolech.¹⁵² Fakt, že se slam poetry stala součástí české popkultury, dokazovala vyprodaná hala i velký zájem médií, nechyběl ani televizní štáb. Vítězem se stal Dr. Filipitch, který se kvalifikoval z Plzně.

Kvalifikační kola

Finalisté jsou na MČR vybíráni v rámci kvalifikačních kol. Do kvalifikačního kola se může hlásit kdokoli s vlastním textem, pravidla zde platí stejná jako na mistrovství. Z deseti kvalifikačních kol, která se konají po celé ČR, postupuje do finále vždy vítěz prvního (případně druhého) místa. Slameři mohou v rámci kvalifikačních kol bojovat o postup do finále ve více městech. V roce 2017 se konala kvalifikace v Praze, Plzni,

¹⁵¹ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹⁵² Dr. Filipitch (Plzeň), Tukan (Praha), Jan Dibitanzl (Praha, 2. místo), Anatol Svahilec (Hradec Králové), Caledon (Brno), Ondřej Hrabal (Uherské Hradiště), Dave Naslamkejev (Liberec), Kroony (České Budějovice), Jiří Juráš (Olomouc), Daniel Kunz (Olomouc, 2. místo), Ing. Puding (Ústí nad Labem), Ellen Makumbirofa (Ostrava), Adeladla (Ostrava).

Olomouci, Českých Budějovicích, Brně, Uherském Hradišti, Ústí nad Labem, Liberci, Ostravě a Hradci Králové.

2.3.2 Exhibice

Exhibice je forma večerní slam poetry, kterou v Čechách zavedl Tomáš Kůs v roce 2005. Na exhibicích obnažují své poetické nitro pozvaní slameři, kteří vystupují klasicky ve dvou kolech, pravidla i hodnocení zůstávají stejná jako na mistrovství, pouze se upustilo od striktního dodržování časového limitu. Zatímco na prvních exhibicích vystupovali nezkušení básníci, v posledních letech se jedná o kvalitní kulturní zážitek a diváci se chodí na exhibice bavit stejně jako do divadla či kina, s čímž souvisí také výše vstupného i odměna účinkujícím. Exhibice se nezměnily pouze svým charakterem, ale také svým počtem, od roku 2014 narůstá jejich počet po celé České republice. Ve větších městech se konají pravidelně jednou do měsíce.

Mezinárodní slam

Některé exhibice jsou mezinárodní, přijíždí na ně vystupovat hosté ze zahraničí, stejně jako čeští slameři jezdí předvádět svůj um i mimo Českou republiku. Konaly se zde již česko-německé slamy, na kterých vystupoval i Jaromír Konečný. Dále do Čech zavítali slameři ze Slovenska, Polska, Belgie či Maďarska. Cizojazyčné texty jsou překládány a tyto překlady projektovány při výstupu zahraničního účinkujícího.

Slamastyka

Slamastyka se od roku 2011 koná každoročně v Olomouci. Jedná se o formát pro slamové amatéry a začátečníky, kteří nemají tolik prostoru vystupovat. Ti se zde většinou utkají i se zkušenými slamery. Vítězové Slamastyky postupují na Kladivo huby.

Kladivo huby

Kladivo huby je exhibice konaná v *Divadle hudby* v Olomouci. Pořádá a moderuje ji od jejího prvního ročníku v roce 2011 Bob Hýsek. Zatímco Slamastyka je exhibice amatérská, Kladivo huby je exhibice mistrovská, jedná se o nejprestižnější moravské

klání ve slam poetry, jemuž se přezdívá *grand slam* a své síly spolu měří ti nejlepší ve slam poetry. Kromě individuálního vystoupení proti sobě soupeří i týmy dvou měst/scén. V roce 2018 to jsou zástupci slamu plzeňského a olomouckého. Soutěží se o finanční odměnu.¹⁵³

2.3.3 Slamy pro ženy

Femislam

Ženy jsou na české slamové scéně početně v menším zastoupení, než muži. Nežrádka se stane, že je soupiska zaplněna pouze mužskými jmény. Jeden den v roce je však česká slam poetry věnována pouze ženám, na Mezinárodní den žen se v Olomouci koná Femislam. První ročník se uskutečnil v roce 2016 pod vedením Boba Hýska, který realizoval nápad Jendy Perly¹⁵⁴ – uspořádat slam žen.

„Femislam jsem založil v roce 2016, i když impulz vzešel od brněnského Jendy Perly. První rok nás šokovala kvalita a více niterný, intimní, konfesijní charakter textů, méně show, přitom humoru fůra.“¹⁵⁵

Na prvním ročníku se o titul slamové královny utkalo 10 básnířek a performerek.¹⁵⁶ Vítězkou premiérového Femislamu se stala Barbora. Předskokanem byl Jan Jílek s příznačným textem *Žen slam*, který přednesla jeho žena, již Jílek neverbálně doplňoval. Na druhý ročník FemiSlamu byly pozvány zástupkyně jednotlivých krajů, zvítězila Ellen Makumbirofa, na třetí ročník, v roce 2018, ty nejlepší představitelky české slamové scény, které se za uplynulý rok umístily na stupních vítězů.¹⁵⁷ Zvítězila Karin, vítězka únorového Cross slamu.

Slam žen

V roce 2016, měsíc po premiéře Femislamu, se uskutečnil další formát ženského slamu - *Slam žen* v Brně, na kterém obsadila první místo Ellen Makumbirofa.

¹⁵³ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹⁵⁴ Moderátor brněnských exhibic.

¹⁵⁵ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹⁵⁶ Amanda Morris, Barbora, Anaya, Dorotka, Anna, Zua Švierčíková, Markéta Ef, Adeladla, Zuzka Vodičková, Ellen Makumbirofa.

¹⁵⁷ Barbora, Ellen Makumbirofa, Zuzka Vodička, Franky, Mango, Karin, Elinka, Nad'a Hůlková.

2.3.4 Slamy pro nováčky

Exhibice si jako specifický druh slam poetry vybudovaly na české slamové scéně stabilní pozici, popularitu a svou diváckou komunitu. Fungují jako forma zábavy a představují se na nich známí a úspěšní slameři, kteří jsou zváni příslušným organizátorem za účelem pobavit diváky. Zvučná jména zvyšují návštěvnost, a tak kromě černého koně¹⁵⁸ nenabízejí exhibice více míst v soupisce pro nové talenty. Kvalifikační kola se konají jen jednou ročně a vzhledem ke vzrůstajícímu zájmu „zkusit si slam“ ani ona tuto možnost dostatečně nepokryjí. V posledních letech se na české slamové scéně utváří více prostoru pro nové tváře. Zatímco na exhibice jsou zváni konkrétní performeři, na následující druhy slamů mohou přijít ti, co si chtějí slam vyzkoušet poprvé.

Bytslam

Bytslam uspořádal poprvé v únoru 2016 Anatol Svahilec v Praze, v bytě, kde bydlel, a dveře byly otevřené nováčkům i zkušenějším. Toho roku byl uspořádán ještě několikrát, ale již se nekoná a nahradil ho Cross slam. Pravděpodobně se ale opět zopakuje, a to ještě během roku 2018. Mimo to se touto platformou inspirovali i v dalších městech, např. v Olomouci.¹⁵⁹

Cross slam

Dalším formátem, který nabízí prostor novým tvářím a který inicioval také Anatol Svahilec, je Cross slam. Koná se několikrát do roka v pražském klubu *Cross a* přihlásit se může každý, kdo na něm ještě nevystupoval. Tato platforma funguje od února 2017 a za rok jeho existence byla na Cross slamu objevena již řada talentů, mezi nimi i jeho první vítěz Tukan, který se stal ještě téhož roku vicemistrem České republiky a právem se zařadil ke špičce současné české slam poetry scény. Dalšími objevy byly Caledon, Mango či Karin, která poté vyhrála FemiSlam 2018.

¹⁵⁸ Viz Glosář.

¹⁵⁹ Rozhovor s Anatolem Svahilcem. Březen 2018, telefonát.

Open slam

Open slam je na české scéně v počátcích, jedná se o nový, pražský formát, který zavedl Pavel Oškrkaný. Tento slam je, jak název napovídá, otevřený všem, kteří chtějí se svým textem veřejně vystoupit – zkušeným slamerům i nováčkům, na rozdíl od exhibic, kam jsou jednotliví performeři zváni organizátorem. Na Open slamu lze vystoupit opakovaně, podmínkou je pouze nevystupovat dva měsíce po sobě (akce se koná jednou měsíčně) a neopakovat text, který již v Praze zazněl. Pravidla zůstávají stejná, dodržuje se i časový limit, nastavený tentokrát na pět minut, a vítězové prvních tří míst obdrží finanční odměnu. První Open slam proběhl v březnu 2018.¹⁶⁰

2.3.5 Další typy událostí

Duo slam

První ročník Duo slamu se uskutečnil v roce 2014 v rámci olomouckého festivalu *Ostrov bez hranic*, kde pokračuje pod vedením Boba Hýska dodnes. Duo slam je slam ve dvojicích, které společnými silami bojují o vítězství na mistrovství, kde platí stejná pravidla jako na klasickém mistrovství ve slam poetry, pouze časový limit je navýšen na pět minut. Vedle mistrovství v Duo slamu se pořádají tyto akce také formou exhibic, například v Praze nebo Plzni. Duo slam nabízí velké množství tvůrčích strategií, což dokazují i výstupy známých dvojic jako jsou Jan Dibitanzl a Adeladla (vítězové 2016) nebo Dr. Filipitch s Tukanem (vítězové 2017).

Sólo slam

Sólo slam je slam, na kterém vystupuje jeden slamer, nejedná se tedy o formu soutěže. Ten například křtí svou sbírku slamů¹⁶¹ nebo je pozván na speciální akci. Tomuto formátu se v Čechách věnuje především Anatol Svahilec.

¹⁶⁰ OŠKRKANÝ, Pavel. Open slam – formát, který na české scéně chybí. Dostupné z: www.slamoviny.cz/2018/03/15/open-slam-format-ktery-na-ceske-scene-chybi/ [online] Cit. 19.03.2018.

¹⁶¹ Např. Anatol Svahilec křtí v Plzni formou Sólo slamu svou 1. sbírku slamů *Emu mele maso* (2016).

Slam poetry aréna

Slam poetry aréna je nový formát, zavedený v lednu 2017, kdy se první událost uskutečnila v Liberci. V rámci slam poetry arény se proti sobě utkají dva slameři, často s odlišným typem textů, v pěti kolech, bez omezení časovým limitem. Aby byl výsledek co nejobjektivnější, je v každém kole vybírána nová porota, která se skládá ze tří členů. V jednom kole lze tedy získat 30 bodů, maximálně pak 150. V případě remízy se pokračuje, dokud jeden soutěžící nevyhraje. Jelikož aréna vyžaduje velký počet textů, soutěží v ní již zkušenější slameři se zavedeným repertoárem. Pravidelně se koná aréna v Praze v *Jamm Clubu*, ale také v Liberci nebo Poděbradech.¹⁶²

Science slam

Po vzoru západních slamových scén se i v Čechách koná Science slam – unikátní formát popularizace vědy, který pořádá od roku 2016 Masarykova univerzita v Brně. V roce 2017 postoupil projekt na Karlovu univerzitu do Prahy. V rámci Science slamu se vědci z různých oborů přesouvají z akademického prostředí k široké veřejnosti, které zábavnou formou představují své výzkumy. Science slam je možností, jak se podělit o nadšení ze svého výzkumu s diváky, kteří přijdou nahlédnout pod pokličku vědecké činnosti právě na slam poetry. Vystoupení na Science slamu předchází speciální workshop zaměřený na práci s tématem, hlasem a projevem. Vystoupení je jak interaktivní, po výstupu jsou kladeny otázky z jeviště do publika, tak poučné, pomáhá laickým vysvětlením lépe pochopit, jak věda ovlivňuje svět kolem nás.

2.4 Publikace a média

Představitelé slam poetry se prezentují na výše uvedených událostech a jejich tvorba je zaznamenána v tištěných publikacích i na internetu. V této kapitole uvádím mediální obraz české slam poetry.

¹⁶² Rozhovor s Dr. Filipitchem. Leden 2018, Plzeň.

2.4.1 Knihy

Antologie

První antologie vychází v Čechách v roce 2015 v Olomouci pod názvem *Deset deka slamu*. Autorem je pořadatel slam poetry Robert Hýsek, který v díle představuje tvorbu 32 autorů. Výbor textů doplňuje Hýskova předmluva, ve které se zabývá vývojem, představiteli a tendencemi žánru na české scéně. Závěr publikace tvoří reportáže od Adama El Chaara.¹⁶³

O rok později vychází pilotní *Sborník slam poetry 2016*, který obsahuje texty, které byly toho roku předneseny nebo vytvořeny aktivními slamery na scéně, ti jsou řazeni chronologicky podle jejich vstupu do slam poetry. Autor sborníku Pavel Oškrkaný v úvodu analyzuje současný vývoj a expanzi české slam poetry. V doslovu hodnotí čtrnáctiletý vývoj a obměnu české slam poetry organizátor Tomáš Kůs.¹⁶⁴

V roce 2017 pokračuje Oškrkaný v tištěné dokumentaci české slamové tvorby ve *Sborníku slam poetry 2017*. Tento sborník je záznamem 19 textů českých i slovenských autorů. V úvodu je opět stručné hodnocení dalšího vývoje slam poetry v Čechách. Sborník je doplněn o seznam českých a slovenských měst, kde se objevila slam poetry v roce 2017 v jakékoliv formě.¹⁶⁵

Odborné publikace

V České republice doposud nebylo o slam poetry vydáno mnoho publikací. Odborně téma zpracovala Lenka Zogatová ve své dizertaci *Zahvízdej čtverec! Fenomén slam poetry v souvislostech českého undergroundu, alternativní a DIY kultury*.¹⁶⁶ Dalšími tištěnými záznamy o české slam poetry jsou pouze publikace výše zmíněné.

¹⁶³ HÝSEK, Robert (ed.). *Deset deka slamu*, 2015.

¹⁶⁴ OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*.

¹⁶⁵ OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*.

¹⁶⁶ ZOGATOVÁ, Lenka. *Zahvízdej čtverec! Fenomén slam poetry v souvislostech českého undergroundu, alternativní a DIY kultury*, 2013.

2.4.2 Filmy a dokumenty

Obraz české slam poetry zaznamenává dokumentární film režisérky Zuzany Piussi *Myslím, tedy slam*, natočený roku 2008. Režisérka dokumentuje společně s organizátorkou Lenkou Zogatovou vznik a vývoj české slam poetry. Své slovo mají ve snímku např. Bohdan Bláhovec, Jaromír Konečný, Martin Reiner či fyzický básník Petr Váša. Dokument měl premiéru ve vysílání České televize v roce 2009.¹⁶⁷

Další filmový záznam o slam poetry nabízí snímek z roku 2016 *Slam poetry – dokument o cestě slamera*, který je ke zhlédnutí na YouTube. V dokumentu je nahlédnuto do života slamerů Viktora Hanačička, Anatola Svahilce a Bio Mashi.¹⁶⁸

2.4.3 Média a internet

Odkaz slam poetry se objevil v řadě českých médií a v posledních letech je výskyt reportáží a interview čím dál četnější, a to nejen v časopisech¹⁶⁹ a na internetových portálech, v rozhlasu¹⁷⁰, ale i v televizním vysílání.¹⁷¹ O plzeňských exhibicích jsem do konce roku 2017 pravidelně informovala na portále Plzeň.cz.¹⁷²

Slampoetry.cz

Hlavní internetovou platformou české slam poetry je stránka www.slampoetry.cz, kterou má na starost organizátor SLAM POETRY CZ.¹⁷³ Na stránce je k nalezení program událostí na každý měsíc, fotogalerie, odkazy na mediální výstupy o slam poetry a archiv akcí od roku 2008 po současnost.

¹⁶⁷ PIUSSI, Zuzana. *Myslím, tedy slam*, 2008.

¹⁶⁸ IMRICH, Martin. *Slam poetry dokument o cestě slamera*. Dostupné z: www.youtube.com/watch?v=Ta9MqeVtxlA [online] Cit. 23.03.2018.

¹⁶⁹ Např. Host, Deník, Týden, Blesk, Nový prostor.

¹⁷⁰ Např. Český rozhlas.

¹⁷¹ Např. Česká televize.

¹⁷² Dostupné z: www.plzen.cz/author/luh/ [online] Cit. 23.03.2018.

¹⁷³ Slam poetry CZ je organizátorem (skládající se z cca 10 osob) oficiálních akcí (MČR) a exhibic.

Facebook

Stránka je propojena s facebookovým profilem Slam poetry CZ, který má více než 11 000 odběratelů.¹⁷⁴ Na facebooku je také Slam poetry Olomouc,¹⁷⁵ věnující se moravské scéně. Facebook slouží slam poetry k vytváření událostí, které informují o místě a datu konání. Prostřednictvím facebookových událostí organizátoři propagují své akce a zvou na ně diváky.

YouTube

Web Slampoetry.cz je propojen také s kanálem YouTube, fungujícím od července 2008, který má přes 1200 odběratelů a videa čítají přes 360 000 zhlédnutí.¹⁷⁶

„Přijde mi, že v důsledku sociálních sítí jsou nové generace zdravě ofrklejší a tvořivější, takže si myslím, že má u nás slam budoucnost – stejně jako na YouTube vidíme slamovat mladé lidi z různých zapadlých koutů anglosaského či frankofonního světa.“¹⁷⁷

Slamoviny

Slamoviny jsou online noviny o české i zahraniční slam poetry, které založil v roce 2015 Pavel Oškrkaný, který je dodnes jejich šéfredaktorem.

„Slamoviny mě napadly vloni v létě, přišlo mi, že je málo informací, že nikdo moc neví, co se děje, na slampoetry.cz žádná reflexe slam poetry nebyla a to chybělo. Někde byla kvalifikace a nikdo nevěděl, kdo postoupil.“¹⁷⁸

Nejdříve založil Oškrkaný společně s Bohdanem Bláhovcem a Anatolem Svahilcem webové stránky, později (prosinec 2015) začaly Slamoviny vycházet i v tištěné podobě.

„Na finále mě napadlo udělat tištěný program, nápad se zalíbil, tak jsem dělal na každý slam vlastní Slamoviny, ale to byla hrozná práce, tak jsem přešel na měsíční model.“

¹⁷⁴ Dostupné z: www.facebook.com/slampoetry/ [online] Cit. 27.03.2018.

¹⁷⁵ Dostupné z: www.facebook.com/SlamPoetryOlomouc/ [online] Cit. 27.03.2018.

¹⁷⁶ Dostupné z: www.youtube.com/user/slampoetryCZ [online] Cit. 27.03.2018.

¹⁷⁷ Rozhovor s Bobem Hýskem. Listopad 2017, online.

¹⁷⁸ Rozhovor s Pavlem Oškrkaným. Zář 2016, Praha.

Tištěné Slamoviny vycházely jako měsíčník od dubna 2016 do ledna 2017 a na akcích slam poetry byly prodávány za symbolickou částku. Poté se redakce rozhodla zaměřit pouze na webové stránky a tištěné Slamoviny vydávat jen při zvláštních příležitostech.¹⁷⁹

Redakci Slamovin tvoří Pavel Oškrkaný a Lef L'Leviatan, který přispívá čtivými reportážemi z událostí slam poetry. Mimo ně se na obsahu stránek podíleli i slameři jako Anatol Svahilec a Švéd. Prostor přispět do Slamovin má každý, jednou jsem přispěla i já reportáží z plzeňské exhibice.¹⁸⁰

Web Slamovin se skládá z několika rubrik, řeší aktuální i historické okamžiky slam poetry, obsahuje informace o představitelích slam poetry, rozhovory s organizátory i slamery či archiv akcí.

2.5 Shrnutí

Slam poetry scéna vznikla v Čechách díky překročení hranic geografických i symbolických. Slam poetry dlouho hledala svou pozici na české scéně jako nově vznikající forma performativního umění, stejně jako básníci hledali svůj osobitý styl a nenapodobovali zahraniční umělce, spíše dotvářeli dílo před smysly diváků. Tím dali za vznik improvizovanému přednesu, který se stal pro českou slam poetry téměř definující. Slam poetry se v Čechách vyvíjela z bodu nula a postupem času se proměnila v kulturní fenomén současnosti, o kterém lze mluvit od roku 2014, kdy se začala česká scéna značně rozšiřovat a slam poetry ustalovat jako zavedená forma kulturně-literární zábavy, osobitého humoru a konečně i pevných textů.

Česká slam poetry měla již mnoho podob, ale jak ji vlastně v českém kontextu definovat, jasné není, neboť je neustálým objevováním nových možností.

„Nebude mít smysl to dělat, až dojdeme k tomu, co to je.“¹⁸¹

¹⁷⁹ OŠKRKANÝ, Pavel. Tištěné Slamoviny končí. Dostupné z: www.slamoviny.cz/2017/01/06/tistene-slamoviny-konci/ [online] Cit. 23.03.2018.

¹⁸⁰ HRUBCOVÁ, Lucie. Letošní první exhibice v Plzni. Dostupné z: www.slamoviny.cz/2016/01/27/letosni-prvni-slam-poetry-exhibice-v-plzni/ [online] Cit. 23.03.2018.

¹⁸¹ Autorkou je ZOGATOVÁ, Lenka a citát je uveden v: PIUSSI, Zuzana. *Myslím, tedy slam*, 2008.

3 SLAM POETRY V NĚMECKU

Třetí část předložené práce mapuje německou slam poetry scénu. Nejprve je popsán její vývoj a rozšíření, přihlédnuto je i na využití slam poetry jako výukové metody. Dále jsou představeny osobnosti, které německou slam poetry utvářejí, a události, které se konají. V závěru této kapitoly je popsáno multimediální zastoupení německé slam poetry. V rámci terénního výzkumu jsem německou slam poetry sledovala v Regensburgu, kde jsem strávila jeden semestr, proto věnuji jednu podkapitulu tamější scéně.

3.1 Vývoj slam poetry scény v Německu

3.1.1 Social beat a hip-hop

Slam poetry v Německu předcházelo undergroundové hnutí *Social beat*, které vzniklo v 90. letech a na několik let značně ovlivnilo německou subkulturu. *Social beat* byl ryze německý fenomén, nejednalo se tedy o hnutí přichozí z Ameriky, jako je tomu u slam poetry.¹⁸² Oba tyto směry však vzešly z totožné ideje. Potenciál *Social beat* byl v mladých divokých básnících, v menších uměleckých skupinách a v aktivistech, kteří společně tvořili síť po celém Německu, sdíleli svou literární činnost, plánovali projekty a ve stylu hnutí *Sturm und Drang*¹⁸³ vzdorovali mainstreamu v literárním světě.¹⁸⁴

„Wenn die Menschen nicht zur Literatur kommen, dann geht Literatur zu den Menschen.“¹⁸⁵

Social beat bylo všude. Autoři četli mezi lidmi na ulici, v hospodách, v halách a na různých veřejných prostranstvích. Představitelé *Social beat* spojovala témata, která se dotýkala každodenní reality, jako je tomu velmi často u slam poetry. Představitel

¹⁸² Vlivy jsou patrné také např. u beatnické generace, tedy čistě vliv z Ameriky, viz kapitola 1.1.

¹⁸³ *Sturm und Drang* (č. Bouře a vzdor) bylo německé literární hnutí 2. pol. 18. stol., vzpoura mladé generace zejména proti literárním konvencím. Hlavními představiteli byli J. W. Goethe či F. Schiller.

¹⁸⁴ WESTERMAYR, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland*, 2004. S. 25.

¹⁸⁵ WESTERMAYR, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland*, 2004. S. 25.
„Když nejdou lidi k literatuře, jde literatura k lidem.“

hnutí *Social beat* vystupoval ze zavedené literární normy¹⁸⁶, dalo by se říci, že byl "outsiderem", nikoli však společenským, nýbrž literárním. To ale k undergroundu, kam se *Social beat* se všemi svými aktivisty řadí, nepochybně patří.

Dalším předchůdcem slam poetry v Německu byl z Ameriky příchozí *hip-hop* a jeho základní element - *rap*.

Hip-hop vzniká v Americe v 70. letech jako reakce mladých lidí na soudobou společenskou situaci. Do Německa se dostává jako již ustálený a rozvinutý žánr, pro který je typická hra se slovy a rýmy. Tato hudební subkultura se řídí hesly Peace-Love-Unity-Having fun, která jsou typická i pro komunitu slam poetry (Slamily).

*„HipHop, where it has been and where it is going, has very strong connections to the world of Performance poetry and slam.“*¹⁸⁷

Rap je základní složkou hip-hopové hudby či kultury, často je doprovázen beatboxem. Slovo *rap* označuje rychlou mluvu, ať už se jedná o prózu, poezii či píseň. Etymologický význam slova je *povídat, vykládat*. V britské angličtině označovalo slovo rap ve slangové mluvě *vyslovit, pronést, vyřknout, vydat ze sebe*.¹⁸⁸ Sloveso *to rap* se dá přeložit také jako *zat'ukat* nebo *zaklepat*, což souvisí se slovesem *to slam*, jež vyjadřuje *zabouchat* či *prásknout*.¹⁸⁹

Rap zaujal v Německu mladou generaci v 90. letech natolik, že jej začala proměňovat v nový druh umění.¹⁹⁰ To se podařilo mimo jiné i Bastianu Böttcherovi, pozdějšímu vítězi prvního národního šampionátu ve slam poetry.

*„Und lerne ich eine Sprache neu kennen,
dann lehrt mich die Sprache, mich neu zu kennen.
Das macht die Sprache – die Macht der Sprache.
Und glaube ich, ich beherrsche meine Sprache,
beherrscht womöglich meine Sprache mich.
Das macht die Sprache – die Macht der Sprache.“*¹⁹¹

¹⁸⁶ Zde je vidět stejný motiv se vznikem slam poetry v Americe.

¹⁸⁷ QUICKLEY, Jerry. *HipHop Poetry*. In: ELEVELD, Mark. *The Spoken Word Revolution*, 2003. S. 40.

„Hip hop ve svém současném i budoucím postavení má silnou spojitost se světem performativní poezie a slamu.“

¹⁸⁸ ETYMOLOGICKÝ SLOVNÍK. www.etymonline.com/word/rap [online] Cit. 05.02.2018.

¹⁸⁹ FRAUS. *Ilustrovaný studijní slovník*, 2016.

¹⁹⁰ Rap-poetry se stává důležitou součástí hnutí slam poetry.

¹⁹¹ BÖTTCHER, Bastian. „Die macht der Sprache“. Dostupné z: www.basboettcher.de [online] Cit. 05.02.2018.

3.1.2 Jak to všechno začalo aneb první události

V Německu se začala slam poetry scéna formovat v polovině 90. let. Již o pár let dříve se vracejí němečtí autoři, umělci, pořadatelé či novináři ze slavného *Nuyorican Poets Café* s nadšením uspořádat v Německu podobnou událost jako tamější klání ve slam poetry.¹⁹²

První kontakt se slam poetry zažívá Německo v roce 1992, kdy je na čtení do *Literaturhaus* v Hamburgu pozván známý americký slamer Bob Holman¹⁹³. Berlínské nakladatelství *Druckhaus Galrev* vydává o rok později antologii *Slam Poetry. Heftige Dichtung aus Amerika*.

*„In Hinsicht auf das jetzige Jahrzehnt und das kommende Jahrhundert würde ich es gerne sehen, wenn man uns als erfolgreiche Aufrüher betrachtete, denen nichts weniger gelang, als die Wiederherstellung des Ansehens der Poesie im amerikanischen Bewußtsein.“*¹⁹⁴

V prosinci 1993 se koná v Kolíně literární soutěž „*Dichter in der Ring*“ – básníci v ringu, k první slam poetry události zbývá už jen krůček.

Na začátku roku 1994 se koná první poetry slam v berlínském klubu *Ex'n Pop*, který pořádají Priscilla Be a Rik Maverik¹⁹⁵, Američané žijící v Berlíně.¹⁹⁶ Další rok přebírá organizaci Wolfgang Hoge Kamp, který je aktivním pořadatelem dodnes, a Rik Maverik se stává tzv. „Master of Ceremony“ (MC), tedy moderátorem.

O rok později mají na vývoj scény v Německu zásadní vliv dvě skutečnosti. Bavorská televizní stanice¹⁹⁷ vysílá po dobu jednoho týdne denně hodinový záznam slamů z *Nuyorican Poets Café*, jehož představitelé se téhož roku v září vydávají na turné po Evropě. A rozhlasový moderátor, Karl Bruckmaier, se rozhodne v Mnichově, v klubu

„Učím se nově poznávat řeč, pak řeč mě učí, nově poznat sám sebe. To dělá řeč řečí, moc řeči. A když věřím, že svůj jazyk ovládám, můj jazyk pravděpodobně ovládá mě. To dělá řeč řečí, moc řeči.“

¹⁹² WESTERMAYR, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland*, 2004. S. 27.

¹⁹³ WILLRICH, Alexander. *Poetry Slam für Deutschland*, 2010. S. 16.

¹⁹⁴ BEATTY, Paul a kol. *Slam!Poetry. Heftige Dichtung aus Amerika*, 1993. 20.11.1992, San Francisco. Závěr předmluvy ze zmíněné antologie.

„Z hlediska současné dekády a nadcházejícího století bych byl rád, kdybychom byli považováni za úspěšné buřiče, kterým se podařilo nic víc a nic méně, než dostat poezii opět do povědomí Američanů.“

¹⁹⁵ Performativní umělec z Kalifornie, ředitel „The Berlin Players“.

¹⁹⁶ Rozhovor s Ko Bylanky. Leden 2018, Regensburg.

¹⁹⁷ Der Bayerische Rundfunk je největší mediální poskytovatel v Bavorsku.

Substanz, uspořádat událost pod názvem *Literaturslam*, jakožto kompromis mezi klasickým autorským čtením a slam poetry. *Literaturslam* v sobě však nesl slam pouze v názvu, spíše se jednalo o klasické čtení, kdy básník seděl na pódiu u stolku a deset minut předčítal své texty nad sklenkou minerální vody.¹⁹⁸ Kompromis se tedy příliš nepovedl a s tímto nápadem Bruckmaier u publika neuspěl. Zcela jinak tomu bylo o rok později, kdy se v tomtéž klubu pokládá základní kámen německé slam poetry.

*„Ich möchte eigentlich nicht, dass mein Slam damit absolut in Verbindung gebracht wird, weil wir uns bewusst davon absetzen wollten, was da vorher passiert ist. Es war zwar im gleichen Club, aber der Charakter der Veranstaltung war ganz anders.“*¹⁹⁹

Událost se koná 11. února 1996, v soupisce je 10 vystupujících, nechybí kapela ani DJs a první mnichovský slam si nenechá ujít 200 diváků, kteří jsou tímto formátem nadšeni. Od té doby se zde konají slamy pravidelně každý měsíc a *Substanz* se stává centrem německého slamu, téměř vždy je vyprodáno. *Süddeutsche Zeitung* o dva roky později napíše:

*„In München genießt der Poetry Slam schon nach wenigen Jahren Kultcharakter. An seinem letzten Abend bezeichnet Smith den Münchner Slam im Substanz mit 400 Besuchern im Durchschnitt als den wohl größten regelmäßigen lokalen Poetry Slam der Welt.“*²⁰⁰

U zrodu zmiňované události stáli Rayl Patzak, Alf Meier, Lisa Cameron a Jürgen Bulla. Záhy z týmu odchází Meier a Bulla a v červnu se přidává dlouholetý přítel Patzaka, Ko Bylanzky.²⁰¹ Tato dvojice se stává toho času hlavními organizátory německých poetry slamů (tzv. Slam Masters). Scéna se rozšiřuje do sedmi měst.²⁰²

¹⁹⁸ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

¹⁹⁹ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

„Vlastně ani nechci, aby byl můj slam jakkoliv spojován s tím, co se tam tehdy událo. Chtěli jsme se od toho vědomě odklonit. Sice to bylo ve stejném klubu, ale charakter události byl zcela odlišný.“

²⁰⁰ BYLANZKY, Ko. *Die unvollendete Geschichte des Poetry Slam in Zahlen und Fakten – von den Anfängen bis heute*. Dostupné z: www.planetslam.de [online]. Cit. 05.01.2018.

„Slam poetry v Mnichově má již po pár letech kultovní charakter. V poslední večer svého pobytu označí Smith Substanz, v průměru se 400 diváky, jako největší pravidelný lokální slam světa.“

²⁰¹ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

BYLANZKY, Ko. *Die unvollendete Geschichte des Poetry Slam in Zahlen und Fakten – von den Anfängen bis heute*. www.planetslam.de [online]. Cit. 05.01.2018.

²⁰² Mnichov, Regensburg, Gauting, Salzburg, Freizing, Landsberg am Lech, Ulm.

Slam poetry se okamžitě popularizuje a ještě téhož roku vychází v Německu antologie *Poetry Slam! Texte der Popfraktion*.

„Literatur und Pop hatten es im deutschsprachigen Raum die meiste Zeit schwer miteinander. Das scheint sich im Moment zu ändern – was uns freut! Support your local fanzine, join your local slam!“²⁰³

Národní mistrovství: National Poetry Slam

Rok 1997 je pro německou slam poetry scénu klíčovým. Boris Preckwitz zakládá slam v Hamburгу, který se okamžitě stává „*Slamburgem*“. Po následném setkání berlínských, mnichovských a hamburských pořadatelů, mezi nimiž společně s Bastianem Böttcherem vzniká vzájemná spolupráce, se v Berlíně, v již zmiňovaném klubu *Ex'n Pop*, koná v říjnu první národní mistrovství ve slam poetry (*National Poetry Slam*²⁰⁴), organizuje jej Wolf Hogeckamp. Tento okamžik je považován za vznik německé slam poetry scény.²⁰⁵ Prvního ročníku se účastní představitelé z Mnichova, Düsseldorfu, Hamburгу a Berlína. Mistrovství je koncipováno po vzoru americké scény, o titul se utkají nejen jednotlivci, ale také týmy slamerů. Finále vyhrává tým z Hamburгу a vicemistrem se stává mnichovský tým, jehož členem je mimo jiné i Jaromír Konečný. Za jednotlivce vítězí Bastian Böttcher, který se tak v Německu stává historicky prvním mistrem ve slam poetry.²⁰⁶

3.1.3 Rozšiřování scény

Poté, co se scéna etablovala ve velkoměstech jako Berlín, Mnichov, Hamburg, Stuttgart nebo Hannover, expandovala i do menších měst. Na celostátním finále se setkali jednotliví organizátoři a slameři z různých koutů Německa a postupně začali tvořit síť slam poetry po celé zemi.²⁰⁷ Události si našly své básníky a básníci si našli své události,

²⁰³ NEUMEISTER, Andreas; HARTGES, Marcel (ed.). *Poetry Slam! Texte der Popfraktion*, 1996.

„Literatura a pop to měli spolu v německy-mluvícím prostoru většinou těžké. Zdá se, že se to teď začíná měnit, což nás těší! Podpoř scénu a užij si svůj místní slam!“

²⁰⁴ V letech 2001-2004 *German International Poetry Slam*. Dnes *Deutschsprachige Poetry Slam Meisterschaft*.

²⁰⁵ BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl. *Planet Slam*, 2002. S. 163.

²⁰⁶ BYLANZKY, Ko. *Die unvollendete Geschichte des Poetry Slam in Zahlen und Fakten – von den Anfängen bis heute*. www.planetslam.de [online]. Cit. 05.01.2018.

²⁰⁷ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

jednotlivé poetry slamy tedy v průběhu času začínají pořádat a organizovat i sami performeři.

Od té doby zažívá žánr slam poetry „boom“ po celém Německu. K jeho popularizaci přispívá také uvedení snímků *Slam* a *Slam Nation* do amerických kin a následné promítání filmu *Slam* na filmovém festivalu v Mnichově v roce 1998.²⁰⁸

Scéna se začíná paralelně formovat v mnoha dalších městech. Regionálních eventů přibývá a řady slamerů se stále více rozrůstají. Zatímco se v 90. letech konalo kolem 10 pravidelných slamů, o 20 let později je to dvacetkrát více.

ROK POČET SLAMŮ, VE KTERÝCH SE KONÁ SLAM

1997	7
2007	kolem 80
2017	přes 200

Obr. č. 3: Počet poetry slamů v německy mluvícím prostoru.²⁰⁹

Rozšíření národního mistrovství

Na druhém národním mistrovství, které se v roce 1998 koná v Mnichově, se utká již 20 jednotlivců a 11 týmů²¹⁰, což je velký nárůst oproti prvnímu ročníku.

Od roku 2000 se národního kola účastní i zástupci z Rakouska a Švýcarska. Název šampionátu se tedy mění na *German International Poetry Slam* (GIPS). V roce 2000 se v Düsseldorfu o titul utká 40 jednotlivců a 15 týmů a počet návštěvníků vzrůstá dokonce pětinasobně. Národní mistrovství se koná každý rok v jiném městě, když se však v roce 2006 vrací zpět do Mnichova, dosahuje vrcholu. Během několikadenní soutěže se potká 138 jednotlivě slamujících a 37 týmů, podívat se přijde 5000 diváků.²¹¹ V roce 2006 se na programu národního mistrovství v Mnichově prvně objevuje mimo soutěžní slam také doprovodný slamový program s různými motivy, např. *Mundart-Slam*, *Sex-Slam*, *Haiku-Slam* nebo *Cover-Slam*.

²⁰⁸ BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl. *Planet Slam*, 2002. S. 164.

²⁰⁹ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

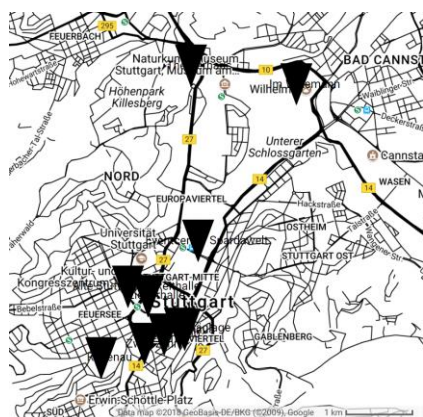
WILRICH, A. *Poetry Slam für Deutschland*, 2010. S. 19.

²¹⁰ BYLANZKY, Ko. *Die unvollendete Geschichte des Poetry Slam in Zahlen und Fakten – von den Anfängen bis heute*. www.planetslam.de [online]. Cit. 30.01.2018.

²¹¹ Dostupné z: www.slam2006.de [online] Cit. 07.02.2018.

V roce 2009 se do slamové sítě zapojuje i Lichtenštejnsko.

V roce 2016 slaví národní mistrovství již 20. výročí. Kvalifikační kola, semifinále a finále probíhají v několika dnech na několika místech ve Stuttgartu.

Obr. č. 4: Stuttgart, rozmístění jednotlivých kol na mistrovství 2016.²¹²

V roce 2017 má slam v Hannoveru během říjnového festivalového týdne přes 10 000 návštěvníků, soutěží 110 jednotlivců a 20 týmů. Finálový večer se koná ve státní opeře.²¹³ V současné době se do národního mistrovství kvalifikují i zástupci Lucemburska a v roce 2018 by se mělo prvně účastnit i Jižní Tyrolsko. Je tedy patrné, že se scéna rozšířila do celého německy mluvícího prostoru a žánr slam poetry se v těchto zemích vyvinul do významného formátu. I o tom budu pojednávat v následující kapitole.

Vedle pravidelných klubových slamů a národního šampionátu se slam poetry rozšířila do mnoha dalších oblastí. Stala se součástí kulturních událostí, hudebních festivalů, rozhlasového či televizního vysílání, knihoven, popularitě se těší též na internetu a pronikla dokonce do školního a univerzitního prostředí.

3.1.4 Slam poetry jako nástroj učení

Slam poetry se v Německu celoplošně rozšířila nejen jako literární zábava ve formě kulturních událostí, ale zároveň jako výuková metoda. Tendence o zavedení slam poetry do školního prostředí se objevily v roce 2001, kdy začala být slam poetry

²¹² Dostupné z: www.slam2016.de [online] Cit. 07.02.2018.

²¹³ Dostupné z: www.slam2017.de [online] Cit. 07.02.2018.

nahlížena jako funkční didaktický prostředek. Plán se zrealizoval po roce 2004, kdy se součástí národního mistrovství stala kategorie soutěžících do 20 let – U20 Slam.²¹⁴

Workshopy

V rámci workshopů, které jsou v Německu na denním pořádku, se mladí autoři učí celou filosofii slam poetry od zkušených slamerů. Workshopy se konají na univerzitách, v knihovnách, v kulturních centrech ve formě seminářů či kurzů, mnohdy jako několikadenní pobyty nebo ve formě společného výletu. Téměř každý úspěšný slamer se v Německu zapojuje do edukativního programu slam poetry, pořádá workshopy nebo reaguje na poptávku workshopů vzdělávacích institucí. Řada z nich (např. Xóchil A. Schütz²¹⁵) uveřejňuje odborné publikace, zabývající se žánrem slam poetry jako nástrojem učení, sloužící vyučujícím i zájmu široké veřejnosti. Slameři zakládají spolky, jejichž činností je práce se studenty středních i vysokých škol, což se stalo součástí jejich povolání.²¹⁶

Slam poetry našla v Německu velký didaktický potenciál. Nejen žáci a studenti navštěvují workshopy, aby se seznámili se slam poetry, rozvíjeli svůj tvůrčí potenciál, učili se práci s textem a trénovali performance. Nabídka vzdělávacích kurzů je otevřená i pro vyučující, kteří prostřednictvím slam poetry podporují u svých studentů zájem o psané i mluvené slovo. Takové dění je možné díky podpoře Goethe Institutu.

Slam poetry ve výuce

Slam poetry se stala v Německu běžným nástrojem učení ve středoškolském i univerzitním prostředí. Řada gymnázií a univerzit využívá slam poetry v souvislosti s jazykovědnými a literárními předměty. Pro účely vzdělávání vychází speciální studijní materiály, učebnice, DVD či pracovní listy. Např. kniha *Wort und Spiel im Unterricht* od autora dětských knih a slamera Timo Brunka, který v publikaci nabízí oživení výuky prostřednictvím řady cvičení, ve kterých si žáci trénují techniky vnímání, imaginace, rétoriky, opakují si gramatiku a zabývají se poetikou.²¹⁷ Více o didaktických

²¹⁴ ANDERS, Petra. *Poetry Slam: Unterricht, Workshops, Texte und Medien (Deutschdidaktik aktuell)*, 2013. S. 55.

²¹⁵ SCHÜTZ, Xóchil, A. *Slam Poetry mit Grundschulkindern : kurze Texte schreiben und vortragen ; [3./4. Klasse]*, 2012.

²¹⁶ Rozhov.or s Jaromírem Konečným. Listopad 2016, Plzeň.

²¹⁷ BRUNKE, Timo. *Wort und Spiel im Unterricht: vom Sprachspiel über Poetry Slam zur Rhapsodie*, 2016.

publikacích je uvedeno v kapitole Publikace a média, v části odborné publikace (3.4.1.). Slam poetry začala být uplatňována i v kurzech DaF (Deutsch als Fremdsprache), kde jsou jejím prostřednictvím trénovány především produktivní dovednosti psaní a mluvení.

3.1.5 Jak se scéna proměnila

Jak je patrné z předchozích odstavců o vzniku slam poetry v Německu, hlavní roli zde hrála inspirace ze Spojených států:

„I've always done Spoken Word since 1983, but there were no Poetry Slams around then. Poetry was not hip at all. Once, when I went out to America, I saw those Poetry Slams happening all around me. I thought, this is wonderful, the support system, the work, the feeling of writers coming together.“²¹⁸

Základy proudivy především z Nuyorican Poets Café:

„Mit Rayl Patzak – wir waren stark orientiert auf den amerikanischen Slam. Es gab auch eine Gruppe von Nuyorican Poets Café, die eine Tour gemacht haben, was uns beeindruckt und beeinflusst hat. Das war auch unsere Vorstellung, wir hatten diese Inspiration, aber was passiert damals in München, war davon weit entfernt. Am Anfang hat jeder nur gelesen und niemand hat performt und das waren ganz klasische Texte von Leuten, die keine andere Bühne hatten, also das war langweilig.“²¹⁹

Na počátku ještě nebyli slameři, tak jak je známe dnes, na první akce chodili tradiční básníci, kteří četli své texty klasicky z papíru a událost využívali jako prostor prezentovat svou tvorbu, který jinde neměli.²²⁰

²¹⁸ BE, Priscilla. In: PRECKWITZ, B.: *Slam Poetry-Nachhut der Moderne*, 2002. S. 60.

„Od roku 1983 jsem se věnovala Spoken word, ale žádné poetry slamy se nekonaly. Poezie v té době vůbec nebyla v módě. Jednou, když jsem si vyrazila do Ameriky, viděla jsem, jak se tyto poetry slamy konají všude kolem. Pomyslela jsem si, jak je to úžasné, ta podpora, to dílo, cítění setkávajících se básníků.“

²¹⁹ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

„S Raylem Patzakem jsme byli silně orientováni na americký slam. Co nás také ovlivnilo, byla skupina z Nuyorican Poets Café, která zrovna dělala turné po Evropě. Měli jsme je jako inspiraci a taková byla i naše představa. Ale co se stalo tenkrát v Mnichově, k tomu mělo hodně daleko. Na začátku každý jen četl a byly to úplně klasické texty od lidí, kteří neměli kde jinde přednášet, takže to byla nuda.“

²²⁰ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

„Der Slam war in den Anfangsjahren wohl wirklich nicht besonders hochklassig.“²²¹

Někteří básníci začali cestovat a navštěvovat se svými vystoupeními i další města, aby zažili tamější atmosféru, včetně jejích tvůrců. Tím docházelo ke vzájemné inspiraci. Básník se neuzavírá ve svém prostředí, nýbrž poznává okolní scénu a je ovlivňován tím, co se děje jinde, což mu poskytuje možnost neustálého vývoje. Když se takto setkávají slameři z různých měst, přináší s sebou nové vlivy, zvyky, rozšiřují si obzory, poté se na své domácí scéně zlepšují, inspirováni jinými přístupy. *„Člověk tak zjistí, jaké možnosti má na pódiu a celkově, co vše nabízí fakt, být slamerem.“*, říká Ko Bylanzky.²²² Stále více mladých autorů využívá slam poetry jako možnost získat zkušenost s vystupováním na veřejnosti a zviditelnění se, což otevírá řadu dalších možností. Slameři pak moderují události, jsou zváni na kulturní akce, vydávají své sbírky a slam poetry se pro ně stává formou obživy.

Na počátku nebyla slam poetry vnímána jako komerční záležitost ani jako povolání či zdroj finančních prostředků, šlo o underground. Postupem času se scéna nejen z tohoto hlediska zkomercializovala. Kolem roku 2006 se mění dokonce v mainstreamovou záležitost.

„Auf jeden Fall war es wild und undergroundig, irgendwie aber auch lähmendes Chaos. Es war niemals unser Ziel mit der Veranstaltung im Untergrund zu bleiben [...].“²²³

„War es Literatur, war es eine Party, eine Mischung aus beidem, eine Sozialbühne für verkannte Genies oder vielleicht doch nur eine Art der Dichterkaraoke, bei dem der Trashfaktor nicht hoch genug sein kann?“²²⁴

²²¹ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

„V prvních letech slam opravdu nebyl prvotřídní.“

²²² Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.

²²³ BYLANZKY, Ko; PATZAK, Rayl. *Planet Slam*. 2002. S. 154.

„Každopádně to bylo divoké a undergroundové, ale také jakýsi ochromující chaos. Nikdy nebylo naším cílem zůstat u undergroundu.“

²²⁴ BYLANZKY, Ko; PATZAK, Rayl. *Planet Slam*, 2002. S. 154.

„Byla to literatura, party, směsice obojího, společenské jeviště nedoceněných génů nebo možná přece jen druh básnického karaoke s ne úplně primitivním obsahem?“

3.2 Představitelé německé scény

Na německé scéně se za čtvrtstoletí její existence představily již stovky slamerů, v Německu zvaných také jako „Slam Poets“. Na pódium vstupují většinou angažovaní básníci s literárními ambicemi, jejichž precizní texty jsou vydávány v četných antologiích. V současné době je pro 50 až 100 z nich slam poetry povoláním na plný úvazek. Vystupují až dvěstěkrát ročně v celém německy mluvícím prostoru i mimo něj²²⁵, pořádají turné, mnohdy ve skupině, píší texty na zakázku, pořádají workshopy²²⁶, vytvářejí vlastní události, moderují, podílí se na literárních projektech a publikují svou tvorbu. Většina takových slamerů má vlastní webovou stránku, YouTube kanál a facebookový profil umělce a dokonce i stránku na wikipedii. Představitelé německé scény vystupují spíše pod svým vlastním jménem, pseudonymy se objevují méně často.

Slam poetry se stala v Německu komerční značkou, která funguje. Díky úspěchům na pódiu získávají autoři granty na publikaci své tvorby a realizaci projektů. Někteří z nich se věnují slam poetry již od střední školy na plný úvazek. Slam poetry slouží v Německu jako odrazový můstek pro leckteré básníky, spisovatele, kabaretisty či představitelé stand-up comedy a především držitele literárních cen.

V příloze jsou k dispozici medailonky pěti představitelů německé slam poetry, které jsem vybírala dle kritérií uvedených v kapitole 2.2: Jaromír Konečný, který byl u zrodu české slam poetry, Bastian Böttcher, první německý šampion, který scénu utvářel od jejích počátků, dvojnásobný mistr Philipp Scharrenberg, současný mistr Alex Burkhard a představitelka ženského slamu Fee, která vystupovala v rámci mezinárodního slamu v České republice.

V následující části uvedu, stejně jako tomu bylo u popisu české scény, vybrané německé slamery a organizátory.

²²⁵ Goethe Institut podporuje zahraniční výstupy německých slamerů.

²²⁶ Viz 3.1.4.

3.2.1 Slameři

Za prvního slamera v Německu je považován rapový básník Bastian Böttcher,²²⁷ který se podílel na budování scény od jejího počátku a stal se prvním německým šampionem. Patří k původní generaci slamerů, ke které se řadí i vypravěč českého původu a výherce velkého počtu slamů Jaromír Konečný²²⁸, mistr druhého ročníku Michael Lentz, výherce stovek slamů Wehvalt Koslovsky, spisovatel a autor hravých textů Timo Brunke či dvojnásobný šampion, kabaretista a zpěvák Sebastian Krämer. Další významnou osobností je spisovatel Boris Preckwitz, který stál u zrodu prvního mistrovství, od začátku se podílel na rozšiřování scény a o slam poetry vydal několik publikací.

Další vlna s sebou přinesla dvojnásobné šampiony Marc-Uwe Klinga a Philippa Scharrenberga²²⁹, šampiona a slamera z povolání Larse Ruppela, další mistry Pierre Jarawana, Nektaria Vlachopoula, Sebastiana 23, Jana Philippa Zymnyho a řadu dalších velmi úspěšných osobností.²³⁰

Tematicky se dají němečtí slameři rozdělit do několika kategorií: autoři komediálních textů (Jan Philipp Zymny), autoři emocionálních a vážných textů (Lolo), vypravěči (Jaromír Konečný), rapeři (Bastian Böttcher), autoři se společensky-kritickou tematikou (Sebastian Krämer), poetičtí autoři (Xóchil A. Schütz). Tematicky nejsou všichni vyhraněni pouze jedné kategorii.

Podle mého výzkumu na základě dotazníků je v současné době u diváků oblíbená slamerka, herečka a zpěvačka Julia Engelmann, která svou poezii vydala již ve třech sbírkách (*Eines Tages, Baby: Poetry-Slam-Texte; Wir können alles sein, Baby; Jetzt Baby*). Dále slamer a organizátor události *Master of the Uni-Vers*, Thomas Spitzer a populární moderátorka Hazel Brugger.

²²⁷ Příloha 4b.

²²⁸ Příloha 4a.

²²⁹ Příloha 5c.

²³⁰ Seznam všech vítězů německých mistrovství je v příloze 1b.

3.2.2 Dámy německého slamu

Na německy mluvící scéně dominuje mezi slamery, organizátory i moderátory mužský element. Často nastává situace, že mezi soutěžícími není jediná žena, a pokud ano, moderátor na to upozorní jako na senzaci. Po vzoru feministických hnutí se ženy z řad slamerek rozhodly situaci změnit. Nejsou toho názoru, že je ve slam poetry méně žen, protože muži jsou od přírody soutěživější, ale protože i v této oblasti trpí ženský element jako ve všech ostatních systémech vedených muži.

„Die Frauen werden übersehen, nicht ernst genommen, als Ausnahme verstanden und sexuell objektiviert. Von Aussagen wie „Männer sind halt von Natur aus wettbewerbsgeiler“ halte ich nichts.“²³¹

Slamerky se proto rozhodly zdůraznit ženy jako součást žánru, dát větší váhu svému sebevyjádření, více se zapojovat i do organizace slamů a čelit převaze mužských performerů. A to byl impuls k založení spolku Slam Alphas.

Slam Alphas

Slam Alphas je spolek založený ženskými představitelkami německé, rakouské a švýcarské slam poetry, jehož cílem je podpořit ženy a dívky na slamové scéně, podle slov iniciátorky spolku, Francizsky Holzheimer:

„Frauen und Mädchen im Poetry Slam empowern.“²³²

Představitelky *Slam Alphas* tvoří síť po německy mluvících zemích, kterou si znázornily i na svých webových stránkách www.slamalphas.org, kde má na mapě každá slamerka svůj profil se základními informacemi (věková kategorie, časové možnosti, možnosti dopravy...) a ukázkové video. Tím slouží platforma (fungující od března 2017) pro hojnější obsazování žen do slamových soupisek a též zjednodušuje práci organizátorům.

²³¹ Autorkou je HOLZMEIER, Francizska (předsedkyně spolku Slam Alphas) a citát je uveden v: SVENJA. Wer sind die SLAM ALPHAS?. Dostupné z: <http://kleinerdreier.org/2017/03/wer-sind-die-slam-alphas/> [online] Cit. 08.03.2018.

„Ženy jsou přehlíženy, nejsou brány vážně, ale jako výjimka mezi muži a sexuální objekty. A výroky, jako že muži jsou soutěživější od přírody, nezastávám.“

²³² Tamtéž.

„Dát ve slam poetry moc ženám a dívkám.“

„Die Idee dazu entstand aus der Erkenntnis, dass sich die Slam Szene als Teil einer patriarchalen Gesellschaft der Diskriminierung von Frauen und Mädchen leider nicht entzieht – die passiert hier genau gleich, wie überall sonst auch. Deshalb ist es wichtig, dass sich Frauen untereinander besser vernetzen, dass wir selber aktiv werden und dafür sorgen, dass man uns in Line Ups haben kann, will und muss.“²³³

Na lehce feministicky laděném blogu se ženy a dívky vzájemně podporují, sdílejí své zážitky a tipy, jak uspět ve světě mužského slamu.²³⁴ Spolek se mimo jiné snaží přimět více žen k organizaci a moderaci událostí.²³⁵

„Ich wünsche mir, dass wir uns noch mehr vernetzen und dass es mehr Veranstaltungen gibt, die von Frauen organisiert werden. Dass ich irgendwann mal zu einem Slam oder zu einer Lesebühne fahre, auf der nur Frauen da sind – und dass das dann ganz normal ist, und einfach mal so passieren kann.“²³⁶

Slam Alphas čítá kolem stovky slamerek, mezi které patří např. držitelka ceny Ingebor Bachmann - Nora Gomringer, matadorka slamu v Regensburgu - Lolo nebo zástupkyně Švýcarska Lisa Krist.²³⁷ Spolek je otevřený novým ženám a dívkám, které mohou o své členství žádat online.

Ženám ve slam poetry patří nejen spolek *Slam Alphas*, včetně webových stránek a speciální události, ale i antologie *Lautstärke ist weiblich (Síla hlasu je ženská)*, která obsahuje 50 textů těch nejlepších slamerek na německy mluvící scéně.

²³³ CHRIST, Lisa. Gastinterview Master Of The Uni-Vers: Thomas Spitzer fragt Lisa Christ. Dostupné z: <https://regensburg.sparkasseblog.de/2017/03/28/gastinterview-master-of-the-uni-vers-thomas-spitzer-fragt-lisa-christ/> [online] Cit. 08.03.2018.

„Myšlenka spolku vznikla na základě toho, že se slamová scéna, jako součást patriarchální společnosti, bohužel neoproštuje od diskriminace žen a dívek – to se zde děje úplně stejně jako všude jinde. Proto je důležité, aby se spolu ženy lépe spojily, abychom my samy byly aktivní a staraly se o to, aby nás mohli, chtěli a museli mít na soupisce.“

²³⁴ Např. článek „Allein unter Männern“. Dostupné z: www.slamalphas.org/2018/02/unter-maennern/ [online] Cit. 08.03.2018.

²³⁵ WILCKE, Adina. Slam Masterin – Wie, Was und Warum? Dostupné z: www.slamalphas.org/2018/03/slam-masterin-wie-was-und-warum/ [online] Cit. 08.03.2018.

²³⁶ CHRIST, Lisa. Gastinterview Master Of The Uni-Vers: Thomas Spitzer fragt Lisa Christ. Dostupné z: <https://regensburg.sparkasseblog.de/2017/03/28/gastinterview-master-of-the-uni-vers-thomas-spitzer-fragt-lisa-christ/> [online] Cit. 08.03.2018.

„Přeji si, abychom se ještě více propojily a aby přibýlo událostí, které organizují ženy, abych jednou jela na slam nebo čtení, na kterém budou vystupovat jen ženy a aby to potom bylo úplně normální a běžné, jednoduše, aby se to tak mohlo dít.“

²³⁷ Kompletní seznam členek spolku Slam Alphas je k nalezení v příloze 2.

„Frauen, die den Mund öffnen in der Öffentlichkeit, werden ja per se als laut und oft als unangenehm wahrgenommen. Und wir wollen ein bisschen gegen das "unangenehm" gehen, aber wir wollen auf jeden Fall, dass mehr Frauen in der Öffentlichkeit Mund aufmachen, draufgehen doch. Deshalb diese Anthologie.“²³⁸

3.2.3 Organizátoři

Organizátoři, kteří budují německou slam poetry scénu od jejích počátků až dodnes, jsou Wolfgang Hoge Kamp, Ko Bylanzky a Rayl Patzak.

Wolfgang Hoge Kamp je organizátorem prvotní německé slam poetry scény v Berlíně. V roce 1997 uspořádal první národní mistrovství a zasloužil se o rozšíření slam poetry po celé zemi. Věnuje se nejen organizaci a moderaci, ale i on sám je slamerem. Společně s Bastianem Böttcherem vymysleli formát slam poetry klipů, které vyšly již na dvou DVD. Spolu také vydali v současné době nejobsáhlejší antologii *Die Poetry Slam Fibel*. S dalšími autory byl na slamovém turné po Spojených státech.

Ko Bylanzky organizuje a moderuje slamy v Mnichově, Regensburgu, St. Gallenu, Heidelbergu, Drážďanech, Steinebachu, Freisingu, Schwabachu či Landsbergu. Podílel se také na organizaci a moderaci národních šampionátů, např. v roce 1998 v Mnichově. Bylanzky je zakladatelem nakladatelství *SubVers-Verlag* a událostí v mnichovském domě literatury, které i moderuje (např. *Speak&Spin*). Kromě organizace se věnuje pořádání workshopů slam poetry a přípravě výukových materiálů.

Rayl Patzak je organizátor slamů, literárních událostí, moderátor, odborný esejista a poetry DJ. Je zakladatelem, pořadatelem a moderátorem pověstných poetry slamů v mnichovském klubu Substanz. Kromě toho pořádá a moderuje společně s Bylanzky slamy v Regensburgu, Steinebachu, Freisingu, Drážďanech a dalších

²³⁸ GOMRINGER, Nora. *Ein "feministisches Manifest" von 50 Poetry-Slammerinnen*. Dostupné z: http://www.deutschlandfunkkultur.de/nora-gomringer-ueber-lautstaerke-ist-weiblich-ein.1270.de.html?dram:article_id=395241 [online] Cit. 08.03.2018.

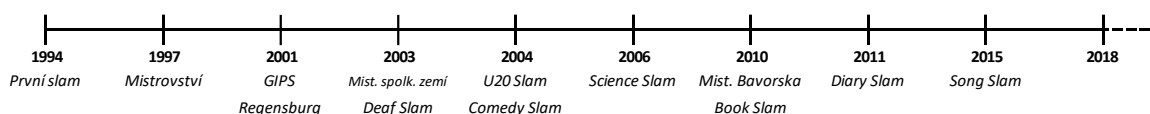
„Ženy, které si dovolí na veřejnosti otevřít pusy, jsou vnímány jako hlasité a nepříjemné. A my bychom chtěly bojovat proti tomu „nepříjemnému“, ale v každém případě chceme, aby se na veřejnosti vyjadřovalo více žen. Proto tato antologie.“

městech Německa i ostatních německy mluvících zemích, stejně jako národní šampionáty. Těž spolupracuje na didaktickém rozvoji slam poetry.

3.3 Události

Slam poetry se v Německu rozšířila, jak již bylo řečeno, z formátu celostátní soutěže do mnoha různých podob. Jednotlivé události se liší tematicky a stále se vyvíjí v další formy kulturně-literární zábavy. V některých větších městech se koná dokonce více akcí měsíčně, často na různé motivy. Některé příbuzné formáty mají se slam poetry velké množství společných rysů, jiné se do jisté míry odlišují. V této kapitole tedy popíši vedle slam poetry jako soutěžní disciplíny také její další formy, zmíním ty nejdůležitější a nejpopulárnější.

Na přiložené časové ose jsou pro lepší přehled zakresleny události s rokem, ve kterém se konaly poprvé.

Obr. č. 5: Časová osa znázorňující vznik a vývoj událostí v Německu.

Průběh události

Událost slam poetry se koná v baru, hudebním klubu, kavárně, v kulturních centrech, v knihovně, na univerzitě či v divadle a dalších institucích. Zde se ve večerních hodinách sejdou všichni její účastníci, tedy organizátor, moderátor, slameři, publikum a případně DJ nebo doprovodná kapela, zpravidla hrající jazz po vzoru americké slam poetry. Ve větších městech (např. Mnichov, Berlín) se koná několik slamů do měsíce (dva až pět). Slam poetry zde funguje jako forma kulturní zábavy, kde diváci platí vstupné.²³⁹

Událost uvádí MC, který je zároveň také „Slam Mastrem“ – organizátorem. Nejprve představí žánr slam poetry a vysvětlí hodnocení. V Německu se hodnotí velmi často na základě potlesku a hluku, aby se k básni mohl vyjádřit každý divák. Publikum si tedy nejdříve pod vedením moderátora natrénuje, jak bude vypadat potlesk pro

²³⁹ Výše vstupného je srovnatelná s Českou republikou.

špatný, středně dobrý a nejlepší výkon. V případě bodového hodnocení je vybrána porota, kterou tvoří diváci zvaní „Jury“, ti zůstanou v hledišti nebo jsou vyzváni na pódium. Někdy se boduje dokonce na desetinná čísla a na některých událostech je porota vyzvána ke zdůvodnění svého hodnocení. V závěru se podle americké slam poetry nejvyšší a nejnižší body škrtnou.

Následují dvě soutěžní kola, určení pořadí soutěžících probíhá až v průběhu soutěže. Moderátor napíše jména všech zúčastněných na lístky, které zamíchá v klobouku a během soutěže je náhodně vytahuje. Soutěžící do poslední chvíle nevědí, kdy přijdou na řadu. V prvním kole vystoupí polovina soutěžících a ve druhém kole druhá polovina soutěžících (celkový počet bývá kolem deseti účinkujících). Po výstupu každého soutěžícího se moderátor diváků zeptá na slova, která pro ně byla v básni stěžejní, udělá souhrn zpravidla tří výrazů, kterými po konci prvního kola připomene jednotlivé výkony soutěžících, a diváci mají prostor pro svá hodnocení. Tímto je vybrán vítěz prvního kola do závěrečného finále. Následuje přestávka. Druhé kolo probíhá ve stejném duchu s druhou polovinou soutěžících. V závěrečném finále se mezi sebou o vítězství utkají vítězové obou kol. Vítěz obdrží hodnotnou odměnu, ta se liší podle typu či významu události.

Popsaný průběh soutěže je typický pro lokální slamy, může se však lišit podle specifických forem slam poetry. Průběh mistrovství je vysvětlen v následující části.

3.3.1 Celostátní soutěž

V Německu se konalo první národní mistrovství ve slam poetry v roce 1997. V letech 1997-2000 nesla celostátní soutěž název *National Poetry Slam*, o titul mistra se utkávali slameři pouze z Německa. Od roku 2001 se název změnil na *German International Poetry Slam* (GIPS) a soutěž na mezistátní, neboť se zapojily i další německy mluvící země.²⁴⁰ V průběhu let se tedy na mistrovství ve slam poetry setkávají zástupci německé, rakouské, švýcarské, lichtenštejnské a lucemburské scény. Od roku 2018 by se měli prvně kvalifikovat i zástupci Jižního Tyrolska. V roce 2004 nastala další změna

²⁴⁰ Nejdříve Rakousko a Švýcarsko, později Lichtenštejnsko a Lucembursko.

v názvu, soutěž od té doby nese jasnější titul *Deutschsprachige Poetry Slam Meisterschaft* a každý následující ročník se nazývá Slam plus příslušný rok.²⁴¹

První mistrovství se konalo v Berlíně, v klubu *Ex'n Pop*, stejně jako první německý slam. Od té doby se každý rok místo konání, včetně jeho organizátorů, mění. Organizace probíhá formou domluvy a plánuje se již dva roky dopředu.²⁴²

Finalisté jsou do soutěže vybíráni samotnými organizátory a ne na základě kvalifikačních kol jednotlivých měst, jako je tomu v Čechách.²⁴³ Zájemci posílají žádost Slam Masterovi, který má na základě celoročního mapování své scény přehled o výkonech jednotlivých slamerů. Organizátor slamů tak může nejlépe odhadnout dobrého a zkušeného představitele své scény, který ji bude na mistrovství co nejlépe reprezentovat. Poté jej do soutěže přihlásí.²⁴⁴

Samotné mistrovství probíhá již řadu let formou několikadenního festivalu. O titul mistra se soutěží v kategorii jednotlivců a v kategorii týmů²⁴⁵ a od roku 2004 i v kategorii U20.²⁴⁶ V prvních dnech probíhají na různých místech města (kluby, divadla, kulturní domy...), kde se mistrovství koná, tzv. „Vorrunde“, tedy vylučovací kola, která určí jednotlivé postupující do semifinále. Vítězové semifinále pak tradičně postupují do finále, které se koná jako vrcholná událost festivalového týdne. Finále probíhá zpravidla v několika kolech (např. tři kola po pěti finalistech), z každého kola porota vybere jednoho vítěze. Vybraní vítězové se pak utkají o titul *Slam Meister* – tedy Mistr ve slam poetry.

Pravidla mistrovství

- Všechny texty musí pocházet z vlastní tvorby
- Soutěžící nesmí překročit časový limit 5 a půl minuty (v týmech 6 minut). 15 sekund před vypršením časového limitu zazní zvukový signál.

²⁴¹ Např. Slam2005.

²⁴² Rozhovor s Ko Bylankzy. Leden 2018, Regensburg.

²⁴³ V prvních letech tyto kvalifikace probíhaly, v roce 2000 byla pro velký počet zájemců zavedena předkola v rámci samotného mistrovství. Klasická kvalifikační kola probíhají jen zřídka. Ve spolkových zemích, které mají vlastní mistrovství má vítěz možnost účasti na *Deutschsprachige Poetry Slam Meisterschaft*.

²⁴⁴ Rozhovor s Ko Bylankzy. Leden 2018, Regensburg.

²⁴⁵ Tým se skládá ze dvou až pěti členů, kteří se podílejí jak na tvorbě textu, tak samotné performance, při které využívají možností choreografie a speciálních hlasových efektů.

²⁴⁶ U20 Slam jsou slameři do 20 let.

Při překročení časového limitu je text vyřazen ze soutěže.

- Nejsou povolené žádné rekvizity, včetně kostýmů.
- Soutěžící nesmí text převážně zpívat (z více jak 49%), rapování je povoleno.
- Nesmí být použit opakovaně text, který již byl na mistrovství přednášen. Výjimku tvoří závěrečné utkání tří finalistů, kdy může být na přání publika zopakován text z vylučovacího kola.

Hodnocení

Způsob hodnocení se v průběhu let měnil. V současné době jsou jednotlivé výkony ve všech kolech hodnoceny porotou, kterou tvoří náhodně vybraní diváci. Vylučovací kola a semifinále hodnotí sedm porotců, ve finále se porota skládá z jedenácti členů. Hodnotí se na stupnici od 0,0 (nejhorší) po 10,0 (nejlepší). Důležitou roli tedy hrají i desetinná čísla. Nejvyšší a nejnižší hodnocení se škrtná. Zbývající body se sečtou, nejvyšší možný výsledek pro jedno kolo je tedy 50 bodů (vylučovací kolo, semifinále) nebo 90 bodů (finále). V případě stejného počtu bodů u vítězů jednotlivých kol se berou v potaz škrtnuté body, aby byli jasně určeni postupující do dalšího kola či vítězové.²⁴⁷

V rámci festivalu se vydává také tištěný program. K 10. výročí soutěže (v roce 2006) čítal 48 stran a obsahoval nejen program celé akce, ale také přehled slam poetry událostí v jednotlivých městech od A (Aachen) až po Z (Zürich), představení slamerů, mapu a mnoho dalších zajímavostí. Kromě tištěného magazínu je od roku 2004 dostupná i online verze. Veškeré informace týkající se mistrovství jsou každý rok dostupné na webové stránce www.slamxxxx.de, kdy x je nahrazeno aktuálním rokem.

Slam2017

V roce 2017 proběhl 21. ročník mistrovství ve Slam poetry. Soutěžní festivalový týden probíhal 24. - 28. října v Hannoveru. Zúčastnilo se ho 110 jednotlivců a 20 týmů. Velké finále se konalo ve státní opeře a bylo živě vysíláno internetovou stanicí NDR. Vítězem

²⁴⁷ Dostupné z: www.slam2017.de/media/regeln_slam_2017.pdf [online] Cit. 08.02.2018.

se stal Alex Burkhard, vítězným týmem Heun & Söhne a v kategorii U20 svůj titul obhájil Benjamin Polian.²⁴⁸

Stephan Weil, předseda vlády Dolního Saska, ve svém úvodním proslovu před finále konstatuje „*Poetry Slam ist ein echter innovativer Beitrag zur Kultur*“.²⁴⁹

V roce 2018 se mistrovství bude konat v Curichu.

3.3.2 Mistrovství spolkové země: „Landesmeisterschaft“

V některých spolkových zemích, kde se konají pravidelné lokální slamy (např. Bavorsko, Baden-Württemberg), mají již tradici tzv. *Landesmeisterschaft*.²⁵⁰ Jako první měla své mistrovství spolková země Sasko, od roku 2003 se koná saské mistrovství pravidelně v Drážďanech, vždy v létě, jako open air akce. Utkávají se ti slameři, kteří byli v předchozí sezoně v rámci lokálních slamů²⁵¹ nejúspěšnější. Vítěz získává nejen titul mistra své země, ale i možnost účastnit se mistrovství německy mluvících zemí. V průběhu let se zavedla mistrovství i v dalších spolkových zemích.

3.3.3 Lokální slam

Lokální slam je tradiční slam poetry událost konající se pravidelně v určité lokalitě – městě. Lokální slam má sice soutěžní charakter, spíše, než o vítězství jde však o zábavu. Pravidla pro slam poetry platí stejná jako na mistrovství, pouze časový limit se pohybuje mezi 5-10 minutami, podle jednotlivých scén. Na lokálním slamu vystupují jak místní slamové hvězdy, tak pozvaní hosté. Na některých akcích²⁵² je prostor také pro odvážné nováčky, kteří se mohou zapsat na tzv. „offene Liste“²⁵³ Lokální slamy se konají ve většině německých měst, v některých i několikrát do měsíce.

²⁴⁸ Dostupné z: www.slam2017.de [online] Cit. 08.02.2018.

²⁴⁹ Dostupné z: www.slam2017.de/aktuelles/281017-alex-burkhard-ist-deutschsprachiger-poetry-slam-meister-2017/ [online] Cit. 08.02.2018.

„*Slam poetry je opravdu inovativním přínosem pro kulturu.*“

²⁵⁰ Landesmeisterschaft je mistrovství spolkové země, např. Bayerische Landesmeisterschaft – mistrovství Bavorska.

²⁵¹ Např. Drážďany, Chemnitz, Jena.

²⁵² Např. pravidelně v Regensburgu.

²⁵³ Seznam účinkujících otevřený novým tvářím.

3.3.4 U20 Slam

U20 Slam je určen pro mladé umělce do 20 let (Unter 20 Jahren). Tento formát pochází, stejně jako celý žánr slam poetry z USA.²⁵⁴ Od roku 2004 se pořádá i mistrovství v kategorii U20. Pravidelně se koná např. v Regensburgu. Vedle Slamu U20 existuje také U18 Slam, tedy s věkovou hranicí účastníků do 18 let.

„Poetinnen und Poeten unter 20 Jahren werden aufgerufen, sich auf die Bühne im W1- Zentrum für junge Kultur zu wagen, um das Publikum mit eigens geschriebenen Gedichten, Stories, Raptexten oder Mini- Dramen in ihren Bann zu ziehen.“²⁵⁵

3.3.5 Slamy pro ženy

FemSlam na Mezinárodní den žen

V roce 1918 bylo v Německu zavedeno volební právo žen. Jako oslava 100.výročí tohoto významného historického okamžiku se v Berlíně koná ve spolupráci s *Amnesty International* *Rosi'Slam*, který chce připomenout, jak důležitý je ženský hlas a to jak v politice, tak ve slam poetry. Akce je zorganizována tematicky týden před Mezinárodním dnem žen.²⁵⁶

V období Mezinárodního dne žen se konají i další speciální akce, pořádané často členkami *Slam Alphas* a věnované ženám ve slam poetry. Jednou z nich je např. *Ladyslam* jako součást programu *FemTastic Friday* ve městě Erlangen. *Women in Poetry – Poetry Slam zum internationalen Frauentag* je další událostí při příležitosti MDŽ, na které vystupují pouze ženy. V Kielu se koná akce taktéž zvaná *Poetry Slam zum Internationalen Frauentag*, na té vystupují slamerky i slameři s texty dotýkajícími se feminismu a politických otázek.

²⁵⁴ Např. formáty Youth Speaks; Brave New Voices.

²⁵⁵ Dostupné z: www.regensburg.de [online] Cit. 07.03.2018.

„Vyzýváme básnířky a básníky do 20 let, aby se odvážili na scénu do W1 – centra pro kulturu mládeže, a okouzlili publikum vlastní básní, historickou, rapovým textem či mini dramatem.“

²⁵⁶ AMNESTY INTERNATIONAL. Dostupné z: www.amnesty.de/allgemein/termine/deutschland-poetry-slam-femslam [online] Cit. 08.03.2018.

3.3.6 Další typy událostí ve slam poetry

Tematické slamy

Vedle lokálních slamů a slamu jakožto soutěžní disciplíny v rámci mistrovství našly v Německu svou pozici také slamy tematické, tzv. *Motto-Slams*. Slamové večery na předem dané téma jsou zajímavou variací již zavedeného žánru a konají se v rámci festivalů či jako doprovodný program mistrovství.²⁵⁷ Zaměření tematických slamů je široké, např. *Polit-Slam*, na kterém jsou prezentována politická témata. Mezi oblíbené motivy patří také erotika a často konaný *Sex-Slam*. Německo je země bohatá na nářečí, nabízí tak prostor i pro *Dialekt-Slam* či *Mundart-Slam*. A protože má slam společné rysy s hudebním žánrem rap, mohou tzv. *rap-poets* předvést své umění na událostech zvaných *Rap-slam*. Pro fanoušky japonské formy poezie je zde dokonce *Haiku-Slam*.²⁵⁸

Science slam

Německá slam poetry rozšířila své působíště až do oblasti vědy a dala odbornému výkladu zcela nový rozměr. V rámci Science slamu mezi sebou soutěží vědci se svými přednáškami a výsledky svého bádání, k tomu mohou používat pomůcky (např. pro vytvoření experimentu), tedy rekvizity, čímž se jedno pravidlo slam poetry ruší. Časový limit je občas navýšen až na 15 minut. Kolébkou tohoto formátu je Německo.²⁵⁹

Dead or Alive

Dead or Alive je zajímavé oživení klasické poezie v rámci slam poetry, jejíž představitelé (alive) vystupují proti hercům, kteří propůjčují svůj hlas literárním legendám od Goetheho po Bukowskiho (dead). Pro obě skupiny platí stejný časový limit, zda vyhrají živí či mrtví, rozhoduje opět publikum.

Song slam

Song Slam je poetry slam, kdy báseň je nahrazena písní. Během časového limitu představí vystupující píseň z vlastní kreativní dílny, za doprovodu hudebního nástroje,

²⁵⁷ Deutschsprachige Poetry Slam Meisterschaft.

²⁵⁸ WESTERMAYR, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland*, 2010. S. 83-86.

²⁵⁹ Rozhovor s Jaromírem Konečným. Listopad 2016, Plzeň.
www.scienceslam.de

který není počítán jako rekvizita. Jedním z průkopníků Song slamu je umělec a organizátor slam poetry Tilman Döring, který se snaží nový žánr stále více rozšiřovat po celé zemi.²⁶⁰ V současné době se koná Song slam již v mnoha německých velkoměstech.²⁶¹

Jazz slam

Jazz slam je zvláštní formou slam poetry, kdy básníka při jeho přednesu improvizálně doprovází jazzová kapela, se kterou se před představením domluví na základním konceptu vystoupení, aby mohl být jeho text hudebním doprovodem co nejlépe podtržen.²⁶²

Deaf slam

Netradičním pojetím slam poetry je Deaf slam. Tento formát má kořeny ve Švýcarsku, kde jej poprvé zorganizoval Dominik Siegmann v roce 2003. Jedná se o slam neslyšících, kdy se text sděluje prostřednictvím znakové řeči. Pravidla pro slam poetry zůstávají stejná, zvukový signál na konci časového limitu je nahrazen vizuálním. Při Deaf slamu jsou paralingvistické prvky nahrazovány intenzivnějším neverbálním projevem, znaková řeč je doplňována o výraznou práci s mimikou či prvky pantomimy, což umocňuje průběh a porozumění textu. Absence sluchu a mluvené řeči může činit problém v komunikaci, ale nikoli v kreativním vyjádření, proto si i tento netradiční formát soutěže našel své představitele a diváky a vybudoval si pevné místo na slam poetry scéně. Od roku 2006 se koná každoročně ve Švýcarsku, v Německu se konalo první mistrovství slamu pro neslyšící v roce 2013.²⁶³ V rámci *Bilingue-Slamu* proti sobě vystupují slyšící i neslyšící, individuálně či v týmech.²⁶⁴

²⁶⁰ GRODENSKY, George. Song Slam in Planung. Dostupné z: www.fr.de/rhein-main/freizeit/song-slam-in-hessen-song-slam-in-hessen-in-planung-a-1428133 [online] Cit. 12.03.2018.

²⁶¹ Např. Berlín, Frankfurt, Düsseldorf, Regensburg.

²⁶² WILLRICH, Alexander. *Poetry Slam für Deutschland*, 2010. S. 80.

²⁶³ BERLINER ZEITUNG. *Poesie für Gehörlose: Erstes Deutschland-Finale im Deaf Slam*. Dostupné z: www.berliner-zeitung.de/poesie-fuer-gehoerlose--erstes-deutschland-finale-im-deaf-slam [online] Cit. 12.03.2018.

²⁶⁴ DEAF SLAM. Dostupné z: www.deafslam.ch [online] Cit. 10.01.2018.

Book slam

Book slam je metoda usilující o zvýšení zájmu mládeže o literaturu, kterou vynalezla docentka literatury Stephanie Jentgens z akademie Remscheid, inspirována žánrem slam poetry. Book slam se koná nejčastěji v knihovnách či vzdělávacích institucích a prezentovány jsou na něm texty, ve kterých jsou představovány knihy. Na rozdíl od školního vyučování je literatura přibližována lidem prostřednictvím některých prvků slam poetry, tedy originální formou, s omezením časového limitu a následným diváckým ohodnocením.²⁶⁵

Comedy slam

Comedy slam je formát odvozený od slam poetry, jehož tradice započala roku 2004 v Trieru. Hlavním posláním tohoto slamu je hledání a podpora talentovaných komediantů, kteří nemají jinde prostor pro předvedení svých divadelních „kousků“. Hlavním úkolem je pobavit publikum, které potleskem vybírá vítěze. Comedy slam je otevřený i kabaretistům, kouzelníkům a ostatním umělcům všech odvětví, kteří mohou vystupovat jak jednotlivě, tak v týmech. Každoročně se koná také mistrovství v Comedy slamu, na které jsou zváni vítězové dané sezony.²⁶⁶

Diary slam

Kuriózní odnoží slam poetry je Diary slam, od roku 2005 fungující forma ve Spojených státech, která se postupně rozšířila do Evropy a v Německu ji v roce 2011 uvedly na scénu Nadine Wedel a Ella Carina Werner. Na Diary slamu se předčítá z vlastních deníků či milostných dopisů. Diary slam je v Německu velmi oblíbenou formou zábavy a pravidelně se koná ve velkoměstech jako Mnichov, Frankfurt nebo Berlín.²⁶⁷

²⁶⁵ BOOK SLAM. Dostupné z: www.book-slam.de [online] Cit. 10.03.2018.

²⁶⁶ KULTURRAUM TRIER. Dostupné z: www.kulturraumtrier.de [online] Cit. 22.03.2018.

²⁶⁷ DIARY SLAM. Dostupné z: www.diaryslam.de [online] Cit. 22.03.2018.

3.3.7 Slam poetry scéna v Regensburgu

Mälze Slam

Slam poetry je populární ve většině univerzitních měst, výjimkou není ani Regensburg, ve kterém má slam poetry již mnohaletou tradici. Od roku 2001 se zde konají slamy pravidelně v kulturním centru *Alte Mälzerei*. Pořádá a moderuje je Ko Bylanzky. *Mälze Slam*, jak jej místní nazývají, je prototypem německého lokálního slamu. Funguje zde systém s otevřenou soupiskou. Slam v *Alte Mälzerei* patří k nejoblíbenějším událostem tohoto druhu v jižním Německu.²⁶⁸

Kromě klasického lokálního slamu se zde konají i různé variace žánru slam poetry, např. *Songslam* nebo *Battle slam*. V centru pro kulturu mládeže *W1* je pravidelně pořádán *U20 Slam*. Slamovou událostí roku je zde *Poetry Super Slam*, kdy se na scéně představují ti nejlepší slameři z Německa, Rakouska a Švýcarska.

Master of the Uni-Vers

Vedle slamů konaných v kulturních centrech se v Regensburgu těší oblibě událost *Master of the Uni-Vers*, která se koná, jak vypovídá sám název, přímo na univerzitě. Dvakrát do roka (na jaře a na podzim) se na pódiu univerzitního Audimaxu utkávají mistři svého oboru z německy mluvících zemí za doprovodu jazzové kapely a zkušených moderátorů. Akci pořádá a spolumoderuje slamer a organizátor Thomas Spitzer. *Master of the Uni-Vers* je s 1500 diváky největší slam pořádaný v Bavorsku. O jeho popularitě svědčí i to, že je sál již předem vyprodán.

Mistrovství Bavorska

Na jaře roku 2010 se v Regensburgu konalo první národní mistrovství Bavorska. Organizátoři bavorských slamů vyslali své nejlepší slamery do finále, ve kterém se o titul bavorského mistra utkalo 40 účinkujících, a zvítězil Christian Ritter. Jednalo se o velkolepou akci, která potvrdila, že slam poetry a Regensburg k sobě nepochybně patří.

²⁶⁸ POETRY SLAM REGENSBURG. Dostupné z: www.alte-maelzerei.de/de/poetryslam.php [online] Cit. 20.01.2018.

*"Die Stimmung beim großen Finale im ausverkauften Velodrom ist atemberaubend und die Spannung bis zuletzt nicht zu überbieten. Kurz nach Mitternacht überreicht der Kulturreferent der Stadt Regensburg Klemens Unger die Trophäe mit dem "flammenden Mikro" an den 1. Bayerischen Poetry Slam Champion 2010 Christian Ritter aus Bamberg."*²⁶⁹

Z popisu scény v Regensburgu vyplývá, že je prostorem pro mistrovství spolkové země, lokální slam, U20 slam, tematické slamy, song slam a výběr toho nejlepšího.

3.4 Publikace a média

3.4.1 Knihy

Slam poetry scéna v Německu se vyvíjí téměř celé čtvrtstoletí, během kterého byla literárně zaznamenána ve velkém množství publikací. Ty jednak představují osobnosti německé a americké slam poetry a jejich texty, další z nich mapují vývoj žánru a popisují události na současné scéně. Díky přístupu k univerzitním knihovnám v Regensburgu a Kostnici jsem měla možnost nahlédnout do řady knih osobně.

Vzhledem k vysoké popularitě žánru a jeho rostoucím literárním ambicím se některá nakladatelství zaměřila přímo na oblast mluveného slova a vydávala publikace o slam poetry, mimo to umožňovala mladým autorům publikovat jejich první sbírky. Mezi taková nakladatelství patří např. *Ariel Verlag*²⁷⁰, jehož motto zní „Welcome to the Underground“ nebo švýcarské nakladatelství *Der gesunde Menschenversand*, které vydává knihy, časopisy a CD o slam poetry.

²⁶⁹ALTE MÄLZEREI. Dostupné z: www.alte-maelzerei.de/de/poetryslam.php [online] Cit. 20.01.2018. „Atmosphäre veľkého finále ve vyprodaném velodromu je dechberoucí a napětí by se dalo krájet. Krátce po půlnoci předává kulturní referent města Regensburg, Klemens Unger, trofej s „hořícím mikrofonem“ Christianu Ritterovi z Bambergu, prvnímu bavorskému šampionu ve slam poetry 2010.“

²⁷⁰ Ariel Verlag vydává knihy např. Jaromíru Konečnému.

Antologie

Na začátku 90. let, kdy se žánr dostává do Německa, vychází antologie *Slam!Poetry. Heftige Dichtung aus Amerika*. Kniha je vzápětí vydána podruhé, tentokrát dvojjazyčně a medailonky všech šesti autorů americké slam poetry, včetně jejich textů, jsou přeloženy.²⁷¹ Úplně první kniha dokumentující německou slam poetry vychází už v roce 1996 a nese název *Poetry! Slam! Texte der Popfraktion*.²⁷² Tato publikace vyvolala mnohé spekulace, zda se dá považovat za první antologii německé slam poetry, neobsahovala totiž informace pouze o slamerech a jejich textech, ale autoři se zaměřili na větší spektrum umělců, kteří, jako slam poetry, navrací literaturu zpátky k lidem, což v úvodu knihy také sami vysvětlují.²⁷³ Přes veškeré úvahy a pochybnosti ze stran představitelů slam poetry publikaci nelze upřít fakt, že vzbudila zájem médií, která začala operovat s pojmem slam poetry mnohem častěji, a tím zvýšila povědomí o diskutovaném žánru.

V roce 1997 vychází první svazek z trilogie *Social beat, Slam poetry: die ausserliterarische Opposition meldet sich zu Wort*²⁷⁴ od autorů Michaela a Joachima Schönauera. V roce 1999 navazuje druhý svazek *Social beat, slam! Poetry. Bd. 2: „Schluckt die sprechende Pille“*.²⁷⁵ A závěrečný vychází v roce 2001 pod názvem *Social beat, slam! Poetry. Bd. 3: German grand slam: „Freestyle versus slam“*. Jednotlivé názvy vypovídají zároveň o obsahu.

V roce 1998 vychází kniha *Es gibt Social Beat/Slam poetry. Texte der 90er.*, která obsahuje ty nejlepší texty slam poetry, skrze které definuje hnutí Social beat a žánr slam poetry. Kniha je později rozšířena o kulturně-historické eseje na téma poezie, slam poetry a Social beat v díle *Kaltland Beat. Neue deutsche Szene*.²⁷⁶

Pořadatelé slam poetry Ko Bylanzky a Rayl Patzak zveřejňují na konci 90. let dokumentaci mnichovské scény *SLAM! Texte aus dem Substanz*²⁷⁷. V roce 2000 navazují

²⁷¹ BEATTY, Paul. *Slam!Poetry. Heftige Dichtung aus Amerika*, 1993.

²⁷² NEUMEISTER, Andreas; HARTGES, Marcel (ed.). *Poetry! Slam! Texte der Popfraktion*, 1996.

²⁷³ NEUMEISTER, Andreas; HARTGES, Marcel (ed.). *Poetry! Slam! Texte der Popfraktion*, 1996.

²⁷⁴ SCHÖNAUER, Michael a Joachim. *Social beat, slam poetry: die ausserliterarische Opposition meldet sich zu Wort*, 1997.

²⁷⁵ SCHÖNAUER, Michael a Joachim. *Social beat, slam! Poetry. Bd. 2: Slammin BRD „Schluckt die sprechende Pille“*, 1999.

²⁷⁶ KERENSKI, Boris; STEFANESCU, Sergiu. *Kaltland Beat*, 1999.

²⁷⁷ BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl; MIRBETH, Stephan. *SLAM! Texte aus dem Substanz*, 1997.

dílem *Poetry Slam. Was die Mikrofone halten*²⁷⁸, které dělí na tři části. První část se detailně věnuje představitelům mnichovského slamu, druhá část představuje slamery a texty celé německé scény a poslední část je zaměřena na scénu americkou. Kromě předmluvy se kniha více popisem žánru slam poetry nezabývá a spíše představuje jednotlivé slamery s ukázkami jejich tvorby. Bylanzky s Patzakem jsou produktivní, o další dva roky později vydávají knihu *Planet Slam. Das Universum Poetry Slam*.²⁷⁹ V této knize věnují autoři pozornost vedle slamových textů také vývoji scény, historii a pravidlům slam poetry. Mezi významnými představiteli scény zde najdeme i medailonek Jaromíra Konečného. O další dva roky později vychází druhý díl *Planet Slam 2 – Ein Reiseführer durch die Welten des Poetry Slam*.²⁸⁰ V tomto průvodci světem slam poetry je představeno 50 performerů. V roce 2006 vydávají audioknihu *Europe speaks: The first European Slam & Spoken Word Poetry Compilation*, kompilaci 22 autorů a autorek evropské scény.

Organizátoři slamu v Hamburgu, Tina Uebel a Hartmut Pospiech dokumentují tři ročníky německé scény vybranými texty ve sbírkách *Poetry Slam 2002/2003*²⁸¹; *2003/2004*²⁸²; *2004/2005*²⁸³. V roce 2005 vychází knižní záznam mistrovství 2005 pod názvem *Slam 2005*, doplněný o DVD.

K 20. výročí německé slam poetry scény vydávají v roce 2014 významní slameři, kteří si během mnohaletého působení na scéně vybudovali pevnou pozici, knihu *Die Poetry-Slam-Fibel – 20 Jahre Werkstatt der Sprache*, která obsahuje 86 textů od 55 autorů, mezi nimiž je 17 vítězů mistrovství německy mluvících zemí. V roce 2017 vychází v Německu první čistě dámská antologie *Lautstärke ist weiblich : Texte von 50 Poetry-Slammerinnen*²⁸⁴, která obsahuje prózu i poezii o lásce, štěstí, feminizmu či diskriminaci od 50 nejlepších německy mluvících autorek slam poetry.

²⁷⁸ BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl. *Poetry Slam. Was die Mikrofone halten*, 2000.

²⁷⁹ BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl. *Planet Slam. Das Universum Poetry Slam*, 2002.

²⁸⁰ BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl. *Planet Slam 2*, 2004.

²⁸¹ UEBEL, Tina; POSPIECH, Hartmut. *Poetry Slam 2002/2003*, 2002.

²⁸² UEBEL, Tina; POSPIECH, Hartmut. *Poetry Slam 2003/2004*, 2003.

²⁸³ UEBEL, Tina; POSPIECH, Hartmut. *Poetry Slam 2004/2005*, 2004.

²⁸⁴ NIELSEN, Clara; GOMRINGER, Nora (ed.). *Lautstärke ist weiblich : Texte von 50 Poetry-Slammerinnen*. 1. vydání, 2017.

Kromě zmiňovaných antologií vydávají mnozí organizátoři sbírky představující jejich scénu. Stejně tak slameři vydávají sbírky svých slamových textů.²⁸⁵ A protože je slam poetry zážitek z mluveného slova, vychází mnohé antologie společně s audionahrávkami.

Odborné publikace

Na téma slam poetry nevychází v Německu pouze antologie, ale i odborné publikace, popisující historický vývoj žánru až po současné vymezení jeho pozice na poli kulturně-literárním. První odborné zpracování tématu slam poetry pochází z rukou samotného představitele slam poetry scény, Borise Preckwitz, který v roce 1997 obhájí magisterskou práci *Slam Poetry - Nachhut der Moderne*²⁸⁶, která vychází v roce 2002 knižně. Preckwitz pokračuje v roce 2005 publikací *Spoken Word & Poetry Slam. Kleine Schriften zur Interaktionsästhetik*.²⁸⁷ Stefanie Westermayer, vydává v roce 2004 knihu *Poetry Slam in Deutschland. Theorie und Praxis multimedialen Kunstform*,²⁸⁸ o šest let později uveřejňuje knihu v rozšířeném vydání.²⁸⁹ V knize se zabývá detailním popisem slam poetry v německy mluvícím prostoru, velkou část publikace věnuje jejímu mediálnímu obrazu. Alexander Willrich vydává téhož roku knihu *Poetry Slam für Deutschland*, ve které se zabývá jazykovou stránkou textů, kulturou slam poetry a využitím žánru v oblasti didaktiky.²⁹⁰

Protože se slam poetry v Německu stala nejen fenoménem kulturním a literárním, ale dokonce i vzdělávacím, zabývá se řada autorů, stejně jako zčásti Willrich, žánrem slam poetry z hlediska didaktického. Přední autorkou takových publikací je profesorka Petra Anders, která v roce 2004 vydává pracovní sešit s příloženým CD *Poetry Slam. Live-Poeten in Dichterschlachten*.²⁹¹ V roce 2010 dokončuje dizertaci *Poetry Slam im Deutschunterricht*, kterou poté vydává knižně pod

²⁸⁵ Např. Jaromír Konečný vydává sbírku *Slam Stories*.

²⁸⁶ PRECKWITZ, Boris. *Slam Poetry. Nachhut der Moderne. Eine literarische Bewegung als Anti-Avantgarde*, 2002.

²⁸⁷ PRECKWITZ, Boris. *Spoken Word & Poetry Slam. Kleine Schriften zur Interaktionsästhetik*, 2005.

²⁸⁸ WESTERMAYER, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland. Theorie und Praxis multimedialen Kunstform*, 2004.

²⁸⁹ WESTERMAYER, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland. Theorie und Praxis multimedialen Kunstform*, 2010.

²⁹⁰ WILLRICH, Alexander. *Poetry Slam für Deutschland*, 2010.

²⁹¹ ANDERS, Petra. *Poetry Slam: Live-Poeten in Dichterschlachten. Ein Arbeitsbuch*, 2004.

názvem *Poetry Slam: Unterricht, Workshops, Texte und Medien (Deutschdidaktik aktuell)*.²⁹² V roce 2016 vychází kniha od slamera Tima Brunke *Wort und Spiel im Unterricht: vom Sprachspiel über Poetry Slam zur Rhapsodie*.²⁹³

3.4.2 Filmy a dokumenty

O slam poetry v Německu vychází nejen knižní, ale i filmová dokumentace. V roce 2004 vychází první dokument o německé slam poetry, DVD *Poesie auf Zeit - German International Poetry Slam*, záznam mistrovství (GIPS) 2003, které se konalo ve Frankfurtu a Darmstadtu. DVD obsahuje velké množství výstupů jednotlivců i týmů, rozhovory s účinkujícími, medailonky některých slamerů a fotogalerii.²⁹⁴

V roce 2007 vzniká snímek *Slam revolution. Die Geschichte des Poetry Slam.*, který dokumentuje vznik, vývoj a celosvětové rozšíření slam poetry. Režisér Rolf S. Wolkenstein jde po stopách slam poetry až do kolébky žánru – Chicaga, v dokumentu se tedy představí i otec slam poetry Marc Smith nebo zakladatel Nuyroican Poets Café, Bob Holman. Z německé scény vystupují ve filmu např. Wolf Hoge Kamp a Bas Böttcher, nechybí ani autorka knih o slam poetry, Petra Anders.²⁹⁵

V roce 2010 vychází ve spolupráci s organizátory Bylankym a Patzakem didaktické DVD *Poetry Slam*, které slouží pro vzdělávací účely. DVD se skládá z nahrávek, které formou reportáže ukazují mladé začínající autory na slam poetry workshopu a následných vystoupeních, k tématu se vyjadřují i Bylanky s Patzakem, kteří se zasloužili o popularizaci slam poetry v Německu. Součástí DVD je manuál pro učitele či vedoucí workshopů, včetně pracovních listů pro žáky.²⁹⁶

Dalším dokumentem mapujícím slam poetry v Německu je snímek z roku 2012 *Dichter und Kämpfer. Das Leben als Poetry Slammer in Deutschland*. Autorka dokumentu Marion Hütter doprovázela po dobu jednoho roku čtyři slamery na jejich cestách mezi dvěma mistrovstvími a tím vytvořila živý obraz současného kulturního fenoménu. Hlavními protagonisty jsou Julius Fischer, Theresa Hahl, Sebastian 23 a Philipp

²⁹² ANDERS, Petra. *Poetry Slam: Unterricht, Workshops, Texte und Medien (Deutschdidaktik aktuell)*, 2013.

²⁹³ BRUNKE, Timo. *Wort und Spiel im Unterricht: vom Sprachspiel über Poetry Slam zur Rhapsodie*, 2016.

²⁹⁴ BRENNER, Geyer, Rieber, Wirth (Hrsg.): *Poesie auf Zeit. Die DVD über die deutsche Slam-Szene*, 2004.

²⁹⁵ WOLKENSTEIN, Rolf S. *Slam Revolution*, 2007.

²⁹⁶ *Poetry Slam*, 2010. FWU Institut für Bild und Film für Wissenschaft und Unterricht.

Scharreneberg. Film se stal součástí televizního vysílání a v následujících letech byl promítán celosvětově v rámci kulturních a literárních událostí.²⁹⁷ Bas Böttcher a Wolf Hogeckamp vytvářejí v roce 2005 DVD *Poetry Clips*.

3.4.3 Média a internet

Slam poetry vzbudila zájem médií od svého počátku na německé kulturní scéně. Ten byl umocněn vydáním první antologie a konáním prvního mistrovství v roce 1997. Slam poetry se okamžitě stala součástí německých novin, časopisů, rozhlasového i televizního vysílání. Slam poetry je v Německu populární a komerční žánr, který je v mnoha médiích projednáván každý den. Přední německé noviny a časopisy vydávají reportáže z událostí, rozhovory s představiteli scény, informují o literární tvorbě slamerů a celkově se zabývají slam poetry velmi obsáhle, stejně tak je tomu u televizních a rozhlasových stanic. Není proto v možnostech této práce obsáhnout celý mediální obraz německé slam poetry.²⁹⁸

K dalšímu rozvoji a celkové propagaci přispěl internet a s ním spojené webové stránky. S příchodem Webu 2.0 se slam poetry konala dokonce už i ve virtuálním prostředí.

WebSlam

Televizní stanice ARTE pořádala v letech 2008 – 2011 na svých webových stránkách soutěž *Arte WebSlam*. Jednalo se o virtuální podobu slam poetry. Soutěžní příspěvek mohl vložit každý s vlastním textem nahraným na video, jehož délka nesměla přesáhnout pět minut. Publikum tvořili uživatelé internetu, kteří po zhlédnutí videa hlasovali stejně jako na živém vystoupení body od jedničky do desítky. Vítězem virtuálního slamu byl např. Sebastian 23 nebo Jaromír Konečný.²⁹⁹

²⁹⁷ HÜTTER, Marion. *Dichter und Kämpfer*, 2012. Dostupné z: www.dichter-und-kaempfer.de [online] Cit. 27.03.2018.

²⁹⁸ V případě zájmu o danou problematiku doporučuji knihu: WESTERMAYR, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland. Theorie und Praxis multimedialen Kunstform*. 2010.

²⁹⁹ WESTERMAYR, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland. Theorie und Praxis multimedialen Kunstform*, 2010. S. 144.

YouTube

Internet dal za vznik platformě YouTube, která otevřela slam poetry nové možnosti. Slamerům nabídla prostor pro propagaci vlastní tvorby, organizátorům prostor pro propagaci akcí a divákům prostor setkat se slam poetry i v pohodlí domova při sledování videí. Německá slam poetry má na YouTube od prosince 2008 svůj kanál *Poetry Slam TV*, který má přes 96 000 odběratelů, videa mají přes 40 milionů zhlédnutí.³⁰⁰ Kanál na YouTube má i německý Science Slam s 19 000 odběrateli.³⁰¹

Polit-Poetry-Slam na YouTube

Polit-Slam byl dalším příkladem virtuálního slamu, jehož realizaci umožnila právě platforma YouTube. *Süddeutsche Zeitung* vyzvali uživatele u příležitosti voleb do Spolkového sněmu v roce 2009, aby sdíleli na jejich YouTube kanále video s textem jakkoli dotýkajícím se politiky a s maximální délkou tři minuty. Porota, skládající se ze známého slamera, političky, redaktorky a šéfredaktora *Süddeutsche Zeitung*, vybrala osm nejlepších příspěvků, o kterých pak hlasovali uživatelé YouTube. Zvítězili Frank Klötgen a Wehvalt Koslovsky. Tato akce nesla heslo „Slam die Wahl“.³⁰²

Facebook

V roce 2004 byla spuštěna sociální síť Facebook, která značně podpořila další vývoj slam poetry. V Německu nejsou slamy organizovány centrálně, ale jedná se o autonomní síť organizátorů, kteří se starají o své události. Větší scény a ty, kde má slam poetry již zavedenou tradici, mají i vlastní facebookové profily, upozorňující na nadcházející události a dokumentují dění na scéně. Např. *Poetry Slam Hamburg*,³⁰³ *Bamberg ist Slamburg*,³⁰⁴ *Poetry Slam Konstanz*.³⁰⁵ Zastřešujícím facebookovým profilem německé slam poetry je *Poetry Slam News*, na kterém je každý týden zveřejněn

³⁰⁰ POETRY SLAM TV. Dostupné z: www.youtube.com/user/kampfderkuenstehh [online] Cit. 27.03.2018.

³⁰¹ KANÁL SCIENCE SLAM. Dostupné z: www.youtube.com/user/ScienceSlam [online] Cit. 27.03.2018.

³⁰² WESTERMAYR, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland. Theorie und Praxis multimedialen Kunstform*, 2010. S. 143.

³⁰³ POETRY SLAM HAMBURG. Dostupné z: www.facebook.com/hamburg.poetry.slam/ [online] Cit. 27.03.2018.

³⁰⁴ BAMBERG IST SLAMBERG. Dostupné z: www.facebook.com/slambamberg/ [online] Cit. 27.03.2018.

³⁰⁵ POETRY SLAM KONSTANZ. Dostupné z: www.facebook.com/poetryslam.konstanz/ [online] Cit. 27.03.2018.

slam týdne. Tento profil má více jak 90 000 sledujících a je propojen s hlavním YouTube kanálem Slam Poetry TV.³⁰⁶

3.5 Shrnutí

Slam poetry scéna v Německu se postupem času proměňovala a vyvíjela. Následovala americké vzory a podařilo se ji splnit prvotní cíl, přivést mladou generaci zpátky k literatuře, a zároveň vytvořit síť stovek osobností i událostí, která umožňuje svým producentům i recipientům pravidelný kontakt, vzájemný, komunikační i umělecký. Dalo by se mluvit o mikro kosmu, který se díky současným mediálním možnostem stále rozpíná.

Slam poetry se v německy-mluvicím prostoru zakořenila jako živoucí směsice umění a zábavy, našla si své kulturní postavení a stala se nejen literární disciplínou, ale i účinným didaktickým prostředkem. V historii německé slam poetry bylo zajisté již několik vrcholných období, zda ale tato disciplína dosáhla vrcholu úplného, jasné není.

„Ich habe mich abgewöhnt in die Zukunft zu sehen [...]. Ich hoffe, der Hohepunkt war noch nicht erreicht.“³⁰⁷

³⁰⁶ POETRY SLAM NEWS. Dostupné z: www.facebook.com/poetryslamnews/?ref=br_rs [online] Cit. 27.03.2018.

³⁰⁷ Rozhovor s Ko Bylanzky. Leden 2018, Regensburg.
„Odvykl jsem si dívat se do budoucnosti [...]. Doufám, že vrcholu ještě nebylo dosaženo.“

4 KOMPARACE ČESKÉ A NĚMECKÉ SCÉNY

4.1 Setkání českého a německého

Srovnání české a německé scény jsem si pro tuto práci vybrala z několika důvodů. Z hlediska *jazykového* a *historického* se čeština a němčina již po staletí ovlivňují v rámci vzájemného kontaktu. Oba tyto jazyky mimo to spadají do *Středoevropského jazykového svazu*. Z hlediska *slam poetry* spojuje Českou republiku a Německo několik zásadních skutečností, a právě díky kontaktu obou zemí je toto performativní umění součástí české kulturní a literární scény.

4.1.1 Jazyk a historie: Středoevropský jazykový svaz

Pojem „jazykový svaz“ byl součástí tezí Pražského lingvistického kroužku³⁰⁸ z roku 1929, jež formovaly strukturální jazykovědu. Jedná se o skupinu tří a více jazyků, které pojí společný areál, nikoli genetická příbuznost.³⁰⁹ Jazyky jednoho svazu tedy zpravidla patří k více jazykovým rodinám, v případě češtiny (slovanská) a němčiny (germánská). Čeština a němčina tvoří jádro Středoevropského jazykového svazu.³¹⁰ Výsledkem jejich dlouholetého intenzivního kontaktu,³¹¹ vzájemného působení a konvergence jsou určité strukturální podobnosti, objevující se na různých rovinách jazyka. Na rovině fonologické lze mluvit o podobném konsonantním systému, na rovině morfologické o shodě v gramatické výstavbě (určování času, modální a pohybová slovesa, tvorba trpného rodu za pomoci příčestí, tykání a vykání apod.) a na rovině lexikální se objevují časté výpůjčky a společná kulturní (konverzační) slova. Shodu lze sledovat částečně také ve frazeologii.³¹² Když se něco nedaří, Češi toho mají sice *plné zuby* a Němci *plný*

³⁰⁸ Pražský lingvistický kroužek (PLK) je uskupení českých a zahraničních lingvistů, fungující od roku 1926. Mezi jeho zakládající členy patří Bohuslav Havránek, Jan Mukařovský, Bohumil Trnka a Vilém Mathesius. Zahraničními členy, kteří spolu utvářeli základní koncepce jsou např. Roman Jakobson nebo N. S. Trubeckoj. PLK výrazně ovlivnil vývoj lingvistiky 20. století, v zahraničí je později označen jako Pražská lingvistická škola.

³⁰⁹ NEKULA, Marek. Jazykový svaz, 2017. Dostupné z: www.czechency.org/slovník/JAZYKOVÝ_SVAZ [online] Cit. 21.01.2018.

³¹⁰ Řadí se k nim ještě slovenština a maďarština.

³¹¹ Čeština a němčina jsou v kontaktu od 12. století.

³¹² SKÁLA, Emil: „Deutsch und Tschechisch im mitteleuropäischen Sprachbund.“ – In: *Brücken Germanistisches Jahrbuch* (neue Folge) 1, 1992. S. 173-179.

nos (Nase voll), ale např. frazém *čistý jako křišťál* je v obou jazycích shodný (*klar wie Kristall*). Čeština obsahuje hojný počet germanismů zastoupených v různých slovních druzích, např. *brýle (die Brille)*, *cirka* (z německého *zirka*) nebo *prubnout (probieren)*, avšak i v němčině nalezneme české výpůjčky, např. v rakouské němčině, konkrétně ve Vídni, *Buchteln (buchty)* nebo *Palatschinken (palačinky)*. Vzájemný kontakt obou jazyků dal také za vznik početným exonymům. Jako příklad uvedu názvy měst související s touto prací. Na jedné straně vznikl český ekvivalent pro *Regensburg – Řezno*, na straně druhé německý ekvivalent pro *Plzeň – Pilsen*.³¹³ Zajímavé paralely je možno sledovat také u příjmení a názvů povolání, např. *Tesař – Zimmermann*.

Čeština s němčinou tedy vykazují společné rysy a prvky v jazykové výstavbě a slovní zásobě.

4.1.2 Slam poetry

Českou a německou slam poetry pojí několik skutečností:

- Slam poetry přichází do Čech právě z Německa skrze spolupráci Jaromíra Konečného a Martina Reintera.
- Již na prvním ročníku mistrovství slam poetry hostovali performeři z Německa, o rok později se situace opakovala.
- Představitelé německé scény vystupují v Čechách v rámci mezinárodních slamů.
- Představitelé české scény vystupují také v Německu, např. Jan Jílek.

³¹³ NEKULA, Marek. *Deutsch-tschechischer Sprachkontakt*. 3. přednáška v letním semestru 2017, Univerzita Regensburg.

4.2 Rozdíly

S přihlédnutím na historii a tradici slam poetry v obou zemích je patrné, že situace na jejich scénách nemůže být totožná. Některé rozdíly plynou z odlišnosti obou zemí, ať už se jedná o historii, rozlohu či počet obyvatel. V Německu má slam poetry o 10 let delší tradici, tudíž není divu, že už se stačila z undergroundu zkomercializovat do mainstreamu. Počet slamerů, včetně těch, kteří se slamem živí, je samozřejmě větší v Německu, vždyť německou scénu představuje celý německy mluvící prostor. Počtem diváků také konkurovat nemůžeme, ale jejich nadšením a vyprodanými kluby se začínáme západnímu sousedu blížit.

Zde je uveden přehled rozdílů, které byly během výzkumu a popisu obou scén nalezeny. Rozdíly jsou tematicky děleny do několika sekcí, které jsou analogické k popisu scén v přechozích kapitolách:

Pojem a jeho zastoupení ve slovníku:

V českém kontextu se setkáváme častěji s pojmem „slam poetry“. V Německu je zpravidla řeč o „poetry slamu“, ať už se mluví o konkrétním večeru či celém žánru. V obou zemích se pro označení konkrétní události používá název slam (poetry slam). V žádném z českých slovníků není pojem uveden, ale v německém slovníku cizích slov ano.

Inspirace a vývoj:

Inspirace

Zatímco v Německu byla scéna inspirována americkou slam poetry, česká slam poetry se začala utvářet jaksí po svém. Tato skutečnost se odráží v několika oblastech a plyne z ní řada rozdílů odlišující českou a německou scénu, které jsou v tomto výčtu uvedeny.

Počátek

První slamy se v Německu konaly v roce 1994 na základě výše zmíněné inspirace ze Spojených států, která byla umocněna o přímý kontakt Německa s americkou slam poetry, zároveň německá slam poetry částečné pramení z undergroundového hnutí Social beat. Do české republiky přichází slam poetry téměř o 10 let později na základě

inspirace Německem a přímým kontaktem s německou slam poetry. Předcházelo jí z určitého úhlu pohledu fyzické básnictví Petra Váši.

Vývoj a proměna

Německá slam poetry se stala celoplošným fenoménem již po pár letech její existence a z undergroundového hnutí se proměnila v profesionalizovanou disciplínu, až komerční záležitost. Na současné německé scéně působí stovky umělců a spisovatelů, jejichž vystoupení jsou na vysoké úrovni, má svou tradici a pevné místo v kulturním, literárním i profesním životě dospělých i mládeže. Česká scéna se vyvíjela pomaleji, několik let stagnovala a až v posledních čtyřech letech se začala rozrůstat a komercializovat. V současné době se česká slam poetry proměňuje také v celoplošný fenomén. V mnoha městech má již svou tradici, je součástí kulturního dění a řady jejich producentů i konzumentů se stále rozrůstají. Stejně tak texty a vystoupení účinkujících jsou kvalitním a inteligentním druhem zábavy.

Slam poetry ve výuce

Workshopy

V obou zemích se pořádají workshopy, vedou je slameři a organizátoři událostí. Workshopy slam poetry jsou v Německu již běžnou a velmi častou součástí programu knihoven a dalších institucí či součástí výuky na školách a univerzitách. Konají se ve většině měst a slameři také jezdí vyučovat slam poetry na objednávku. V Čechách se v porovnání s Německem konají workshopy jen zřídka. Dalším rozdílem je, že se v Německu vydávají speciální studijní materiály, učebnice, DVD a pracovní listy, které slouží pro potřeby workshopů i pro výuku na školách a slam poetry je také analyzována z didaktického hlediska v odborných publikacích.

Výuka

V Čechách i Německu slouží slam poetry také jako didaktický prostředek ve výuce. V Německu je tento koncept rozšířenější. Slam poetry se nevyučuje pouze jako předmět, ale její techniky jsou využívány v rámci jazykově-literárních předmětů na základních, středních i vysokých školách a také ve výuce němčiny jako cizího jazyka (DaF).

Představitelé

Slameři

Němečtí slameři jsou spíše literáti, oproti českým mají větší literární ambice a věnují se psaní, výstupům, literární činnosti a organizují řadu projektů. Většinou se jedná o umělce zabývající se mluveným slovem a jazykem na plný úvazek. Řada z nich působí na různých institutech a získává za svou tvorbu ocenění. Mezi českými slamery je literátů méně, přesto se najdou tací, pro které začíná být slam poetry způsobem obživy a impulsem k publikaci. Němečtí i čeští slameři vystupují i na zahraničních scénách. Zajímavým rozdílem je i to, že většina českých slamerů vystupuje pod pseudonymem, zatímco v Německu se pseudonymy používají mnohem méně.

Organizátoři

V Čechách je slam organizován centrálně prostřednictvím SLAM POETRY CZ. Německo je více autonomní a počet organizátorů byl od počátku násobně větší. V Čechách dochází k nárůstu až v posledních třech letech.

Styl

Texty

Češi uplatňují jako klíč k úspěchu ve slam poetry spíše humor, i v Německu se tyto tendence projevují, ale český humor se od toho německého přeci jen liší. Mezi českými a německými texty je jakýsi kontrast. Zde je možné sledovat stopy jazykového relativismu - jak mateřský jazyk ovlivňuje naše chápání světa. Slam poetry zčásti dokazuje, že v každém jazyce je určitý pohled na svět. Toho je důkazem i Jaromír Konečný: *„Nikdy jsem nedělal spoken word, možná dva kousky, ale vždy veselé povídky. Boris Preckwitz, slamový ideolog, mi vyčítal, že jsem underground, že nepatřím ke slamu.“* V textech obou zemí se projevuje duch národa, který podle Herdera splývá s duchem jazyka. I vážná témata se v české slam poetry projednávají s určitou nadsázkou. Diváci se chtějí bavit a slameři se jim v tom ve většině případů snaží vyhovět. Ale i vážnější texty, často se sociální a politickou tematikou, mají v České republice své zastoupení. Témata a zaměření textů se dají na obou scénách rozdělit do podobných kategorií, Češi využívají více básnictví a slovních hříček, v Německu je zvykem spíše volný rým či

próza. V Německu je text často čtený z papíru v ruce, v Čechách slameři častěji přednášejí z paměti.

Improvizace

Hlavním rozdílem je improvizace, která na čas definovala českou slam poetry a dodnes má mezi českými slameri své příznivce. V Německu vstupují na pódium autoři pevných textů, spíše než improvizaci příležitostně využívají interakci s publikem. Pokud jde o improvizaci, většinou se jedná o speciální typ akce na tento styl zaměřený.

Události

Účastníci soutěže

V Čechách soutěží jednotlivci, v Německu jednotlivci i týmy. Takto soutěž v Německu funguje od prvního ročníku. Týmy se skládají většinou ze dvou až pěti členů. Kromě jednotlivců a týmů přibyla v roce 2004 také kategorie U20, tedy soutěžící do 20 let. V Čechách se účastníci s věkovou hranicí nerozlišují a všichni soutěží dohromady.

Průběh soutěže

V Čechách probíhá slam poetry událost zpravidla tak, že na základě vylosovaného pořadí vystoupí všichni soutěžící nejdříve v prvním kole a poté v pořadí opačném v kole druhém se svým druhým textem. V Německu vystoupí v prvním kole polovina soutěžících, ze kterých je určen jeden vítěz, ve druhém kole vystoupí zbylá polovina a opět je určen jeden vítěz. Vítězové jednotlivých kol se poté utkají proti sobě ve finále, kdy jsou opět ohodnoceni.

Určení pořadí

V Čechách se určuje pořadí vystupujících před začátkem prvního kola, prostřednictvím tahání čísel z ruky moderátora nebo pořadatele. V Německu losuje moderátor jména z klobouku, slamer tak do poslední chvíle neví, kdy přijde na řadu. Na mistrovství se v Německu vzhledem k enormnímu počtu soutěžících určuje pořadí několik dní dopředu, aby mohli být vystupující rozřazeni do jednotlivých vylučovacích kol.

Hudební doprovod

Po vzoru amerických poetry slamů, nechybí v Německu na větších slamových akcích, včetně mistrovství, jazzová kapela. V Čechách je většinou přítomen DJ.

Hodnocení

Body vs. potlesk

Hodnocení v Čechách probíhá pouze na základě náhodně vybrané poroty. V Německu jsou typy hodnocení dva: na základě bodování poroty nebo na základě potlesku. Hodnocení potleskem je populárnější, protože se tímto způsobem může k výkonu slamera vyjádřit každý divák. Subjektivní však stále zůstává posouzení moderátora, který určuje, kdo měl větší ohlas. Na mistrovství probíhá hodnocení v obou zemích prostřednictvím bodů udávaných náhodně vybranou porotou z publika.

Desetinná čísla

V Čechách se při hodnocení používají body od 1 do 10. V Německu se hodnotí i desetinnými čísly.

Škrtní bodů

V Německu se při hodnocení škrtnají nejvyšší a nejnižší body. Ty pak slouží při remíze výsledků. V Čechách se v případě nerozhodného počtu bodů vítězové utkají s dalším textem, soutěží v tzv. *battlu*.

Aktivní zapojení poroty

Zatímco v Čechách je úkolem poroty pouze zvednout po každém výstupu nad hlavu papír s číslem, a tím vyjádřit své hodnocení, v Německu musí své hodnocení porota často zdůvodňovat. Někdy je také porota pozvána přímo na pódium, aby se více oddělila od zbývajících publika a vzniklo větší napětí.

Mistrovství:

Organizace mistrovství

Rozdíly jsou patrné také v systému organizace mistrovství. Zatímco v Čechách pořádá mistrovství každoročně ten samý tým (vyjma dvou obměn, které zde v historii

organizace proběhly), v Německu je záležitost organizace více autonomní. Pořadatelé se každý rok v organizaci mistrovství navzájem střídají. Mistrovství plánují až dva roky dopředu a určování organizátorů záleží na domluvě. Se střídáním organizátorů se mění také každoročně místo konání.

Kvalifikace do mistrovství

V Čechách jsou vybíráni finalisté do národního mistrovství na základě kvalifikačních kol, která probíhají ve větších městech několik týdnů před konáním finále. V Německu taková kvalifikační kola probíhají jen zřídka. Zájemci o soutěž se přihlašují u svých „Slam Mastrů“, kteří je pak na základě zkušeností s jejich výkony do soutěže vybírají. Za období kvalifikačních kol v Čechách by mohly být považovány tzv. „Vorrunde“, tedy vyřazovací kola, která probíhají již v rámci samotného mistrovství během festivalového týdne. Německého mistrovství ve slam poetry se účastní zástupci nejen z Německa, ale ze všech německy mluvících zemí.

Průběh mistrovství

V Čechách probíhá mistrovství republiky ve slam poetry v jeden večer na jednom místě.³¹⁴ V Německu probíhá mistrovství německy mluvících zemí formou festivalového týdne po dobu několika dnů na několika místech.³¹⁵

V Čechách se skládá mistrovství ze dvou finálových kol, každý soutěžící představit publiku dva texty. V Německu jsou na mistrovství nejdříve „Vorrunde“ – vyřazovací kola, následuje semifinále a finálová kola, jejichž vítězové (zpravidla tři) se utkají na úplný závěr a rozhodne se o absolutním vítězi.

Toto slavnostní finále probíhá v Německu na honosných místech³¹⁶, celkový charakter události je oproti českému finále na větší úrovni.

V rámci německého mistrovství se vydává obsáhlý tištěný program, v Čechách byly obdobou tištěné *Slamoviny*, které už nevycházejí.

³¹⁴ Olomouc – festival Poezie bez hranic; Brno – Fléda; Plzeň – Papírna; Praha - Meetfactory

³¹⁵ Např. r. 2017 na různých místech v Hannoveru.

³¹⁶ Např. finále 2017 v Hannoveru se konalo ve Státní opeře.

Pravidla:

Časový limit

Na mistrovství ve slam poetry jsou dva rozdíly v časovém limitu. V Čechách je časový limit 3 minuty, v Německu kolem 5 minut (v roce 2017 to bylo 5 minut a 30 sekund). Další rozdíl je v sankci za nedodržení limitu. V Čechách se za překročení limitu body strhávají, v Německu se za překročení limitu text vyřazuje.

Zpěv

Na mistrovství v Čechách není v pravidlech zakázán zpěv. V Německu se smí text zpívat do 49%.

Text

V Německu existuje psané pravidlo, že se nesmí použít text, který byl již na některém z předchozích mistrovství přednesen. V Čechách je toto pravidlo pouze nepsané.

Publikace:

Sborníky

V Čechách vyšla první antologie slam poetry teprve v roce 2015 (Deset deka slamu) a následně v letech 2016 a 2017 Sborník slam poetry. V Německu vycházejí pravidelné antologie od počátku scény, v posledních letech velmi obsáhlé a tvoří je nejen účastníci slam poetry, ale i nakladatelé.

Knihy

V Čechách zatím nevyšlo velké množství publikací pojednávajících o slam poetry. Žánr je diskutován ve výše uvedených sbornících v předmluvě nebo doslovu. Rozsáhlejšími pojednáními je dizertace *Zahvízdej čtverec!* od Lenky Zogatové. V Německu vychází velké množství publikací o slam poetry.³¹⁷ Autoři často analyzují slam poetry jako literární žánr nebo didaktický prostředek. Téma slam poetry se u německých slamerů stává také námětem beletrie.³¹⁸

³¹⁷ Viz např. prameny této diplomové práce: *Poetry Slam in Deutschland; Poetry Slam für Deutschland* a mnoho dalších.

³¹⁸ Např. kniha Jaromíra Konečného: *Herzslam*.

Média

Formy

V Německu je multimediální zastoupení slam poetry větší, koná se i ve virtuálním prostředí, pořádají ji televizní stanice, natáčí se slam poetry klipy. O to více je ale také komerční.

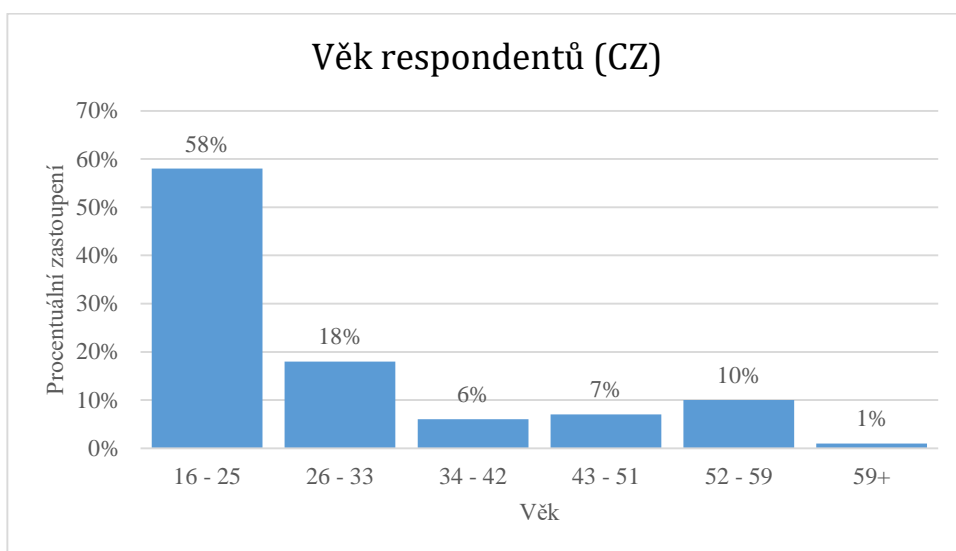
Facebook a YouTube

V Německu má každá větší scéna či město svůj facebookový profil a webové stránky. Řada webových stránek je věnována slam poetry a i každý populární slamer má své webové stránky, profil na wikipedii a YouTube kanál. Kromě oficiálního webu české slam poetry se jí věnují pouze *Slamoviny*. To ale úzce souvisí s odlišnou formou organizace. Stejně je tomu u facebookového profilu.

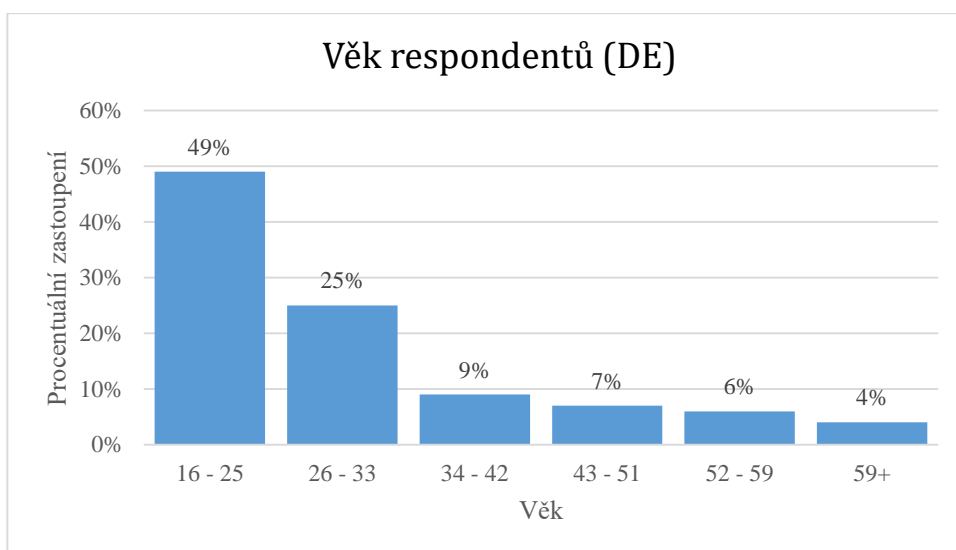
4.3 Analýza dotazníků: výsledky veřejného průzkumu

V rámci výzkumu slam poetry v Čechách a Německu jsem předložila českým i německým respondentům dotazník, který mi pomohl analyzovat situaci v obou zemích. Dotazník jsem rozšířila mezi různé generace, studující i pracující, muže i ženy. Pro dosažení co nejobektivnějších výsledků jsem oslovila slamovou komunitu i širokou veřejnost na sociálních sítích, v terénu, na univerzitách apod. Na základě odpovědí 200 respondentů z obou zemí předkládám následující porovnání:

Věkové kategorie

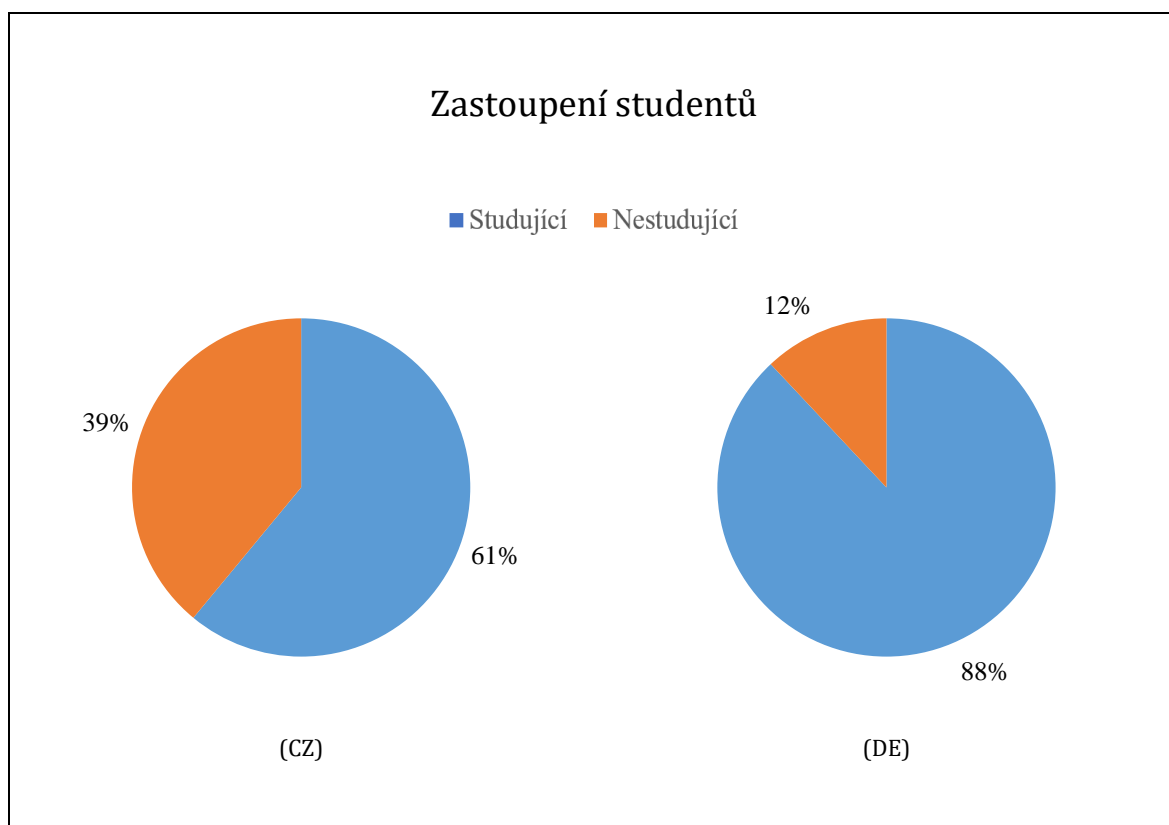

Obr. č. 6: Graf znázorňující věkové kategorie českých respondentů.

Obr. č. 7: Graf znázorňující věkové kategorie německých respondentů.

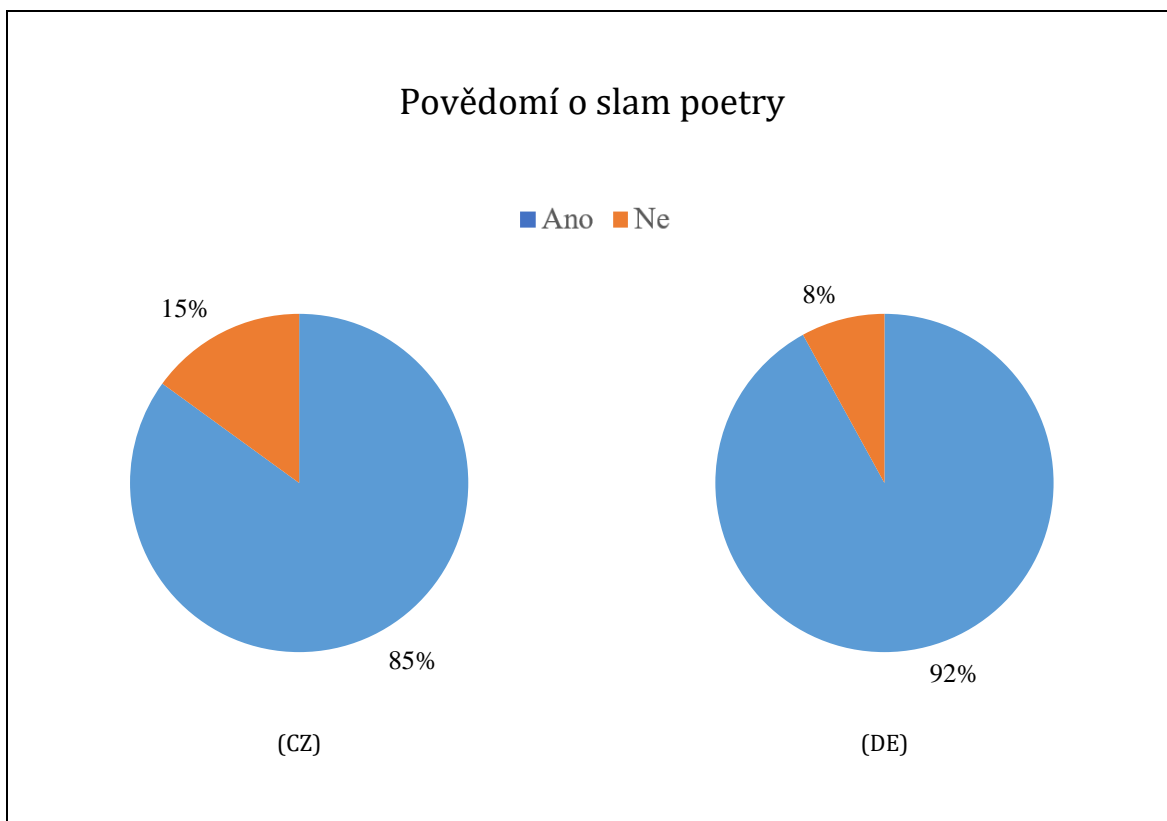
Zastoupení studentů mezi respondenty

Obr. č. 8: Graf znázorňující zastoupení studentů mezi respondenty.

Nejvíce respondentů bylo ve věku do třiceti let, tomu odpovídá i vysoké zastoupení studentů.

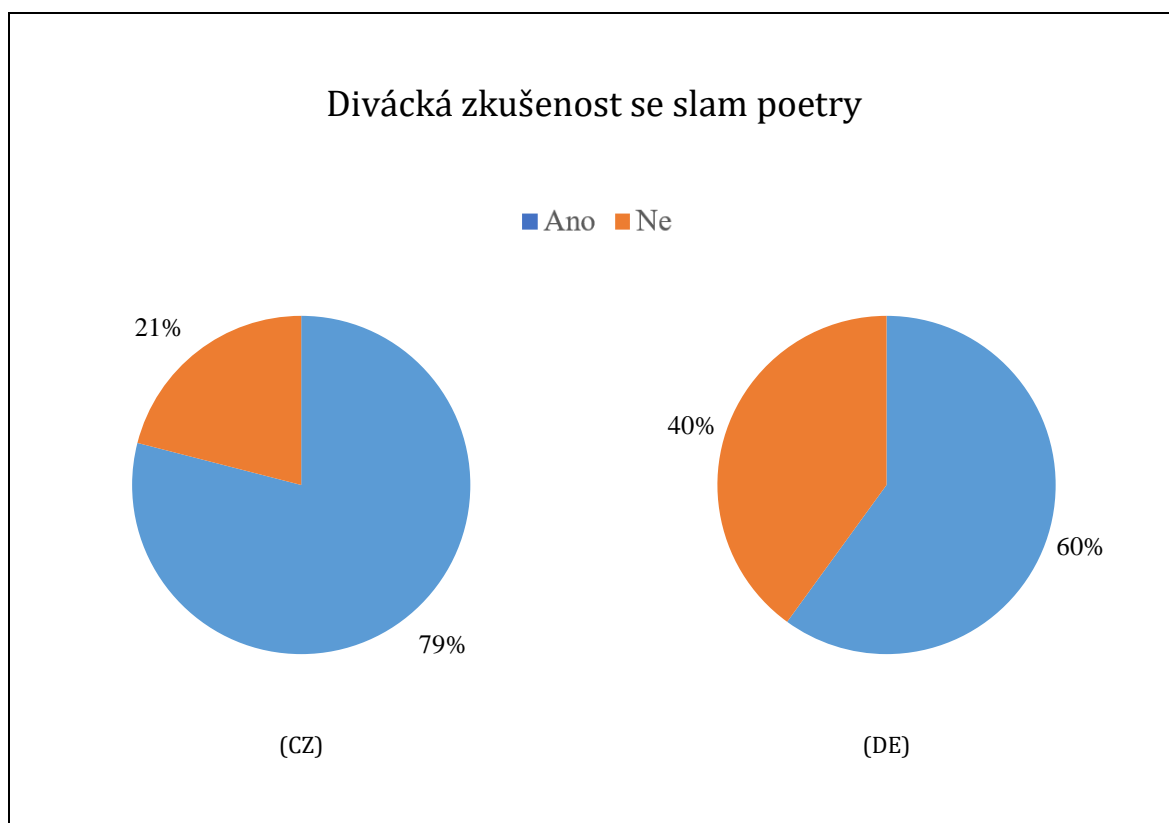
Povědomí o slam poetry

Obr. č. 9: Graf znázorňující povědomí o slam poetry.

Jak ukazuje tento graf, v obou zemích je o slam poetry velké povědomí, v Německu o trochu vyšší, téměř stoprocentní.

Divácká zkušenost

Obr. č. 10: Graf znázorňující diváckou zkušenost se slam poetry.

Pravidelný návštěvník (CZ)

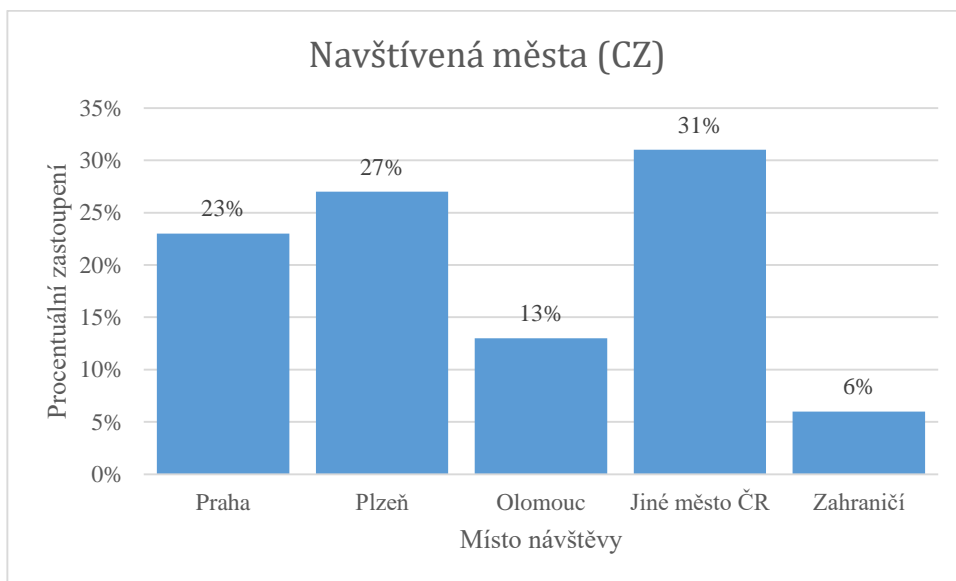
- Ano – 55%
- Ne – 45%

Pravidelný návštěvník (DE)

- Ano – 25%
- Ne – 75%
-

V obou zemích je divácká zkušenost dotázaných více než 50%. Z toho je v Čechách pravidelných návštěvníků polovina, v Německu pouze čtvrtina.

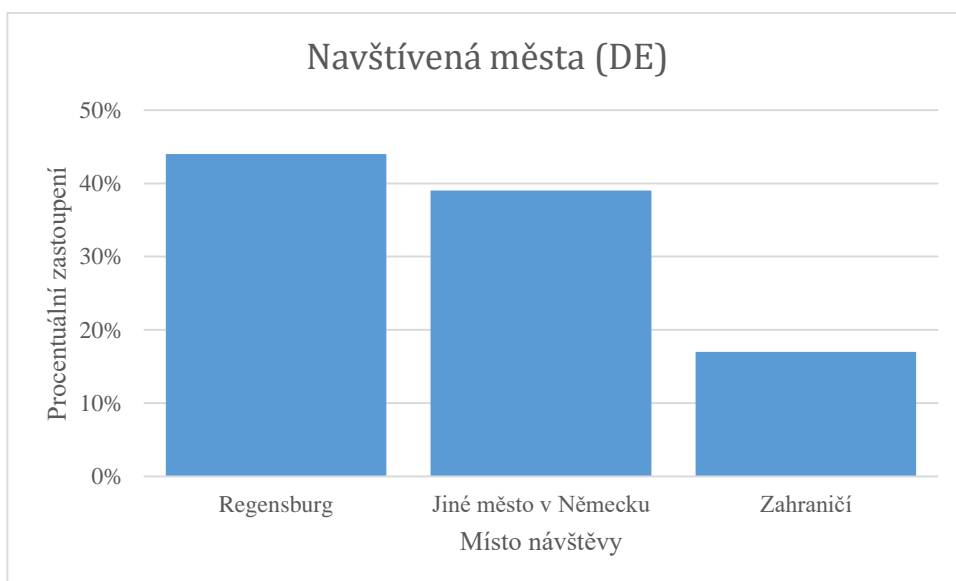
Města, ve kterých navštívili čeští respondenti slam poetry

Obr. č. 11: Graf znázorňující navštívená města.

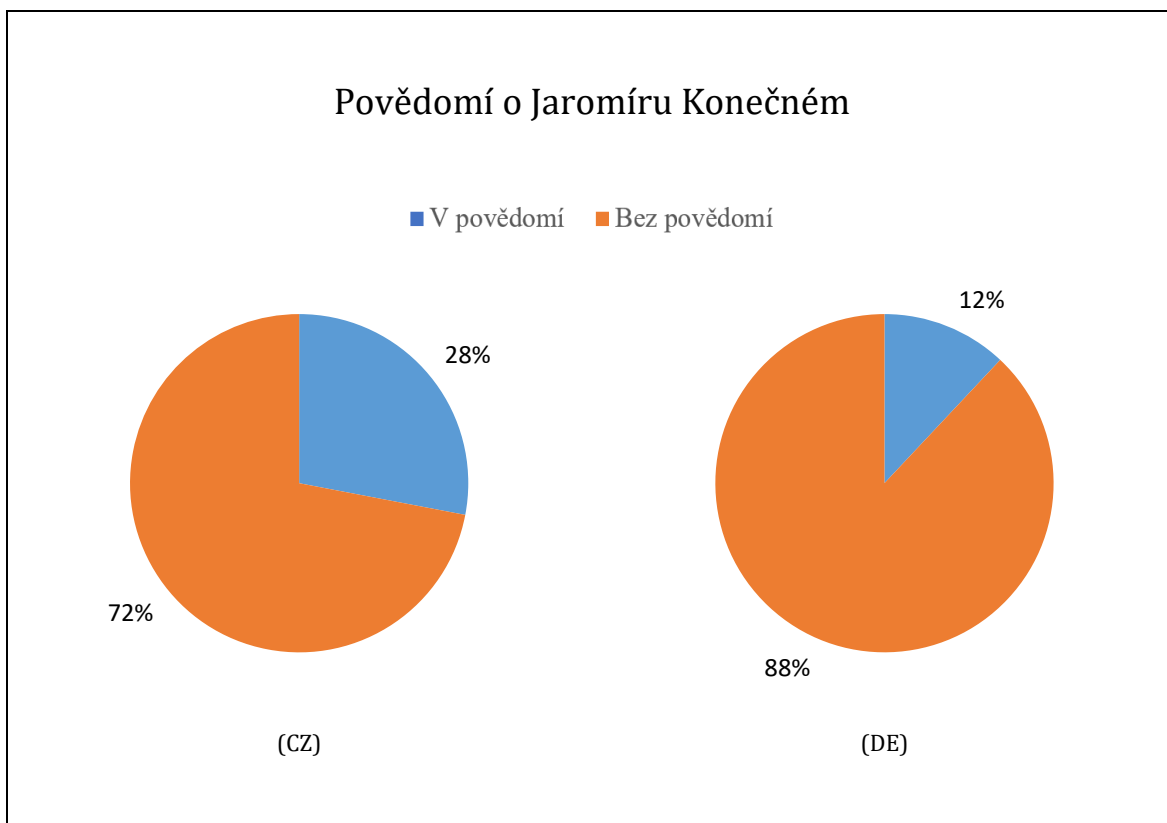
V České republice se koná slam poetry již v mnoha městech, nejvíce událostí je v Praze, Plzni a Olomouci, kde má slam poetry již svou tradici. Tato tři města tvoří hlavní českou scénu, což dokazuje i tento graf, neboť přes polovinu respondentů má právě v nich diváckou zkušenost. Nejvíce jich navštívilo slam poetry v Plzni.

Návštěvnost slam poetry v Regensburgu

Obr. č. 12: Graf znázorňující návštěvnost slam poetry v Regensburgu.

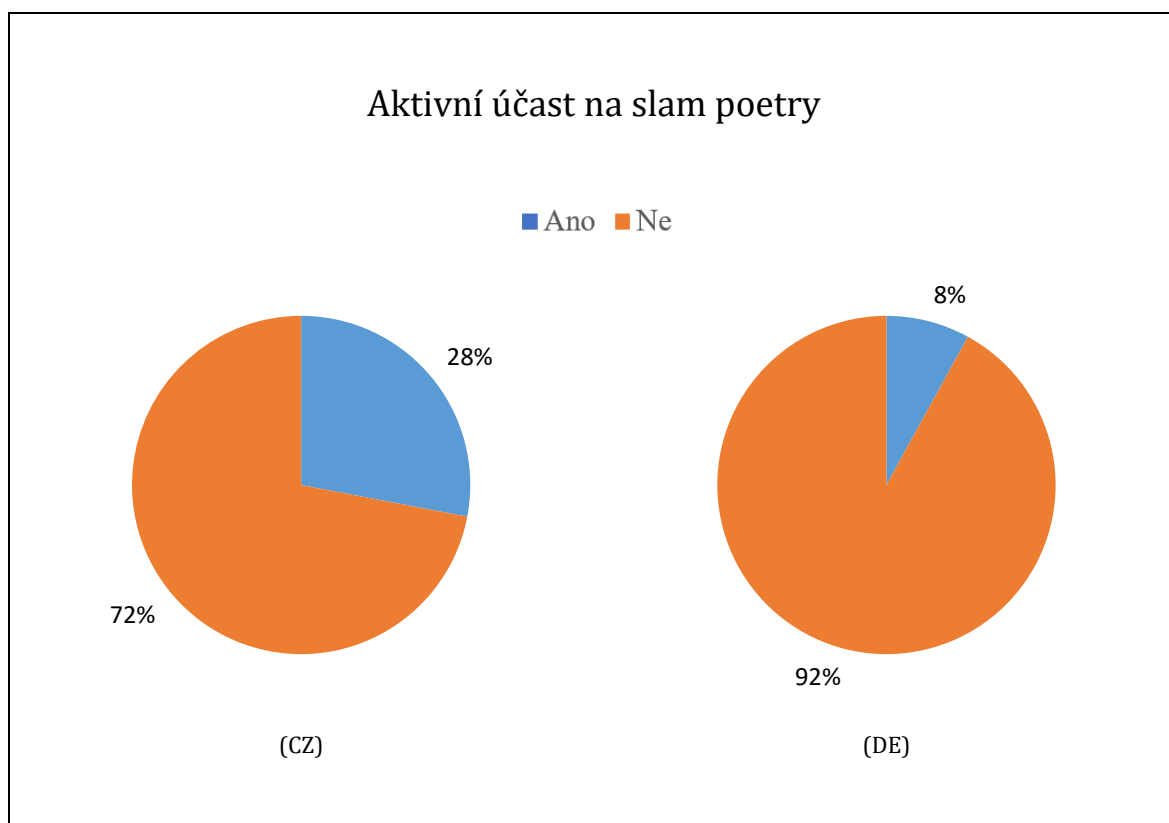
Jak je známý Jaromír Konečný

Obr. č. 13: Graf znázorňující povědomí o Jaromíru Konečném

Tento graf dokazuje, že je Jaromír Konečný známou osobností nejen na německé scéně, kde přes 20 let působí, ale i v České republice.

Osobní zkušenost se slamováním

Obr. č. 14: Graf znázorňující vlastní zkušenost se slam poetry.

Tento graf ukazuje, že více jak čtvrtina českých respondentů má již se slam poetry zkušenost z pozice soutěžícího, v Německu oproti tomu pouze 8% dotázaných.

Mezi těmi respondenty, kteří nikdy neslamovali, by chtěla v Čechách vystoupit téměř polovina, zatímco v Německu jsou tyto ambice menší, touhu po slamování projevilo pouze 16% respondentů.

Ambice si slam vyzkoušet (CZ)

- Ano - 37%
- Ne - 63%

Ambice si slam vyzkoušet (DE)

- Ano - 16%
- Ne - 84%

Co je slam poetry?

Na otázku, co je slam poetry, odpověděla většina respondentů a odpovědi byly velmi pestré. České odpovědi se od německých lišily větší kreativitou a respondenti ve svých definicích velmi často zmiňovali slovo *improvizace*. V odpovědích od německých respondentů se často objevovala definice obsahující slova *rap* a *předčítání básní*. To poukazuje na rozdílnou povahu slam poetry na zkoumaných scénách. Zatímco v Čechách se potvrzuje, že slam poetry je často vnímána jako improvizace, v Německu se naopak odráží předčítání básní z papíru a prvky soubojů v rapu. Respondenti z obou zemí se ve svých odpovědích shodují v tom, že slam poetry je především soutěž, která je zábavná, a poezie v ní ožívá.

Co není slam poetry?

Na otázku, co není slam poetry, odpověděla většina respondentů shodně, že se nejedná o autorské čtení, že slam není nuda a recitace cizích autorů.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo nalézt, zanalyzovat a kategorizovat rozdíly mezi českou a německou slam poetry scénou. Na základě zkoumání obou scén, studia relevantní literatury, rozhovorů s organizátory a performery, analýzy dotazníků a vlastního terénního výzkumu jsem došla k následujícím závěrům.

Slam poetry se dotváří v novém kontextu, i proto se česká a německá scéna liší. Německá slam poetry byla inspirována původním americkým modelem a přímým kontaktem s americkou slam poetry ve spojitosti s německým undergroundovým hnutím Social beat, které jí předcházelo. Česká slam poetry vznikla na základě setkání s německou slam poetry s předvojem konceptu fyzického básnictví, formovala se však z bodu nula svým vlastním způsobem, s přihlédnutím k základním pravidlům. Z této skutečnosti plyne řada rozdílů odlišujících českou a německou scénu. Rozdíly byly nalezeny ve všech oblastech, které jsem na české i německé scéně popisovala.

Slam poetry v Německu má oproti České republice téměř o deset let delší tradici. Tamější scéna je již profesionalizovaná a téměř stovka německých slamerů má slam poetry jako povolání a způsob obživy. V Čechách se zatím jedná o vyvíjející se žánr, ale v posledních letech jeho postavení na kulturně-literární scéně nabývá na významu. Řady událostí, producentů i konzumentů se stále rozrůstají, ale představitelů, pro které je slam poetry způsob obživy, není oproti německým ani desetina. Představitelé české scény vystupují častěji pod pseudonymem. Texty českých slamerů jsou zpravidla rýmované, v menším měřítku se jedná o prózu, často v nich slameři i k vážným tématům přistupují s humorem, ironizují aktuální témata a v textech také odkazují jeden na druhého nebo na samotný kontext slam poetry. Němečtí autoři své texty vypilované k dokonalosti často předčítají z papíru, více se jedná o formu vyprávění a společenskou kritiku po vzoru americké slam poetry. Improvizace je v Německu vzácná, spíše se jedná o interakci s publikem, než o dotváření textu před zraky diváků, jako se tomu děje často v Čechách. V obou zemích ale v posledních letech vítězí humor a žánr slam poetry zčásti tenduje ke stand-up comedy.

Slam poetry dává možností především mladým autorům uveřejnit svou tvorbu mimo klasické literární metody. Toho využívají zejména představitelé německé scény,

kteří mají větší literární ambice, než čeští slameři. Prototypem německého slamera je umělec, často literát či kabaretista, jehož povoláním je mnohdy již od ukončení studia psát, mluvit, vystupovat v zahraničí, organizovat projekty, pořádat workshopy a publikovat. Slam poetry se v Německu stala již dávno komerční značkou, která se prodává. Do této fáze zatím česká scéna nedospěla, ale nepochybně se podobným směrem ubírá.

Slam poetry se využívá také jako nástroj učení. V Německu je již několik let rozvíjena jako didaktický prostředek v prostředí základních, středních i vysokých škol. V Čechách se tyto tendence projevují v zatím menší míře, ale slam poetry seminář vedený Bobem Hýskem vychoval již řadu úspěšných performerů. S výukou slam poetry souvisejí i slam poetry workshopy, které jsou v Německu běžnou součástí vzdělávání i volnočasových aktivit, v Čechách se konají méně často.

Nalezeno bylo také několik formálních rozdílů v průběhu události, které dokazují rozdílné inspirační zdroje. Podle americké slam poetry se v Německu soutěží i v týmech, událost doprovází často jazzová kapela a hodnotí se nejen na základě bodovacích karet, ale i potlesku. Ve značné míře se liší i národní mistrovství, které je v Německu vlastně mezinárodní, neboť jsou do něj zapojeny všechny německy mluvící země. Rozdílnost byla nalezena ve způsobu organizace, kvalifikace a pravidlech včetně hodnocení. Prestiž německé slam poetry dokazuje i hodnocení na desetinná čísla nebo několikadenní mistrovství, které probíhá formou vyřazovacího pavouka. Mistrovství zahrnuje i speciální kategorii umělců do 20 let. Finále, na které se přijdou podívat tisíce diváků, se koná např. ve státní opeře a je živě vysíláno v televizním přenosu. V Čechách se tyto aspekty zatím vyvíjí, ale po posledním ročníku, kdy byl vyprodán sál pro 1000 osob a přítomen byl i televizní štáb, je možné konstatovat, že přiblížení se německé slam poetry nebude mít dlouhé trvání. Různorodost pojetí slam poetry událostí je opět obsáhlejší v Německu, ale v posledních letech se značně rozšiřuje i v České republice.

Rozdíly byly nalezeny také v mediálním zastoupení slam poetry. V Německu se vydává mnohem více publikací, sborníků i odborné literatury, neboť slam poetry je v Německu již považována za speciální literární žánr. Jednotlivé scény mají své stránky a facebookové profily a jednotliví slameři disponují vlastními webovými stránkami a dokonce profily na wikipedii. K příležitosti mistrovství ve slam poetry jsou

v Německu tvořeny speciální webové stránky obsahující veškeré informace. Slam poetry se v Německu konala už i ve virtuálním prostředí. Mediální zastoupení v Čechách je menší, ale publikace sborníků v posledních třech letech dokazuje, že se zde slam poetry formuje v žánr, který je hodný literárního záznamu.

Povědomí veřejnosti o slam poetry je v obou zemích velmi vysoké. Pojem si v Německu dokonce našel své místo ve slovníku cizích slov. V českých slovnících ani encyklopediích není pojem *slam poetry* uveden, což je vzhledem k jeho relativní novosti na české kulturní a literární scéně pochopitelné. Nepochybně se ale slam poetry vyvíjí v nový žánr, mimo to se jedná o sousloví mediálně čím dál častěji diskutované. Je tedy otázkou nedaleké budoucnosti, kdy se *slam poetry* s přízviskem „poezie naživo“ stane jednou ze slovníkových definic?

Zatímco slam poetry v Německu je syntézou americké spoken word kultury a německé poezie, slam poetry v Čechách je objevováním nových možností. Díky velkému množství událostí, nadšeným organizátorům, nadaným slamerům a zájmu publika se stala součástí kulturního dění v obou zemích. V Německu se dá v současné době mluvit o pevně zakotveném žánru, v Čechách o kulturním fenoménu současnosti.

Německá scéna měla již několik vrcholných období, česká scéna svého vrcholu v současné době teprve dosahuje. Jak se bude slam poetry v obou zemích vyvíjet do budoucna určují nejen slameři, ale především publikum, které je největším regulátorem, protože bez diváka by nebylo divadla. Jak říkal již Walt Whitman, „aby byli skvělí básníci, musí být také skvělí diváci“. Touha lidí po živém slovu je jev, který provází celou historii lidstva, snad přežije i v dobách technologií, kdy už i počítače píšou básně. Anebo se jednou setkáme i s „Turingovým slam testem“?

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Tištěné dokumenty

- ANDERS, Petra. *Poetry Slam: Live-Poeten in Dichterschlachten. Ein Arbeitsbuch*. 1. vydání. Mülheim an der Ruhr: Verlag an der Ruhr, 2004. ISBN 3-86072-871-7.
- ANDERS, Petra. *Poetry Slam: Unterricht, Workshops, Texte und Medien (Deutschdidaktik aktuell)*. 2. vydání. Schneider Verlag, 2013. ISBN 978-3-8340-1164-0.
- BARBORA. „5-12“. In: HÝSEK, Robert (ed.). *Deset deka slamu*, 2015. S. 19-20.
- BEATTY, Paul a kol. *Slam!Poetry. Heftige Dichtung aus Amerika*. 2. vydání. Berlín: Druckhaus Garlev, 1993. ISBN: 3-910161-47-2.
- BÖTTCHER, Bastian; HOGKAMP, Wolfgang. *Die Poetry-Slam-Fibel: 20 Jahre Werkstatt der Sprache*. Berlín: Satyr, 2014. ISBN 978-3-944035-38-3.
- BRUNKE, Timo. *Wort und Spiel im Unterricht: vom Sprachspiel über Poetry Slam zur Rhapsodie*. 2. vydání. Seelze: Klett/Kallmeyer, 2016. ISBN 978-3-7800-4831-8.
- BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl. *Planet Slam 2*. Mnichov: Yedermann, 2004. ISBN 3935269269.
- BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl. *Planet Slam*. 1. vydání. Mnichov: Yedermann, 2002. ISBN 3-935269-20-X.
- BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl. *Poetry Slam. Was die Mikrofone halten*. Ariel-Verlag, 2000. ISBN 3-930148-19-6.
- BYLANZKY, Ko; PATZAK Rayl; MIRBETH, Stephan. *SLAM! Texte aus dem Substanz*. Mnichov: TN-Verlag, 1997.
- CALEDON. „Substance s vlky“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 22-26.
- DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-439-9.
- Dr. FILIPITCH. „O lásce aneb Raymond Carver mi před více než třiceti lety ukradl název pro tento slam, konkrétně v roce 1981“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 100-103.
- ECO, Umberto. *Mysl a smysl*. Praha: Vize 97, 2000. ISBN 80-86181-36-7.

- FOUCAULT, Michel. *Slova a věci*, 2007. S. 20. Brno: Computer Press, 2007.
- FRAUS, Jiří. *Ilustrovaný studijní slovník anglicko-český, česko-anglický*. 4. vydání. Plzeň: Fraus, 2016. ISBN 978-80-7489-324-7.
- FREITAG, Kornelia; REED, Brian. *Modern American Poetry*. Heidelberg: Winter, 2013.
- GLAZNER, Gary. *Poetry Slam: The Competitive Art of Performance Poetry*. San Francisco: Manic D Press, 2000.
- HOLMAN, Bob; ALGARIN, Miguel (ed.). *Aloud: Voices from the Nuyorican Poets Café*, 1994.
- HRABAL, Ondřej. „Apologie/Olomouc“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 62-64.
- HUBÁČEK, Jaroslav. *Jak mluvit a přednášet*. 1. vydání. Ostrava: Profil, 1983. Slovo a čin.
- HÝSEK, Robert (ed.). *Deset deka slamu: průřez olomouckou slam poetry*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4772-8.
- HÝSEK, Robert. *Manuál k výuce performativní soutěžní poezie*. Olomouc, 2015.
- JÍLEK, Jan. „Chlapec a svět“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 58-60.
- JURÁŇ, Jiří. „Pozitivní myšlení“. In: HÝSEK, Robert (ed.). *Deset deka slamu*, 2015. S. 60-62.
- JURÁŇ, Jiří. „Vino, ženy, slam“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 42-44.
- KANTOROVÁ, Zuzana. „Jehňata a tramvajačky“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 48-51.
- KERENSKI, Boris; STEFANESCU, Sergiu. *Kaltland Beat*. Stuttgart: Ithaka Verlag, 1999. ISBN 3-933545-07-2.
- KŮS, Tomáš. *Slam poetry v Česku: Ten Years After*. *Host*, 2012, roč. XXVIII., č. 9. S. 41-45.
- LEF L'LEVIATAN. „Slepslam 2“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 74-76.
- MRUČIVÁK. „Fet fet fet“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 84-88.

- MRUČIVÁK. „Zase mě nic nenapadá“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 24-26.
- NAGEL, Thomas. How is it like to be a bat? In: *The Philosophical Review*, Vol. 83, č. 4. 1974. S. 435-450. DOI: 10.2307/2183914.
- NEUMEISTER, Andreas; HARTGES, Marcel (ed.). *Poetry! Slam! Texte der Popfraktion*. Hamburg: Rohwolt Taschenbuchverlag, 1996. ISBN 34499137364.
- NIELSEN, Clara; GOMRINGER, Nora (ed.). *Lautstärke ist weiblich : Texte von 50 Poetry-Slammerinnen*. 1. vydání. Berlín: Satyr, 2017. ISBN 9783944035918.
- OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. 1. vydání. Brno, 2016. ISBN 978-80-270-0854-4.
- OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. 1. vydání. Brno, 2017. ISBN 978-80-270-3031-6.
- OŠKRKANÝ, Pavel. „Otázky“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 36-38.
- OŠKRKANÝ, Pavel. „Tři mušketýři“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 98-99.
- PAN FENEK. „Skákal pes v průběhu roku“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 92-94.
- PRECKWITZ, Boris. *Slam Poetry. Nachhut der Moderne. Eine literarische Bewegung als Anti-Avantgarde*. Hamburg: Books On Demand, 2002. ISBN 3831138982.
- PRECKWITZ, Boris. *Spoken Word & Poetry Slam. Kleine Schriften zur Interaktionsästhetik*. Vídeň: Passagen Verlag, 2005. ISBN 3-85165-712-8.
- RIMMER. „Co vidíš, když zavřeš oči?“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 100-106.
- RIMMER. „Manuál k zbláznění aneb čtyři jednoduché roky, jak zešít“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 18-21.
- SHYLOCK. „Manifest dechu“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 110-113.
- SCHÖNAUER, Michael; Joachim. *Sozial beat, slam poetry: die ausserliterarische Opposition meldet sich zu Wort*. 1. vydání. Asperg: Killroy Media, 1997. ISBN 3-931140-11-3.

SCHÖNAUER, Michael; Joachim. *Sozial beat, slam! Poetry. Bd. 2: German grand slam: „Freestyle versus slam“*. 1. Auflage. Asperg: Killroy Media, 2001. ISBN 3-931140-13-x.

SCHÖNAUER, Michael; Joachim. *Sozial beat, slam! Poetry. Bd. 2: Slammin BRD „Schluckt die sprechende Pille“*. 1. vydání. Asperg: Killroy Media, 1999. ISBN 3-931140-12-1.

SCHÜTZ, Xóchil, A. *Slam Poetry mit Grundschulkindern : kurze Texte schreiben und vortragen ; [3./4. Klasse]*. Buxtehude: Persen, 2012. ISBN 9783403231172.

SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. *The Complete Idiot's Guide to Slam Poetry*. New York: Alpha, 2004.

SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. *Stage A Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples*. Naperville, Ill.: Sourcebooks MediaFusion, 2009. ISBN 1402218982.

SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. *Take the Mic: The Art Of Performance Poetry, Slam, and the Spoken Word*. Naperville, Ill.: Sourcebooks MediaFusion, 2009. ISBN 1402218990.

SOMERS-WILLET, Susan B. A. *The Cultural Politics of Slam Poetry: Race, Identity, and the Performance of Popular Verse in America*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2009.

STUPAVSKÁ, Eva. „Haha slam“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 50-51.

SVAHILEC, Anatol. „Cožeé“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 54-59.

SVAHILEC, Anatol. „Marasmuslam“. In: SVAHILEC, Anatol. *Emu mele maso*, 2016.

SVAHILEC, Anatol. „NaFurt“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 12-18.

SVAHILEC, Anatol. *Emu mele maso*. Plzeň, 2016.

ŠVĚD. „Odpoledne plné her“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2016*. S. 76-78.

TUKAN. „Rus – Ukr – Majdan – Přemožitel – Medvěďů – Donbas – A co dál?“. In: OŠKRKANÝ, Pavel (ed.). *Sborník slam poetry 2017*. S. 122-124.

UEBEL, Tina; POSPIECH, Hartmut. *Poetry Slam 2002/2003*. Hamburg: Rotbuch Verlag, 2002. ISBN 2-434-53111-4.

UEBEL, Tina; POSPIECH, Hartmut. Poetry Slam 2003/2004. Hamburg: Rotbuch Verlag, 2003. ISBN 3-434-54516-6.

UEBEL, Tina; POSPIECH, Hartmut. Poetry Slam 2004/2005. Hamburg: Rotbuch Verlag, 2004. ISBN 3-434-54520-4.

VÁŠA, Petr. *Fyzické básnictví*. Brno: Host, 2011. ISBN 978-80-7294-769-0.

WESTERMAYR, Stefanie. Poetry Slam in Deutschland. *Theorie und Praxis multimedialen Kunstform*. Marburg: Tectum Verlag, 2004. ISBN 3-8288-8764-3.

WESTERMAYR, Stefanie. *Poetry Slam in Deutschland. Theorie und Praxis multimedialen Kunstform*. 2., rozšířené vydání. Marburg: Tectum Verlag, 2010. ISBN 978-3-8288-2383-9.

WILLRICH, Alexander. *Poetry Slam für Deutschland*. 1. vydání. Paderborn: Lektora, 2010. ISBN 3-938470-47.

ZOGATOVÁ, Lenka. *Zahvízdej čtverec! Fenomén slam poetry v souvislostech českého undergroundu, alternativní a DIY kultury*. Dizertační práce VUT Brno, 2013.

Audiovizuální dokumenty

BRENNER, Geyer, Rieber, Wirth (Hrsg.): *Poesie auf Zeit*. Die DVD über die deutsche Slam-Szene. Konstanz, 2004.

CANDRA, Robert; MELICHAR, Martin. *Za vodou s Bohdanem Bláhovcem*. Radio Wave. www.wave.rozhlaz.cz/za-vodou-s-bohdanem-blahovcem-5239449 2012. Cit. 07.04.2018.

Dr. FILIPITCH. „Seš tam ty“. www.youtube.com/watch?v=-NSzxjhz4YM [online] Cit. 29.3.2018.

HÜTTER, Marion. *Dichter und Kämpfer*, 2012. Dostupné z: www.dichter-und-kaempfer.de [online] Cit. 27.03.2018.

IMRICH, Martin. *Slam poetry dokument o cestě slamera*. www.youtube.com/watch?v=Ta9MqeVtxlA Cit. 23.03.2018.

PIUSSI, Zuzana. *Myslím, tedy slam*. Česká televize, 2008.

WOLKENSTEIN, Rolf S. *Slam Revolution*. ARTE, 2007.

Internetové zdroje

ADAM EL CHAAR. www.adamel.cz Cit. 25.03.2018.

AMNESTY INTERNATIONAL. : www.amnesty.de/allgemein/termine/deutschland-poetry-slam-femslam Cit. 08.03.2018.

BAMBERG IST SLAMBERG. www.facebook.com/slambamberg/ Cit. 27.03.2018.

BERLINER ZEITUNG. *Poesie für Gehörlose: Erstes Deutschland-Finale im Deaf Slam.* www.berliner-zeitung.de/poesie-fuer-gehoerlose--erstes-deutschland-finale-im-deaf-slam Cit. 12.03.2018.

BERLINER ZEITUNG. *Poesie für Gehörlose: Erstes Deutschland-Finale im Deaf Slam.* <https://www.berliner-zeitung.de/poesie-fuer-gehoerlose--erstes-deutschland-finale-im-deaf-slam-6653222> Cit. 08.03.2018.

BOOK SLAM. Dostupné z: www.book-slam.de Cit. 10.03.2018.

BÖTCHER, Bastian. *Die Macht der Sprache.* www.basboettcher.de/?page=Die_Macht_der_Sprache Cit. 23.03.2018.

BYLANZKY. Die unvollendete Geschichte des Poetry Slam in Zahlen und Fakten – von den Anfängen bis heute. In: *Planet Slam.* www.planetslam.de Cit. 05.01.2018

DEAF SLAM. www.deafslam.ch Cit. 10.01.2018.

DEUTSCHPRACHIGE MEISTERSCHAFT 2006: www.slam2006.de Cit. 07.02.2018.

DEUTSCHPRACHIGE MEISTERSCHAFT 2016: www.slam2016.de Cit. 07.02.2018.

DEUTSCHPRACHIGE MEISTERSCHAFT 2017: www.slam2017.de Cit. 07.02.2018.

DIARY SLAM. <http://www.diaryslam.de/der-slam> Cit. 22.03.2018.

ETYMOLOGICKÝ SLOVNÍK. <https://www.etymonline.com/word/rap> Cit. 05.02.2018.

GRODENSKY, George. Song Slam in Hessen in Planung. In: *Frankfurter Rundschau.* <http://www.fr.de/rhein-main/freizeit/song-slam-in-hessen-song-slam-in-hessen-in-planung-a-1428133,2> Cit. 08.03.2018.

HAFEDH, Yasmin. Allein unter Männern. <https://slamalphas.org/2018/02/untermaennern/> Cit. 08.03.2018.

HRUBCOVÁ, Lucie. Letošní první slam poetry exhibice v Plzni. In: *Slamoviny.* www.slamoviny.cz/2016/01/27/letosni-prvni-slam-poetry-exhibice-v-plzni/ Cit. 23.03.2018.

CHRIST, Lisa. *Gastinterview Master Of The Uni-Vers: Thomas Spitzer fragt Lisa Christ*. <https://regensburg.sparkasseblog.de/2017/03/28/gastinterview-master-of-the-uni-vers-thomas-spitzer-fragt-lisa-christ/> Cit. 08.03.2018.

INTERNATIONALES LITERATURFESTIVAL BERLIN. <http://www.literaturfestival.com/archiv/teilnehmer/autoren/2007/bohdan-blahovec> Cit. 20.01.2018.

KANÁL SCIENCE SLAM. www.youtube.com/user/ScienceSlam Cit. 27.03.2018.

KANÁL SLAM POETRY CZ. www.youtube.com/user/slampoetryCZ Cit. 27.03.2018.

KRČEK, Tomáš. Slam poetry 2004. In: *Britské listy*. <https://legacy.blisty.cz/art/20457.html> Cit. 10.01.2018.

KULTURRAUM TRIER. Dostupné z: www.kulturraumtrier.de Cit. 22.03.2018.

MĚSTO REGENSBURG. <https://www.regensburg.de/w1/kulturcafe/148585/184853/u20-poetry-slam.html> Cit. 08.03.2018.

NEKULA, Marek. Funkce jazyka. In: KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek; PLESKALOVÁ, Jana (ed.). *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [www.czechency.org/slovník/FUNKCE JAZYKA](http://www.czechency.org/slovník/FUNKCE_JAZYKA) Cit. 15.03.2018.

NEKULA, Marek. Jazykový svaz. In: KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek; PLESKALOVÁ, Jana (ed.). *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny, 2017*. [www.czechency.org/slovník/JAZYKOVÝ SVAZ](http://www.czechency.org/slovník/JAZYKOVÝ_SVAZ) Cit. 21.01.2018.

NEKULA, Marek. Komunikační model. In: KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek; PLESKALOVÁ, Jana (ed.). *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [www.czechency.org/slovník/KOMUNIKAČNÍ MODEL](http://www.czechency.org/slovník/KOMUNIKAČNÍ_MODEL). Cit. 05.03.2018.

OŠKRKANÝ, Pavel. Open slam – formát, který na české scéně chybí. In: *Slamoviny*. <http://www.slamoviny.cz/2018/03/15/open-slam-format-ktery-na-ceske-scene-chybi/> Cit. 19.03.2018.

OŠKRKANÝ, Pavel. Tištěné Slamoviny končí. In: *Slamoviny*. Dostupné z: www.slamoviny.cz/2017/01/06/tistene-slamoviny-konci/ Cit. 23.03.2018.

OXFORD DICTIONARY. www.en.oxforddictionaries.com/definition/us/poetry_slam Cit. 15.01.2018.

PLZEŇ CZ. www.plzen.cz/author/luh/ [online] Cit. 23.03.2018.

POETRY SLAM HAMBURG. www.facebook.com/hamburg.poetry.slam/ Cit. 27.03.2018.

POETRY SLAM KONSTANZ. www.facebook.com/poetryslam.konstanz/ Cit. 27.03.2018.

POETRY SLAM NEWS. www.facebook.com/poetryslamnews/?ref=br_rs [online] 27.03.2018.

POETRY SLAM TV. www.youtube.com/user/kampfderkuenstehh Cit. 27.03.2018.

PROFIL SLAM POETRY CZ. www.facebook.com/slampoetry/ Cit. 27.03.2018.

PROFIL SLAM POETRY OLOMOUC. www.facebook.com/SlamPoetryOlomouc/ Cit. 27.03.2018.

PROCHÁZKA, Michal. Marc Kelly Smith alias Slam Papi: Děláme poezii jako show. www.novinky.cz/kultura/40975-marc-kelly-smith-alias-slam-papi-delame-poezii-jako-show.html In: *Novinky cz*. Cit. 15.01.2018.

REDAKCE BBARÁK. Slam poetry – kvalifikace Brno. <http://www.bbarak.cz/clanky/reporty/slam-poetry-kvalifikace-brno-sklenenakouka-brno-28903/> Cit. 10.01.2017.

SCIENCE SLAM. <http://www.scienceslam.de/was-ist-ein-science-slam.html> Cit. 22.03.2018.

SLAM 2017 www.slam2017.de/media/regeln_slam_2017.pdf Cit. 08.02.2018.

SLAM 2017. Alex Burkhard ist deutschsprachiger Poetry Slam Meister. www.slam2017.de/aktuelles/281017-alex-burkhard-ist-deutschsprachiger-poetry-slam-meister-2017/ Cit. 08.03.2018.

SLAM POETRY CZ www.slampoetry.cz Cit. 23.03.2018.

SLAMOVINY. www.slamoviny.cz Cit. 23.03.2018.

SVENJA. Wer sind die SLAM ALPHAS. <http://kleinerdrei.org/2017/03/wer-sind-die-slam-alphas/> Cit. 08.03.2018.

THE FREE DICTIONARY. www.thefreedictionary.com/Slam+Poetry Cit. 15.01.2018.

WILCKE, Adina. Slam Masterin – Wie, Was und Warum? <https://slamalphas.org/2018/03/slam-masterin-wie-was-und-warum/> Cit. 08.03.2018.

ZAVŘELOVÁ, Petra. Poezie bez hranic, 2004. In: *iLiteratura*. Cit. 10.01.2018. <http://www.iliteratura.cz/Clanek/16317/poezie-bez-hranic-2004#discussion>

Rozhovory

BYLANZKY, Ko. Leden 2018, Regensburg.

FUCHS, Maron. Leden 2018, Regensburg.

HYNČÍK, David (Mručivák). Březen 2018, Klášterec nad Ohří.

HÝSEK, Robert. Listopad 2017, online.

JURÁŇ, Jiří. Prosinec 2017, online.

KONEČNÝ, Jaromír. Listopad 2016, Plzeň.

KORYTA, Filip (Dr. Filipitch). Leden 2018, Plzeň.

KŮS, Tomáš. Listopad 2016, Plzeň.

OŠKRKANÝ, Pavel. Září 2016, Praha.

REINER, Martin. Leden 2018, online.

ROSENTHALER, Jan (LeťL Leviatan). Březen 2018, Klášterec nad Ohří.

ŠINDELÁŘ, Václav (Anatol Svahilec). Únor 2017, Praha. Březen 2018, telefonát.

PŘÍLOHY

- PŘÍLOHA 1 Přehledy vítězů na mistrovství ve slam poetry:
- a) Česká republika
 - b) Německy mluvící prostor
- PŘÍLOHA 2 Seznam členek spolku Slam Alphas.
- PŘÍLOHA 3 Medailonky slamerů. Představitelé české scény:
- a) Bohdan Bláhovec
 - b) Jan Jílek
 - c) Bio Masha
 - d) Anatol Svahilec
 - e) Dr. Filipitch
- PŘÍLOHA 4 Medailonky slamerů. Představitelé německé scény:
- a) Jaromír Konečný
 - b) Bastian Böttcher
 - c) Philipp Scharrenberg
 - d) Fee
 - e) Alex Burkhard
- PŘÍLOHA 5 Rozhovory:
- a) Bob Hýsek
 - b) Martin Reiner
 - c) Pavel Oškrkaný
 - d) Jiří Juráň
 - e) Lef L´Leviatan
 - f) Mručivák
 - g) Karin

PŘÍLOHA 6	Dotazníky: a) Dotazník v češtině b) Dotazník v němčině
PŘÍLOHA 7	Autorčiny reportáže
PŘÍLOHA 8	Autorčin text „Homo Spiritualis“
GLOSÁŘ	

Příloha 1: Přehledy vítězů na mistrovství ve slam poetry

a) Přehled vítězů mistrovství v České republice.

ROČNÍK	ROK	VÍTĚZ
1.	2003	Marian Palla
2.	2004	Tomáš Vtípil
3.	2005	Bohdan Bláhovec
4.	2006	Vladimír Vacátko
5.	2007	Jakub Foll
6.	2008	Jan Jílek
7.	2009	Ondřej Macl
8.	2010	Jakub Foll
9.	2011	Jan Jílek
10.	2012	Martin Filippi
11.	2013	Metoděj Constantine
12.	2014	Anatol Svahilec
13.	2015	Rimmer
14.	2016	Rimmer
15.	2017	Dr. Filipitch

b) Přehled vítězů mistrovství v německy mluvícím prostoru.

ROČNÍK	ROK	VÍTĚZ: JEDNOTLIVCI	VÍTĚZ: TÝM
1.	1997	Bas Böttcher	Hamburg
2.	1998	Michael Lentz	Köln
3.	1999	Tracy Splinter	Tübingen
4.	2000	Jan Off	Aachen
5.	2001	Sebastian Krämer	Winterthur
6.	2002	Lasse Samström	Wuppertal
7.	2003	Sebastian Krämer	Passau
8.	2004	Gabriel Vetter	Tübingen
9.	2005	Volker Strübing	Tha Boyz with tha Girlz in tha Back
10.	2006	Marc-Uwe Kling	TeamLSD
11.	2007	Marc-Uwe Kling	SMAAT
12.	2008	Sebastian23	TeamLSD
13.	2009	Philipp Scharrenberg	PauL
14.	2010	Patrick Salmen	Team und Struppi
15.	2011	Nektarios Vlachopoulos	Team Totale Zerstörung
16.	2012	Pierre Jarawan	Team Totale Zerstörung
17.	2013	Jan Philipp Zymny	Team Bottermelk Fresch
18.	2014	Lars Ruppel	Team Scheller
19.	2015	Jan Philipp Zymny	Interrobang
20.	2016	Philipp Scharrenberg	TeamLSD
21.	2017	Alex Burkhard	Heun & Söhne

Příloha 2: Seznam členek spolku Slam Alphas

Slam alphas		
Akitas (AT)	Jana Heinicke (DE)	Teresa Reichl (DE)
Sarah Altenaichinger (CH)	Anni Hengst (DE)	Tabea Reinelt (DE)
Annemarie Andre (AT)	Leonie Herzig (CH)	Veronika Rieger (DE)
Julia Appel (DE)	Katja Hofmann (DE)	Tanasgol Sabbagh (DE)
Patti Basler (CH)	Franziska Holzheimer (AT)	Sabrina Schauer (DE)
Josefine Berkholz (DE)	Tereza Hossa (AT)	Lisa Schøyen (DE)
Annika Blanke (DE)	Lena Hödl (AT)	Rhea Seleger (CH)
Helene Bockhorst (DE)	Martina Hügi (CH)	Jasmin Sell (DE)
Lisa Brunner (CH)	Frederike Jakob (DE)	Daniela Sepehri (DE)
Sira Busch (DE)	Anne Kalkbrenner (DE)	Theresa Sperling (DE)
Mona Camilla (AT)	Lillemor Kausch (CH)	Josephine von Blueten Staub (DE)
Kim Catrin (DE)	Louise Kenn (DE)	Julia Szymik (DE)
Lisa Christ (CH)	Käthl (AT)	Sophia Szymula (DE)
Sarah Clemens (DE)	Diana Köhle (AT)	Fatima Talalini (DE)
Kaddi Cutz (DE)	Ninia LaGrande (DE)	Sarah Teicher (DE)
Elena Daluna (AT)	Olga Lakritz (CH)	Christine Teichmann (AT)
Leah Diba (DE)	Nhi Le (DE)	Jennifer M. Unfug (CH)
Daniela Dill (CH)	Nadine Lenzinger (AT)	Sandra Da Vina (DE)
Julia Dorsch (DE)	Lolo (DE)	Johanna Wack (DE)
Katrin 'Kaddles' Edtmayr (AT)	Agnes Maier (AT)	Leticia Wahl (DE)
Elea Engel (AT)	Stephanie Majer (DE)	Gina Walter (CH)
Lara Ermer (DE)	Mieze Medusa (AT)	Leonie Warnke (DE)
Fanny Famos (AT)	Kathi Mock (DE)	Carmen Wegge (DE)
Fee (DE)	Fatima Moumouni (CH)	Katharina Wenty (AT)
Katrin Freiburghaus (DE)	Luisa Münch (DE)	Adina Wilcke (AT)
Felicitas Friedrich (DE)	Clara Nielsen (DE)	Franziska Wilhelm (DE)
Maron Fuchs (DE)	Anna-Lena Obermoser (AT)	Elena Wolff (AT)
Anke Fuchs (DE)	Sabrina Öhler (AT)	Dilara Yükses (DE)
Pauline Füg (DE)	Anja Perkuhn (DE)	Sarah Zareth (DE)
Sheila Glück (DE)	Pik-Sechs (DE)	Ezgi Zengin (DE)
Svenja Gräfen (DE)	Sarah Potye (DE)	Meral Ziegler (CH)
Elena Hammerschmid (DE)	Patricia 'Trisha' Radda (AT)	Andrea Zuther (DE)
Janea Hansen (AT)	Marie Radkiewicz (DE)	

Příloha 3: Medailonky českých slamerů

a) Bohdan Bláhovec

(*1984)

„Vy jste tužka a lidi jsou papír“

Bohdan Bláhovec pochází z Plzně a je průkopníkem české slam poetry, do které vnesl improvizaci a tím udal žánru nový směr, který odlišil českou scénu od zbytku světa, ba ji dokonce na čas předefinoval mýtem, že slam poetry rovná se improvizovaná poezie. Se slam poetry začal v roce 2005, kdy si přišel do finále pro titul mistra České republiky s textem „Za

deset bodů šel bych světa kraj,“ od té doby se stal vítězem mnoha dalších slamů. Bláhovcovo specialitou je také spáchání „slamové sebevraždy“ na mistrovství 2008, která zanechala dodnes odkaz při upozornění na dodržování pravidla časového limitu. Bláhovec vystupuje se slam poetry i mimo Českou republiku, v roce 2007 se účastnil Mezinárodního literárního festivalu v Berlíně. Jeho texty jsou teatrální proud vědomí, který v surrealistických řadách reaguje na aktuální společenská témata. Na pódium vstupuje s připravenou kostrou textu, s tématem, které rozvíjí sama situace a dění kolem. Slam poetry pojímá jako živý moment, ve kterém se

performer stává textem a tato chvíle pro něj není dokumentovatelná, ačkoli on sám dokumentarista je. Bláhovec vystudoval FAMU a jeho snímky *Kdo chce zabít Ashley*, *O domě* či *Show* mají úspěch u domácí i mezinárodní kritiky a získaly nejedno ocenění. Sám je k vidění v dokumentu *Myslím, tedy slam*. V roce 2017 režíroval dokumentární snímek *Moja duša došla do riti: Koncert pro Lenku Zogatovou*, ve kterém zachycuje odkaz kulturní postavy Lenky Zogatové. Bohdan Bláhovec pořádá také slam poetry workshopy, z jednoho z nich vyšla sbírka *Poetry slam*, kterou vytvořila skupina dětí ze sociálně vyloučených lokalit.

Foto: https://g.denik.cz/74/6b/op-bohdan-blahovec1109_galerie-980.jpg

b) Jan Jílek

(*1982)

„Všichni spolu každý slam.“

Jan Jílek pochází z Hradce Králové, následně studoval v Olomouci, k jejíž slamové scéně patří. Slam poetry se věnuje od roku 2006, od té doby se stal nejen jejím známým a úspěšným představitelem, ale hlavně dvojnásobným mistrem České republiky (2008, 2011). Jakožto bohemista založil styl svého slamu na krásách a hravosti češtiny, kromě toho ovládá němčinu,

angličtinu a španělštinu, což mu otevřelo dveře i ke slamu v zahraničí. Má bohaté zkušenosti s německou slamovou scénou, v roce 2010 vyhrál třetí místo na International Slam Revue v Berlíně, na kterém přednesl text *Eintopf*, v němž vtipně a hravě kombinuje češtinu, němčinu i angličtinu. Jelikož je autorem pevných textů, vydal je ve sbírkách *Jan jí lilek* (2010) a *Jan se jí lek* (2015). Jan Jílek má své fanoušky, pro které vyrobil v roce 2016 tričko s potiskem. Pracuje pro Asociaci českých filmových klubů jako koordinátor Letní filmové školy v Uherském Hradišti.

Foto: Hendrik Schneller, www.slammin-poetry.de/magazin/ein-literarisches-gipfeltreffen#

c) Bio Masha

(*1982)

„Recykluju myšlenky a posílám je dál“

Bio Masha, vlastním jménem Marie Černíková, je považována za první dámu českého slamu. V roce 2010 se stala v Budapešti vítězkou Tilos Slamu a téhož roku byla finalistkou MČR. Bio Masha je improvizátorkou a její vystoupení jsou specifická rychlým, nepřetržitým tokem myšlenek, které po divácích střílí jako kulomet a ještě u toho stíhá svůj slamový příběh

rytmicky a intonačně zabarvovat, přičemž si ráda hraje se zvuky a spojováním slabik. Ve svých improvizacích je inspirována děním na sociálních sítích, kde sbírá myšlenky, které poté recykluje, i proto si zvolila tento pseudonym. Ve své flow na pódiu ironicky obnažuje svoje nitro a divákům vylévá emoční pochody vlastního já. Bio Masha je scénografka s hereckou touhou vystupovat a slam poetry ji toto přání splnila, stejně jako hudba, ve které také uplatňuje svou hravost se slovy a zvuky. Se slamerkou Taktikou tvořily hip hopové duo *DiaKritika*. V současné době působí v hudebním uskupení *Debbi Love*, jehož píseň „Poslední pravdou“ zazněla na závěr snímku

Dokument o cestě slamera, ve kterém má Bio Masha svůj medailonek.

Foto: www.slamoviny.cz/wp-content/uploads/2015/10/Bio-Masha-e1445349054768.jpg

d) Anatol Svahilec

(*1994)

„Mý texty jsou záznamem improvizace na papír.“

Anatol Svahilec, vlastním jménem Václav Šindelář, pochází z Mladé Boleslavi a je jednou z klíčových postav české slam poetry, které se začal věnovat na jaře roku 2014, kdy poprvé vystoupil v Plzni. Toho roku zvítězil na finále v Brně a stal se mistrem České republiky ve slam poetry. V roce 2015 se stal společně s Ondřejem Hrabalem vítězem Duo slamu. Slamu se věnuje

na plný úvazek. Vystupuje celým svým tělem i duší několikrát týdně po celé České republice a často i mimo ní, jako první reprezentoval českou slamovou scénu na evropském šampionátu. Anatol je autor, který odklonil vlnu improvizátorů pevnými texty a udal formu současné slam poetry. Tento vypravěč, jemuž groteskní historky zajistily diváckou oblibu a vítězství mnoha exhibic, ve svých textech využívá bohatství jazyka nejen českého, se kterým si pohrává na všech jeho rovinách. Smyšlené satirické příběhy, ve kterých mění vážné v legrační a naopak, vypráví zpravidla ich-formou, využívá v nich archaismy i germanismy, které se v rychlém

tempu odrážejí v propracovaných rýmech. Ty podává s divadelním nasazením, přičemž se sám sobě stává rekvizitou. Jestliže někteří slamují, protože píší, tak Anatol píše, protože slamuje. Své texty tvoří ve dne i v noci a snaží se je neupravovat a necenzurovat, jeho vystoupení jsou tak náhledem do okamžitého stavu myslí mladého angažovaného studenta, umělce a cestovatele. Anatol má na svém slamovém kontě desítky textů, které vydal v roce 2016 ve sbírce *Emu mele maso*. Vedle slamování se v současné době věnuje také produkci slam poetry a má velký podíl na rozšiřování a rozkvětu české scény, kterou obohatil také o nové druhy událostí jako Bytslam nebo Cross slam – nová generace. Kromě slam poetry má Svahilec zkušenosti s divadlem jako herec i scénárista, mimo to založil kruhové divadlo *Panoptikon Barikáda*.

Foto: Daniel Mikeš

e) Dr. Filipitch

(*1989)

„Slam je nádoba, do který se vylejvám.“

Dr. Filipitch, vlastním jménem Filip Koryta, pochází ze Sokolova. Slamovat začal v Plzni na jaře roku 2016. Ještě téhož roku se dostal do finále a o rok později si z něj odnesl vítězství a je úřadujícím mistrem České republiky. K výčtu jeho úspěchů se řadí vedle vyhraných exhibic vítězství v Duo slamu v roce 2017, které vybojoval s Tukanem. V jeho tvorbě se odráží studium

češtiny a psychologie, které dokončuje na FPE v Plzni. Psaní textů bere jako terapii, kdy uvolňuje nahromaděnou energii z emocionálních prožitků. Rád si hraje s formou, jazykem a lidskou myslí a svá vystoupení podtrhuje propracovanou performancí. Slam uspokojuje Filipitchovu potřebu se vyjádřit, stejně jako hudba, je textařem a hudebníkem kapel *diCaprio* a *Glajstr Duo* a také básníkem, vydal sbírky *Chlípnost a S tebou a bez tebe*. V roce 2018 vydává sbírku svých slamových textů *Test tvojí trpělivosti*. Filipitch se slam poetry věnuje naplno, v současné době se zaslouhuje o expanzi a ustalování slam poetry scény

ve značné části České republiky, do slam poetry tak zároveň přivádí nové tváře, které nazývá „Filipitchova armáda“, platformu rozšířil o nový formát Slam poetry aréna. Je pořadatelem a moderátorem nejen slam poetry událostí.

Foto: Daniel Mikeš

Příloha 4: Medailonky německých slamerů

a) Jaromír Konečný

(*1956)

„Schriftsteller und Bühnenliterat bin ich geworden, weil man so die meisten Menschen belabern kann.“

Jaromír Konečný se narodil v Praze, poté pobýval na Moravě a v roce 1982 emigroval do Německa, kde působí jako spisovatel, publicista a vůdčí osobnost slam poetry. V Německu se pohyboval na undergroundové scéně v rámci hnutí Social beat, které slam poetry předcházelo. Poprvé vystupoval v roce 1996 v mnichovském klubu *Substanz*, kde se konala

první událost, která definovala začátek německé slam poetry scény. Od toho okamžiku vyhrál téměř každý slam, na německém mistrovství byl dvakrát vicemistrem a právem je považován za slamového šampiona. Díky Konečnému se dostala slam poetry i do České republiky, v roce 2002 totiž inspiroval Balaštíka s Reinerem, kteří zde slam poetry zavedli do kulturního dění. O rok později hostoval na prvním českém mistrovství a do Čech se vrací dodnes, např. v rámci mezinárodních slamů. Ve svých textech využívá svého českého akcentu, který konfrontuje s bavorským a tak je mu přezdíváno „slamer s česko-bavorským

přízvukem“. Konečný rád pracuje s jazykem a při slamu využívá nejen akcentu, ale celkového střetu obou jazyků a kultur, jeden svůj text věnuje např. přehláskám. Kontrastem melodické češtiny a gramaticky propracované němčiny zdobí vtipné historky, kterými rozesmívá publikum všude tam, kde se ukáže. V současné době se věnuje *Science kabaretu*, moderuje Science slam a organizuje tzv. „Lesebühne“, tedy přednes básní bez soutěžního charakteru, pod názvem „Poetry & Parade“. Konečný vystudoval chemii na univerzitě v Mnichově, jeho koníčkem je genetický kód i psaní, kterému se věnuje od dětství. Do češtiny byla přeložena jeho díla *Hip hop a smuteční marš*, *Moravská rapsodie* a *Tuhej tulipán*. Dalšími jeho populárními díly jsou *Das traurige Ende des Märchenkönigs und andere Sexgeschichten*, *Zurück nach Europa*, *Slam*

Stories nebo *Das Geschlechtsleben der Emigranten*. V románu *Herzslam* vyobrazuje prostředí slam poetry workshopu. Jeho román *Doktorspiele* byl dokonce zfilmován. Jeho postava je součástí německých antologií a dalších pojednání o slam poetry (např. Planet Slam), v Čechách vystupuje v dokumentu *Myslím, tedy slam*.

Foto: [www.literaturhaus-muenchen.de/tl_files/GalleryCreatorAlbums/id-2015-meetgreet/Konecny_V\(c\)Bogenberger.jpg](http://www.literaturhaus-muenchen.de/tl_files/GalleryCreatorAlbums/id-2015-meetgreet/Konecny_V(c)Bogenberger.jpg)

b) Bastian Böttcher

(*1974)

„Meine Texte betrachte ich als sinnliche Ereignisse“

Bas Böttcher pochází z Brém, v současné době žije v Berlíně, ačkoli literárně působí po celém světě. Je považován za prvního představitele německé slam poetry. Německou scénu spoluvytvářel od jejích úplných počátků a stal se prvním národním šampionem. Böttcher i jeho texty jsou všude – na pódiu, v televizi, v literárních domech, na festivalech, v knihovnách,

v knihách. Je nazýván pionýrem performativní literatury. Mluvenému slovu se věnuje celý svůj život, ve slamu je inspirován rapem, často se o něm mluví jako o „Rap-Poet“ - básníku raperovi. Slam pro něj znamená spojení hlasu s časem a smyslem. Jeho texty jsou většinou vážné a často se v nich zabývá mediální tematikou a upozorňuje na moc řeči, jejíž prostředky všelijak kombinuje, čímž cílí k zajímavým slovním obrátům. Společně s audionahrávkami své texty vydal ve sbírkách *Neomonade* a *Vorübergehende Schönheit*. Böttcher působí na mnoha institucích, pořádá slam poetry turné, byl součástí *Deutsch-Nuyorican-Poetry-Festivalu* v New Yorku. Je

také inovátorem a vynálezcem, držitelem mnohých ocenění a autorem několika knih. V roce 2014 vydává nejobsáhlejší sborník slam poetry představitelů a textů *Poetry Slam Fibel*. Společně s Wolfem Hoge Kampem začali natáčet slam poetry videoklipy, které vydali jako DVD *Poetry Clip*. Böttcher se věnuje slam poetry i z hlediska didaktického. Na německých univerzitách a literárních institutech přednášel o výstavbě a uspořádání textu. Pro studijní účely zpracoval své texty v učebnici *Die Poetry-Slam-Expedition* a již řadu let pořádá vzdělávací workshopy.

Foto: www.gezett.de/gzfiles/styles/680er/public/gezettblog/20170621-1941_3493-bas_boettcher.jpg?itok=mfPSPBmu

c) Philipp Scharrenberg

(*1976)

„Auf der Bühne bin ich Energiemanager“

Philipp Scharrenberg, přezdíváný také jako Scharri, pochází z Bonnu, žije v Mnichově a je dvojnásobným šampionem ve slam poetry. Vystudoval germanistiku, filosofii a mediální vědy. Slam poetry se začal věnovat v roce 2006, již o rok později skončil na třetím místě na mistrovství ve slam poetry a téhož roku vyhrál *WDR Poetry Slam* a *Slam-Tour mit Kuttner*.

V roce 2009 se stal mistrem německy mluvících zemí, vyhrál nejen jako jednotlivec, ale i se svým týmem PauL („Poesie aus Leidenschaft“). Na desáté výročí jeho slamové kariéry v roce 2016 zvítězil podruhé. Stal se tak dvojnásobným mistrem německy mluvícího prostoru. Scharrenberg není jen úspěšný slamer, ale i kabaretista, vo roce 2014 získal titul „*Deutscher Kabarett-Meister*“. Scharrenberg je svým vystoupením autentický, jeho texty jsou neosobní, spíše vypravěčské, při jejich podání si pohrává s hlasem, který během vystoupení proměňuje. Jde zlatou střední cestou, píše o tom, co mu dělá radost, ale zároveň tak, aby zaujal

publikum. Je spoluzakladatelem show „Die Rationalversammlung“, která se koná každý měsíc v Mnichově. Má vlastní večerní programy, např. v roce 2017 *Germanistik ist heilbar*, pořádá turné, vystupuje v zahraničí a vydal knihu: „*Der Klügere gibt Nachhilfe*“. Scharrenberg vystupuje společně s dalšími třemi slameri v dokumentu *Dichter und Kämpfer. Das Leben als Poetry Slammer in Deutschland*.

Foto: www.cdn1.stuttgarter-zeitung.de/media.media.ab499d18-52c1-4ead-9878-fbd15beec16a.normalized.jpg

d) Alex Burkhard

(*1988)

„Ich sage Ihnen was ich will“

Alex Burkhard pochází z Bavorska, studoval skandinavistiku, germanistiku a etnologii v Mnichově, kde se začal v roce 2007 věnovat slam poetry a tři roky po sobě se stal šampionem tamější scény. Jeho úspěch vyvrcholil v roce 2017, kdy nejen, že získal titul mistra Bavorska, ale ještě téhož roku obsadil první místo na mistrovství celého německy mluvícího prostoru, je

tedy úřadujícím mistrem ve slam poetry. Při vystoupení je pro něj stěžejní přítomnost publika, na které se napojuje svým ironicko-satirickým přednesem, které doplňuje o prvky herectví, čímž si vytváří imaginární rekvizity. Burkhard organizuje a moderuje řadu literárních akcí a čtení, na kterých sám vystupuje (např. *Westend ist Kiez a Stadt, Land, Fluss*). Společně s dalšími slamery (*Frank Klötgen, Fee*) iniciovali projekt *Die Stützen der Gesellschaft*. Kromě organizace a vystupování na slam poetry a literárních akcích se začal Burkhard aktivně věnovat i psaní knih. Vydal *...und was kann man damit später mal machen?* (2013), *Die Zeit kriegen wir schon Rom* (2015),

Benutz es! (2017). On sám vystupuje v několika antologiích, i v té nejobsáhlejší *Poetry-Slam Fibel*. Burkhard je také součástí didaktického pojetí slam poetry, pořádá workshopy pro mládež a vede vzdělávací programy pro učitele. S výčetem těchto slammerských aktivit je Burkhard prototypem slammerského vývoje na německé scéně. Od ukončení studia je jeho výdělečnou činností psát, mluvit, organizovat a publikovat a samozřejmě vyhrávat, protože „kdo vyhrává, ten prodává“, jak sám říká.

Foto: Stephan Rumpf

e) Fee

(*1994)

„Ich hab immer das Bedürfnis, etwas zu sagen.“

Fee, vlastním jménem Felicia Brembeck, pochází z Mnichova a patří k mladé generaci slamců. Slam poetry se věnuje od roku 2012 a v současné době zastupuje berlínskou scénu. V roce 2013 vyhrála titul mistryně v kategorii U20, tedy mezi účastníky do 20 let. V roce 2016 obdržela ocenění *Tassilo-Kultur-Preis der Sueddeutschen Zeitung 2016*. V roce 2017 vyhrála

„machtWorte!“-Poetry-Slam na veletrhu v Lipsku. Fee je členkou spolku Slam Alphas a zabývá se feministickou tematikou, svými texty chce dovést posluchače k zamyšlení. Její texty jsou emocionální, někdy smutné, jindy pozitivní, předává jimi publiku v každém případě silnou energii. Se slam poetry vystupuje po celém Německu, v rámci mezinárodního slamu byla i v Čechách (vystupovala zde společně s Jaromírem Konečným a Frankem Klötgenem v listopadu 2016, přednesla např. text „Du bist hier!“). Kromě slamu se věnuje studiu němčiny a teologie. Společně se slamery Alexem Burkhardem a Frankem Klötgenem založila

projekt *Die Stützen der Gesellschaft*. Feena tvorba se stala součástí několika publikací, např. antologie z roku 2014 *Das ist genau mein Ding! Mutige Menschen, die ihren Weg gehen*, ve které je uveden její příspěvek. V roce 2015 vydala svou první knihu *Mach Fehler!*.

Foto: www.macht-

www.macht-worte.com/media/2012_felicia_brembeck_fee_poetry_slam_opernhaus_hannover_maerz_2017_fs_1160px_72dpi.jpg

Příloha 5: Rozhovory

V přílohách uvádím rozhovory, které probíhaly prostřednictvím online komunikace, a pokud živě, jejich délka byla adekvátní písemnému přepisu. Rozhovory s Tomášem Kůsem, Jaromírem Konečným, Ko Bylanzkym, Anatolem Svahilcem, Dr. Filipitchem a Maron byly dlouhé debaty, jejichž písemný záznam by byl příliš obsáhlý.

a) Bob Hýsek. Listopad 2017.

Rozhovor k diplomové práci

Chtěla bych Vám moc poděkovat za Vaši ochotu a čas při zodpovídání mých dotazů. Zároveň uvítám jakoukoli radu či informaci, kterou bych do práce ještě měla zahrnout.

Popište mi prosím slam poetry z vašeho úhlu pohledu.

Jsem v tomto už zajatcem svých vlastních moderátorských klišé... S oblibou říkám, že jde o syntézu umění, sportu a – čehokoli třetího vtipného, ten den vhodného... nedávno jsem tam napasoval volby, dnes říkám terapie... Protože si vybavuju poslední ročníky lidí, co chodí do mého Klubu slam poetry v Olomouci, a jsou to samé coming outy a řešení traumat, nejen humor nebo všelijaké hříčky. Navíc v kontextu toho, co s člověkem dělá psaní a performance, tj. hledání upřímnosti k sobě, komunikace s posluchačem, pohyb mimo komfortní zónu, který podporuje tvorbu myelinu obalujícího nervová vlákna, což v důsledku umožňuje rychlejší přenos impulzů v mozku... Mladí autoři na slamech dospívají, staří okřívají.

S klukama se často shodujeme na definicích typu „syntéza všech žánrů“ – i když podle mne je to spíše ten prázdný prostor mezi všemi slovesnými žánry.

Jinak ale z opravdu mého soukromého pohledu je to komunita a tvůrčí způsob života – poetický, angažovaný, humorný, zaměřený na sebepoznání a přesahování vlastních hranic.

V práci chci popsat historii slam poetry od počátků v 80.letech v Americe, až po její rozšíření přes Německo do České republiky. Proto bych se Vás ráda zeptala, kdy byl ten stěžejní okamžik, kdy se slam poetry zrodila i v našich končinách a zda si pamatujete úplně první slam poetry akci u nás. Tedy, jak to vlastně všechno začalo. A kdy jste se začal aktivně podílet na organizaci?

Je to lépe popsáno v jiných publikacích, například disertaci Lenky Zogatové, která se starala o scénu deset let. První dva roky Pluháček/Reiner dělal finále v Olomouci (2003–2004), to nám učarovalo, od roku 2006 jsem organizoval regionál v Olomouci a zahájil výuku předmětu, pod vlivem setkání s Marcem Smithem, kterému jsem tlumočil workshop atd. Na první semestr se přihlásila jedna studentka, v druhém byli dva. Po osmi letech se jich hlásilo v průměru deset, půlka odpadla. Slameři z nich nebyli žádní. Dneska tam mám lidi ze všech fakult, hlásí se jich 12-15, vydrží všichni a kromě nich dochází opakovaně, bez kreditů, jen tak, okruh nějakých 10-15 absolventů semináře... A hlavně: na začátku semestru se nepovažují za tvůrce, chtějí jen reprodukovat cizí věci, a v půlce píšou všichni své věci, a jsou moc dobrý. A najednou jsou z nich slameři, s kterými objíždím moravská města, jako Anatol začal objíždět Čechy a postupně

dostal slam do všech možných koutů. Tak tohle dřív nebylo, je tady jiná generace tvořivých lidí (s traumaty :).

Před deseti lety jsem měl 5 slabých účinkujících na regionálech, diváků ani ne 50, dnes mám 20 přihlášených a dobří jsou skoro všichni. Diváci chodí v počtu 150–200 lidí... ale jsme limitován prostorem bohužel.

V roce 2015 po smrti Zogatky naše sdružení Detour Productions (já, Matthew Sweney a k nám se přidavší Tomáš Kůs s glejtem od Zogatky) převzalo organizaci republikového mistrovství, přesunuli jsme finále z Brna do Plzně a Prahy (Brno bude zase v roce 2018) a rozjeli pořádně regiony i hostování zahraničních slamerů, od nichž čerpáme hodně inspirace. Ale ono je to oboustranné, taky máme co nabídnout.

Když už jsme u té historie, jak se slam poetry u nás od počátků doted' změnila? A jaký si myslíte, že má tento žánr budoucnost?

Změnila se kvalitativně v tom smyslu, že více slamerů našlo svůj klíč, jak na to, že to už nestojí na Jílkovi, BB, Follovi, BioMashi... Změnilo se i to, že improvizátoři nedokázali konkurovat zvyšujícímu se tempu narace a vtipnosti... Výše jmenovaní jsou 3 improvizátoři... Přičemž ale JJ experimentuje s imprem v posledních letech a dlužno říct, že skvěle! Zastínil i BB na Duo slamu letos. Nebo nezastínil.. syntéza. Viz kanál Detour Productions na YouTube.

Dalo by se mluvit o slamových generacích? Kolik by jich tak bylo?

Nultá generace jsou první dva roky, nikdo z nich u slamu nezůstal. První generace je BB a spol, pak bylo i trochu mrtvo, tak trochu druhá nultá či vymřelá generace, kdy to staří mistři vybírali a odešli (nebo např. Macl u slamu nezůstal), a až pak vzešel Metoděj Constantine (2013) a vzápětí i Anatol, který de facto definoval dodnes se táhnoucí druhou generaci – generaci akčních vtipálků, často sociálně angažovaných... vesměs študáků, co se nebojí slamem skoro žít a jezdit sem tam týden co týden... Takže se k němu do dvou let přidal Filipitch, Dibitanzl.... Ještě rychleji klapající Tukan, letošní objev, je pořád součástí téhle generace asi.

Své študáky, ne takové showmany, spíš literáty, bych mohl považovat za novou generaci, ne tak showbyznysovou a srandovací, více intelektuální a existenciální – jenže ono se to moc nechytá jinde než v Olomouci, tak nevím. Přitom jinde to je realita, ke které se přirozeně dospělo – slamy jsou buď angažované, nebo poetické, nebo oboje a basta.

Je možné, že vzniká méně humorný underground vs zábavnostní „mainstreamová“ show... ale ono se to bude vždycky prolínat. A jednoho bude slam poetry pozřena poezií, která se naučí recitovat a psát pro posluchače. :) Tak jako každé menšinové hnutí je vždy pozřeno a kapitalizováno mainstreamem. Jazz. Rock and roll. Beatnici. I politika Zelených.

Koho považujete za nejlepší představitele české slamové scény od doby jejího vzniku?

Foll byl zlobivý zenový mistr slamu a vypravěč, jeho metoda improvizace na slova z publika má dodnes ozvuky v metodě mnoha jiných (Adeladla, Dibi, aj). **Bláhovec** svým druhem impra málem predefinoval český slam, dlouho byl nedostížitelný ve svém sardonickém noirovém vizionářství, ale dnes se objevují mladí, kteří taky mají podobného ducha, tak uvidíme (Martin Schweitzer řečený Mr. Switcher). **Jan Jílek** nás všechny navěky poznamenal svou hravostí, rezonuje v mnohých. JJ a BB byli dříve nejvíce imitovaní mezi epigony, dnes to bude **Anatol**

Svahilec, jenž slam zcela resuscitoval svým nasazením, a dnes navíc nadále i roste lidsky, intelektuálně, autorsky.

A kdo jsou podle Vás vůdčí osobnosti současného českého slamu?

Škoda, že Ellen Makumbirofa s tím tak trochu po roce sekla, (snad jen na čas), obrovský talent, mohla jako první žena rozbít bank. Letošní finále podle všeho vyhraje Tukan, je pekelně rychlý a neokoukaný a originální. A je to super kluk, pokorný, skromný, chytrý. Dvojnásobný vítěz Rimmer by neměl být vynechán.... Btw to je příslušník Maclovy generace, co se vrátil a naučil se to dělat správně. Anatola nebudu pořád zmiňovat, zkrátka Anatol rovná se slam. Hodně práce odvádí Dr. Filipitch a Honza Dibitanzl, ale i další, viz soupisky akcí, které se dnes v sezóně konají dennodenně.

Jaké to je, být organizátorem slam poetry?

Mimo Prahu náročné, prodraží se vám hvězdní slameři se vším tím jízdovým, kupní síla je menší, chybí často pořádné kluby... Je potřeba být trpělivý, budovat to dlouhodobě, vychovávat si slamery v okolí a žádat o granty, byť jsou na regionální úrovni dost minimalistické. Ale pomůžou moc.

Jaké jsou Vaše osobní zkušenosti se slamováním?

Dlouhodobě u mě převažuje role slamového moderátora a organizátora a pedagoga, ke všemu jako překladatel a redaktor jsem hodně vytížený, takže v dnešní době soutěžně vůbec, nanejvýš tu a tam v rámci rozehrátky publika. Doufám, že se to změní, že si v blízkém budoucnu najdu čas na zpracování výpisků a některých témat. Ale asi není náhoda, že valná většina opravdu aktivních slamerů jsou studenti skoro nikdo z nich nemá malé děti atd.

Jaké jsou vlastně druhy slamů? Jsou kvalifikační kola do finále a pak samotné mistrovství ČR. Dále jsou exhibice, které se v řadě měst konají pravidelně. Od loňského roku se konají i mezinárodní slamy, kdy k nám jezdí zahraniční hosté. Pak jsou slam poetry akce v rámci festivalů, kulturních akcí (např. Žižkovská noc v Praze apod.) Dále jsem slyšela o Femislamu, ale osobně jsem divákem nebyla. Jsou ještě další typy slamů, o kterých třeba zatím nevím?

Femislam jsem založil v roce 2016, i když impulz vzešel od brněnského Jendy Perly. První rok náš šokovala kvalita a více niterný, intimní, konfesijní charakter textů, méně show, přitom humoru fůra. Druhý rok byl slabší (pozval jsem zástupkyně krajů – chyba, ne všude jsou tak skvělé), ale pořád fajn. Na třetí ročník pozvu ty nejlepší ženy za poslední rok. Konáme se vždy na MDŽ.

Duo slam jsem rozjel v roce 2014 a poslední dva roky už byly hodně prestižní. Hlásí se ti nejlepší v párech a existuje překvapivé množství tvůrčích strategií.

Občas jsme zkoušeli týmové souboje, ale nějak se to nechytlo.

V Praze a okolí často probíhají tzv. slamové arény – jeden proti jednomu, pět kol. Osobně ten formát nemám rád, chybí tomu diverzita. Ale ušetří se náklady.

Četla jsem také o akcích zvaných Slamastyka a Kladivo huby. Můžete mi je prosím trochu přiblížit?

Slamastyka je specifický formát pro „slamatéry“ a málo známé. Jak stoupá zájem a přibývá tvůrců, upravuji pravidla a už tam nepouštím moc známé tváře, které jsou zvané všude jinde. Lidi se nemají kde rozehrát (tj. najít svá témata a svůj hlas, svůj styl) – kvalifikace jsou jednou za rok a ve větších městech se tam všichni zájemci nevlezou... Akorát v Crossu letos běží seriál otevřených slamů pro nováčky – New Generation. Ted' bude best of.

Kladivo huby je taková tradiční exhibice, již sedmým rokem podobně jako Slamastyka, ale zvu jen zvučná jména a poslední dva roky jsem dělal formát souboje města proti městu apod... Ale nějak se to divácky zas tolik neujalo, asi nás spíše zajímá slamer stojící sám za sebe, se všemi riziky, je tam větší napětí.

Název Kladivo huby je částečně dán i názvem podniku – skoro přesmyčka Divadlo hudby, oblíbené magické scény.

Zavádíte slam poetry i do univerzitního prostředí ve formě seminářů, chci se zeptat, jakou formou probíhají? Trénují studenti, jak se stát slamerem? Nebo se dokonce dozvídají i nějaké teoretické informace o historii slam poetry apod.? Mohou se na seminář zapsat i zájemci, kteří nestudují na UPOL?

Dělám to jako klub otevřený veřejnosti, takže opravdu chodí kdekdo. Například 14letá Sára Wolfová, velký talent. Ale většinu vnějších tvoří bývalí účastníci kurzu.

Na začátku po nikom nechci vlastní tvorbu, stačí mi reprodukováná, ale jak se pořád bavíme o principech psaní a komunikace s divákem, zkusí si to nakonec všichni. Ale opravdu soutěžně, mimo prostor semináře/klubu, to udělá jen část, asi třetina.

Probíráme ze začátku teorii – trendy doma vs venku, přístupy k psaní, hledání tématu, které je osobní, ale má univerzální dosah, hledání svého hlasu, jaká je motivace pro slamování... a jak lidi postupně čtou a posléze i performují naučené básně, je to čím dál praktičtější – výslovnost, řeč těla, zapojení různých emocí, práce s prostorem, kontakt s divákem, struktura textu, intonování... je toho hodně. Napsal jsem skripta, ale v reálu to neprobíhá takto strukturovaně, je to vždy více průřez tím vším.

Máte v plánu rozšířit povědomí o slam poetry na střední školy?

Už dlouho plánuji rozjet turnaje středních škol, ale jednak toho dělám moc a jednak na to jsou potřeba i trochu finance. Svě nejlepší absolventy připravuji na to, že budou ambasadory ve svých městech, ve svých gymnáziích. A ejhle, sen se plní: Martin Schweitzer (velmi nadaný, ze sezóny jaro 2017) právě založil slamový klub v Břeclavi a dnes v předvečer výročí sametové revoluce měl na gymplu velkou přednášku... Doufám, že nedaleké Uherské Hradiště se svými četnými talenty je brzy vyzve a hlavně že my si vychováme své gympláky na olomouckých gymnáziích. Zapojím nejen své nejlepší slamery/studenty, ale i zkušené borce ze scény, jako je Daniel Kunz a další.

Přijde mi, že v důsledku sociálních sítí jsou nové generace zdravě ofrklejší a tvořivější, takže si myslím, že má u nás slam budoucnost – stejně jako na YouTube vidíme slamovat mladé lidi z různých zapadlých koutů anglosaského či frankofonního světa.

Byl jste někdy divákem slam poetry v Německu? Pokud ano, jak byste popsal tamější atmosféru a v čem vidíte hlavní rozdíl proti ČR?

Nebyl, ale jednou mou slamovou výuku navštívil Jaromir Konecny s filmovým štábem Zuzany Piussové. Hrozně se divil mému divadelnímu pojetí – využívání prostoru... Já se divil, proč se diví... Vysvětlil mi, že v klubech v Německu je tak narváno, že lidi stojí i okolo slamera a není moc prostor na velká gesta, natož na pohyb. :-)

Oproti tomu slameři z Dánska, které jsem poznal na svém workshopu v Krakově, dělají docela hodně divadelní slam... Taky to tam není tak velké jak v Německu. Ale kde je...

V Praze na finále bude letos rekord, snad uděláme tisíc návštěvníků po loňských 666.

Na závěr bych se ráda ujistila v pojmech. U nás užíváme názvu slam poetry, v ostatních zemích převažuje označení poetry slam. V DP budu s těmito pojmy pracovat téměř pořád a ráda bych je uváděla správně (a zároveň objasnila, jak to vlastně je). Mohu se řídit popiskem ze sborníku, že slam poetry je označení pro žánr celkově a poetry slam pro danou akci? Nebo mohu užívat slam poetry jako jednotné označení, co myslíte?

Vskutku poetry slam je označení akce, slam poetry označení žánru, i když někdy se to může trošinku překrývat. Vzhledem k reflektivnímu charakteru práce bude lepší používat to žánrové slam poetry, kor když to bude psáno česky. Německy bych volil pořadí PS kvůli jejich úzu, ale stejně by asi docházelo k nešťastným formulacím a zmatkům, mám dojem.

Ale svým způsobem to zas tak jinak neříkáme, protože v běžném hovoru řeknu organizovat slamy vs definice slam poetry...

b) Martin Reiner. Leden 2018.

Jak jste se o slam poetry poprvé dozvěděl (od koho, kdy..)? Bylo to skrze Miroslava Balaštíka? Či přímo od Jaromíra Konečného?

V Hostu vyšla reportáž o slamu v Německu, který uváděl Jaromir Konecny; myslím, že autorem článku byl skutečně Mirek Balaštík, možná společně s Martinem Stöhrem. Přišlo mi to zajímavé, protože jsem tou dobou zrovna organizoval první ročník olomouckého festivalu Poezie bez hranic. Nabídl jsem Mirkovi, aby se na tom Host nějak podílel, ale Mirek o to neměl zájem. Tak jsem se pak už obrátil přímo na Jaromíra...

Co Vás přimělo zařadit tento, tou dobou neznámý žánr, na program festivalu Poezie bez hranic?

Já už jsem o slam poetry (v Americe ovšem spíš poetry slam) slyšel předtím, ale teď mi to přišlo velmi vhod, protože jsem na zmíněném festivalu chtěl přestupovat tradiční hranice žánru známého jako poezie; viz i sám název festivalu.

Na festivalu se konalo rovnou finále, jak to probíhalo? Zorganizoval jste předtím pár kvalifikačních kol po republice? ☺ Nebo se přihlásilo několik básníků rovnou na festival?

Stihli jsme uspořádat české a moravské národní kolo; v Praze a v Brně. Takže určitá selekce proběhla. Zajímavé bylo, že do finále postoupili tradiční básníci s netradičně dobrým přednesem jako byl Jaroslav Pízl (vystudovaný herec) nebo Marian Palla, velmi zkušený performer... a s nimi chlapci, co dělali hip-hop a free style. Specifický styl slam poetry se začal rodit teprve během dalších ročníků.

Jak vlastně došlo k té změně v organizaci? V roce 2005 se festival neuskutečnil a organizaci převzala Lenka Zogatová a přesunula finále do Brna.

Ke změně došlo tak, že jsem po čtyřech ročnících – a po absurdních neshodách s ministerstvem kultury a finančním úřadem – festival „zavřel“, ale bylo mi líto pohřbít i slam poetry, zvláště když tou dobou už probíhalo před národním finále deset krajských kol... a slam poetry získávala na oblibě a popularitě. Takže jsme se domluvili s brněnskou Flédou, kde tehdy dělala dramaturgyni Lenka Zogatová, a národní finále uskutečnili tady. V počátku s kompletním štábem z Poezie bez hranic, který se rekrutoval z mého nakladatelství Petrov. Já sám jsem, stejně jako předtím v Olomouci, první dva nebo tři ročníky na Flédě moderoval.

V roce 2004 přijel na festival i sám „slampapi“ Marc Smith, jaké bylo Vaše osobní setkání? Myslíte, že inspiroval tehdy nezkušené slamery a že tato jeho návštěva ovlivnila zdejší scénu?

Marc Smith byl samozřejmě skvělý „úlovek“ pro festival – a byl to také člověk velmi srdečný a otevřený, takže osobní setkání s ním (a nejen mé) bylo velmi příjemné... ale nemyslím si, že by nějak zásadně ovlivnil vývoj českého pojetí slam poetry, které už pomalu začínalo získávat svou specifickou podobu.

Na festivalu bylo i několik hostů z německé slamové scény (Preckwitz, Koslovsky), vzpomenete si, jak se jejich vystoupení lišila od českých básníků?

Nelze zapomenout hned první exhibiční vystoupení Wehwalta Koslovského a Timo Brunka; to byla pro všechny přítomné diváky úplná návštěva z kosmu... a jejich strhující a nejen obsahově ale i akusticky vtipná vystoupení zásadně přispěla k okamžitému a spontánnímu přijetí slam poetry u nás. Od českých borců se samozřejmě oba profíci lišili tím, jak precizně měli svá vystoupení připravená a zvládnutá, ale diváci se evidentně dobře bavili i při vystoupeních českých performerů, protože ten moment soutěžení je prostě strhující.

Sledujete slam poetry scénu v Čechách dodnes?

Ted' už trochu méně než v prvních letech po předání štafetového kolíku, kdy jsem, jak už řečeno, nejprve ještě finále (nebo brněnská krajská kola) moderoval, nebo později alespoň předával některou z cen. A dokud bylo finále v Brně, šel jsem se vždycky podívat. Ale řekněme, že v obraze jsem pořád, i když už českému slam poetry vládne nová generace.

c) Pavel Oškrkaný. Zář 2016.

Jak jsi se o slam poetry dozvěděl a jak jsi se dostal k samotnému vystupování?

Já jsem se o slam poetry dozvěděl, když jsem studoval Žurnalistiku v Brně, na fakultě sociálních studií se konaly exhibice, řekla mi o tom kamarádka, tak mi to jednou vyšlo, přihlásil jsem se roku 2012 do regionálního kola v Brně, které jsem vyhrál. Nikdy jsem se nebyl podívat a rovnou jsem to vyhrál. Ve druhém kole jsem řekl text Fenomenální hovno. Publikum byli většinou studenti, takže to mělo ohlas.

Jak tě napadl koncept Slamovin?

Slamoviny mě napadly vloni v létě, přišlo mi, že je málo informací, že nikdo moc neví, co se děje, na slampoetry.cz žádná reflexe slam poetry nebyla a to chybělo. Někde byla kvalifikace a nikdo nevěděl, kdo postoupil.

Nejdřív jsme s Bohdanem a Anatolem založili webovky, zbylo to na mě ta tvorba, redakce. Lef přispívá.

Na finále mě napadlo udělat tištěný program, nápad se zalíbil, tak jsem dělal na každý slam vlastní Slamoviny, ale to byla hrozná práce, tak jsem přešel na měsíční model, který běží od února. V dubnu se k nám přidala naše současná grafička, takže už se starám jen o obsah. V rámci propagace slamu je to dobré, člověk má něco v ruce.

Byl jsi se podívat v zahraničí?

V roce 2013 jsem byl za kamarádem v Berlíně, byl jsem se podívat na slam. Na začátku dostal každý 2 žetony, které mohl hodit, komu chtěl, hlasovali tedy všichni. Ve druhém kole se vyhrávalo na potlesk. S českým slamem jsme byli dvakrát na Slovensku, ten založila taky Lenka Zogatová.

Nikde jinde se neimprovizuje, to je záležitost česká. Ani diváci tolik nereagují, je to více básnictví, ne tolik do srandy. V Německu se slamuje i na středních školách, je tam větší povědomí, větší základna. Lidi se tam tím dokáží uživit.

Kdo je u slamu nejdýl?

Nejdýl ze všech soutěží Bohdan, vyhrál v roce 2005. Na začátku to dělali hlavně básníci, kteří vydávali sbírky, pak přišel Bohdan s improvizací a vytlačil všechny tyhle lidi.

Co se ti líbí na slamu nejvíc?

Nejlepší je přímý kontakt s publikem a zpětná vazba, není to jak sbírka, kde ti možná někdo napíše recenzi. Líbí se mi parta, lidi, atmosféra i divácký zážitek.

Kde bereš inspiraci?

Tak různě, nejvíc fungují hejty nebo přijde náhlá myšlenka, nápad a jsem schopný to napsat docela v krátké době.

Jak si myslíš že se bude česká scéna vyvíjet do budoucna?

Zatím pořád rosteme, přibývají města, slameři, dochází k vytlačování improvizátorů pevnými texty.

Zkoušel jsi improvizovat?

Když člověk improvizuje, tak jde do boje s Metodějem, což člověk hraje na jeho hřišti. Mě baví pevné texty, mám jistotu, že těm lidem za tři minuty aspoň něco předám. Samozřejmě to chce pořád vymýšlet nové texty.

Kde všude jsi vystupoval? Jak se liší atmosféra?

Všude možně. Aš, Litomyšl, Kadaň, Louny, Veselí nad Moravou, Hradec...

Měl jsem rád Plzeň, ale záleží, kde se to vlastně povede. 2015 začaly slamy v mém rodišti.

Napsal jsi sbírku?

Básničky do vlasů jsem vydal v předslamovém období. Teď bude vycházet má druhá sbírka *Poněkud ponurá poezie*.

d) Jiří Juráš. Prosinec 2017.

Povězte mi o sobě pár slov.

Stárnoucí cynický romantik občas se plácající v krizi středního věku. Psychoterapeut pracující alternativními metodami. Kurátor a galerista. Amatérský ornitolog. Prodejce designových rakví a uren. A fotograf. Fotím stále a všechno možné, hlavně poezii všedního dne, krásu ale i paradoxy a absurdity. A dávám to všechno na Instagram (@poetograf)

Jak dlouho se slam poetry věnujete a jak jste se k tomuto žánru vlastně dostal?

Slam poetry se věnuju asi 5 let, přivedl mě k tomu kamarád, bývalý režisér, který chtěl něco inscenovat, a tak mě přemluvil, abych v jedné kavárně začal dělat čtení poezie, v té době samozřejmě jiných básníků, pouze jako interpret. Pak jsem se dostal náhodou na Noc básníků, což je každoroční soutěž v legendární hospodě Ponorka v Olomouci, kde může každý přečíst svou báseň, anebo složit na místě. Já jsem na místě něco napsal, a soutěž jsem vyhrál. To mě tedy nakoplo, a když jsem se potom dozvěděl o Slamu, napsal jsem dva texty a odvážil se přihlásit do kvalifikace. Napoprvé jsem sice nepostoupil do finále, ale nebyl to propadák a strašně mě to chytlo.

Co je pro vás slam poetry? Jak byste ji jako její představitel definoval?

To je parádní poetická bonboniéra, ve které každý bonbon chutná jinak a vyvolává to závislost: příště chcete jít ochutnávat znovu.

Ve finále jste byl už několikrát (tuším 3krát?), postoupil jste vždy z kvalifikace v Olomouci? Co se Vám honí hlavou, když stojíte na pódiu před všemi těmi světly a lidmi?

Ano, postoupil jsem třikrát po sobě z Olomouce, a je to euforický pocit. Vždycky před vystoupením mám trému, jednak že se to třeba nebude tak líbit jako minule, jednak z toho, že zase zapomenou text (občas se mi to stane). Ale když už stojím před mikrofonem v těch reflektorech, je to jakýsi druh tranzu, vnímání všeho je pozměněné.

Jaké to je, utkat se s dalšími 12 slamery o titul mistra ČR?

Paradoxně ve finále už mi nejde o ten titul. Jsem šťastný, že tam jsem, chci pobavit nebo jinak oslovit diváky, a moje ambice je skončit ve finále v té první půlce, což se mi zatím vždycky povedlo (2., 5. a 3. místo) Jako mistr ČR se nedokážu vidět, tím pádem se to asi nemůže stát. Ale účast ve finále znamená spoustu pozvánek na exhibice po celé republice a to je fajn.

Vaše texty jsou plné slovních hříček, hraje si s jazykem, můžu se zeptat, jak tvoříte, kde berete inspiraci nebo co je Vaše múza?

Miluju slovní hříčky a taky paradoxy, absurdity a nonsensy. Takže když najdu téma, které nabízí takovou příležitost, nedám pokoj, dokud to nevymyslím, nezpracuju a nezrýmuju. Někdy je to otázka pár hodin, ale někdy se to rodí dlouho, než jsem spokojen.

Máte nějaký recept proti zapomínání textu?

Trénovat, opakovat si, a hlavně před vystoupením nic nepít. Sice to zmírní trému, ale hrozí to katastrofou. Když už se to stane, mít vždycky v kapse tahák. ☺

Máte zkušenost se slam poetry, ať už jako autor, či divák v zahraničí, konkrétně třeba v Německu?

Mimo ČR jsem vystupoval jenom na Slovensku, tam mi celkem rozuměli, i když pár věcí jsem musel komusi dovysvětlit. Ale vystupoval jsem spolu s Rakušáky v Plzni, a byl jsem na mezinárodním slamu u nás v Olomouci, takže mám zkušenost i s tím titulkováním na pozadí. Taky jsem viděl na netu celé mistrovství Evropy.

Pokud ano, v čem shledáváte rozdíly oproti české scéně? Máme se čím inspirovat, mohou se v cizině inspirovat námi?

Vždycky se člověk může inspirovat odlišným přístupem. Ale ty cizí slamy byly pro mě často moc vážné a někdy až nepřirozeně divadelně přehrávané, mám rád humor a nadhled.

A na závěr..vydal jste sbírku svých textů či jinou knihu? Přemýšlíte o tom? Rádi bychom si ji přečetli. ☺

Knihu zatím nemám, ale už mi o ní říkalo tolik lidí, že asi jednou nějaká vznikne. Ideálně doprovázená mými fotografiemi.

Jak jsi se ke slam poetry dostal?

Já jsem se ke slamu dostal vlastně přes svoji maminku, která mi řekla, že existují nějakí básníci, kteří mluví a řekla, že nejlepší je Anatol Svahilec a já jsem si to neuměl představit, nakonec jsem se nechal představit, protože poezii mám hodně rád a zašel jsem se na slam poetry podívat. A půl roku jsem sbíral odvahu, abych tam vylez taky, což jsem nakonec uskutečnil.

A co pro tebe teď slam znamená?

Možnost prezentovat svojí tvorbu, která by jinak byla nejspíš šuplíková anebo prezentována na autorských čteních. Možnost jak lidi pobavit a zaujmout nějakým vážným tématem, protože já se podobně jako Tukan věnuji tématům, která mně hodně vadí ze sociálního hlediska, i když se je snažím zabalit víc do vtípu. A to je podle mě to nejdůležitější, mít schopnost lidem něco předat, pobavit je zaujmout, nechat je nad něčím přemýšlet.

Jak se cítíš na pódiu vedle zkušenějších slamerů, kteří jsou na scéně mnohem déle než ty?

Musím říct, že v podstatě už stárnu, dva roky jsou už docela dost a teď přichází nová generace. Když mám slamovat s Mručivákem, Kňourem, Janem Jílkem, tak vidím úplně jiný pohled, jak se ten slam dělal dřív, protože dneska, jak je hodně slamerů, je jich hodně podobných a tenkrát jich bylo hodně málo a každý byl hodně velký originál.

Dá se říct, že nová generace slamerů s sebou přináší i nové směry v žánru?

Určitě, měli jsme směr Svahilcovský, po něm přišel slam Filipitchovský a po něm směr Tukanovský. Jsou to směry, který mění hlavně z hlediska performance ale i tematiky, naopak se objevuje čím dál více vážných textů, než před dvěma roky, když jsem začínal. Lidi si začínají uvědomovat, že slam není jen sranda a lidí to začínají akceptovat a velmi dobře je oceňují.

Jak vidíš mediální zastoupení žánru?

Jsem v podstatě jediný, kdo do těch Slamovin něco napíše. Mají podle mě smysl, dokázaly slam podpořit a rozšířit ho. Organizátoři mají určitou zpětnou mediální vazbu, protože jejich akce se otiskne v nějakém článku. A dneska už nám čte většinu článků několik stovek lidí, což už je podle mě velký úspěch na takové specializované médium. Čtivost několik stovek lidí.

Chystáš se na Slamovinách pokračovat, baví tě to?

Baví mě to, akorát je to čím dál víc náročnější, protože jde v podstatě stále o to samé a vymýšlet něco zajímavého je čím dál víc složitější, takže trošku ubývá na intenzitě reportáží.

Co se chystáš dělat teď po ukončení střední školy?

Já budu studovat práva, ale nejradši bych se dál věnoval psaní a samozřejmě slamu.

f) Mručivák. Březen 2018.

Co tě na slamu baví a co pro tebe znamená?

Slamem si čistím hlavu, je to pro mě možnost, jak si některý věci, co mě trápí a líhnou se mi v mozku, hodit na papír a potom je třeba říct lidem. Slam je pro mě možnost nějaký exhibice. Slam je pro mě setkávání se s lidma a cigáro o přestávce.

A co tě ke slamu přivedlo?

Já jsem kdysi chodil na slamy jako divák a pak jsem se přehoupl přes ten příkop a najednou jsem stál na druhý straně, bylo to poprvé na tematickym slamu, kterej se jmenoval Slam Men a byl to slam o mužích a o jejich snech a realitě a o trápení mužským, tak to byl můj první slam a pak už se to vezlo. To je nějakých 8 let zpátky.

Máme v Čechách tedy i tematické slamy?

V Plzni, odkud pocházím, jsou tematický slamy k nějakýmu státu (např. česko-maďarskej..) a to já využívám k tomu, že zpracovávám některý témata ze společné historie, zvláště se vyřadím na česko-slovenskym třeba.

Jak si myslíš, že se česká scéna proměňuje?

Nemůžu to nějak sociologicky hodnotit, na to jsou jiní odborníci, ale myslím, že ten slam dochází k větší masovosti, chvilku se zdálo, že skomírá, nicméně teď má větší a větší účast. Generace slamerů střídá další generaci, já už jsem takový s dovolením dědeček. Za to mů působení už se vytřídaly určitě tři, čtyři generace slamerů, dneska se mnou slamují kluci, který jsou o 25 let mladší, než jsem já. A jinak bych řekl, že ten slam je pořád stejně dobrej, mění se tváře, mění se texty. Někdy je období, kdy je víc angažovanej, někdy je víc na legraci. Že by se zásadně změnil, úplně si nemyslím.

A jakou si myslíš, že má slam budoucnost v dnešní době, kdy vládnu technologie, sociální sítě, média?

Čert ví. No né, jako s počítačovou grafikou a s počítačovým kreslením nevymizel šustot papíru a špína z uhle, tak já si myslím, že lidi se budou chtít setkávat a slyšet živý slovo, já doufám, že tohle, ta touha tady bude přetrvávat a lidi budou chtít slyšet, jak někdo křičí k davu a dav křičí na něj.

g) Karin. Březen 2018.

Kdybich o tobě chtěla udělat medailonek, co bys mi o sobě prozradila?

Jmenuji se Karin a pocházím z Ostravy. Do Prahy jsem odešla za svým chlapcem - hercem a zároveň se mi poštěstilo dostat se na DAMU a herectví se také věnovat. V Ostravě jsem vystudovala českou a německou filologii, nyní pracuji jako recenzentka knih. Miluji zvířata, klasickou literaturu, hudbu a dobré víno.

Jak jsi se ke slam poetry dostala? Zнала jsi žánr nejprve jako divák?

Můj chlapec mě vzal chvíli poté, kdy jsem odešla do Prahy, na open air exhibici slam poetry. Když jsme šli domů, řekl, že bych to taky mohla jednou zkusit. Během přijímače na DAMU jsem dostala za úkol „slamovat“ a moc mě to bavilo. Získala jsem tak zdravé odhodlání a za půl roku jsem poprvé vystoupila.

Byla tvá první zkušenost se slamováním na Cross slamu?

Ano. Poprvé to bylo na Crossu v Praze.

Jak vnímáš postavení žen na české slam poetry scéně? Myslíš, že by mělo přibývat ženských slamerek?

Jsem pramalá „feministka“ a nenahlížím na slam poetry scénu s ohledem na poměr mužů a žen. Myslím, že je to spíše o kouzlu osobnosti. Pokud je v člověku chuť předstoupit před diváky a říct jim svůj text, je jedno, zda je to muž nebo žena, zkrátka ať jde.

A čím myslíš, že se slam žen liší od mužského elementu v žánru?

Ženy mají jinou emocionalitu. Jejich texty tak mají dle mého i jinou sdělnost. Možná jsou v něčem křehčí a slova mohou doznívat v méně úderném tónu.

Čím jsou specifické tvé texty a kde bereš inspiraci?

Nevím, zda po takové chvílce lze mé texty nějak vymezit. Nejsem určitě komik, který chce rozesmát dav. Taková jsem snad v osobním životě. Když píšu, přemýšlím o tom, co je ve mně, co mě trápí. Jako divák slamu taky očekávám jisté „sdělení“. V mých textech je polemika o světě, o lidech, o životě.

Jaké ti nabídlo vítězství na Femislamu možnosti? Chystáš se se slamem pokračovat?

Nabídlo mi určitě další „nabídky“ vystupovat. Byl to můj dosavadní největší úspěch a vnitřně mě to posunulo. Zároveň mi to také dodalo odhodlání a chuť dále slamovat. Tedy doufám a věřím, že budu pokračovat.

Příloha 6: Dotazník pro účely veřejného průzkumu o slam poetry

a) Dotazník v češtině

Dotazník k diplomové práci na téma Slam poetry

Věk:

Pohlaví:

Student: ja nein

Máš rád/a poezii: ja nein

1. **Slyšel/a jsi už o slam poetry?**

ano (pokračuj na 1.1) ne (pokračuj na 5)

1.1 **Kde a kdy jsi se setkal/a s pojmem slam poetry?**

2. **Navštívil/a jsi už někdy slam poetry?**

ano (pokračuj na 2.1) ne (pokračuj na 3)

2.1 **Kde?**

Praha Plzeň Olomouc jiné město ČR zahraničí

2.2 **Navštěvuješ slam poetry akce pravidelně?**

ano ne

3. **Vyjmenuj slamery, které znáš.**

3.1 **Víš, kdo je Jaromír Konečný?**

ano ne

4. **Zúčastnil/a jsi se slam poetry jako soutěžící?**

ano ne (pokračuj na 4.1)

4.1 **Pokud ne, chtěl/a bys to v budoucnu zkusit?**

ano ne

5. **Jak bys definoval/a slam poetry?**

Co je to?

Co to není?

b) Dotazník v němčině

Fragebogen zur Diplomarbeit auf das Thema Poetry Slam

Alter:

Geschlecht:

Student: ja nein

Mögen Sie Dichtung? ja nein

1. **Haben Sie schon von Poetry Slam gehört?**

ja (weiter bei 1.1) nein (weiter bei 5)

1.1 **Wo und wann haben Sie sich mit dem Begriff Poetry Slam getroffen?**

2. **Haben Sie Poetry Slam als Zuschauer besucht?**

ja (weiter bei 2.1) nein (weiter bei 3)

2.1 **Wo?**

Regensburg andere Stadt in Deutschland im Ausland

2.2 **Besuchen Sie Poetry Slam regelmäßig?**

ja nein

3. **Nennen Sie Slam Vertreter, die Sie kennen.**

3.1 **Wissen sie, wer Jaromír Konečný ist?**

4. **Waren Sie schon auch ein aktiver Teilnehmer?**

ja nein (weiter bei 4.1)

4.1 **Möchten Sie in der Zukunft aktiv teilnehmen?**

ja nein

5. **Wie würden Sie Poetry Slam definieren?**

Was ist das?

Was ist das nicht?

Příloha 7: Autorčiny reportáže ze Slamovin a portálu Plzeň.cz

Letošní první exhibice v Plzni

27/01/2016 Redakce 2016 0

První plzeňské kolo letošní slam poetry proběhlo 26. ledna tradičně v music clubu Anděl. Exhibice se rozjela krátce po půl deváté, když moderátor Martin Vasquez svými originálními nápady rozhýbal publikum, které bylo, jako obvykle, velmi početné. Opravdu nečekaně se tedy začalo trochu později, což už by se pomalu dalo nazývat tradiční „slamovou půlhodinkou“.

První vystoupení patřilo Metodějovi Constantinovi, který se rozhodl zakončit svou kariéru v reklamce improvizacími reklamami téměř na vše, co si jen diváci přáli. Mohli jsme si tak poslechnout reklamu na dietu, prášky všeho druhu, jitnice či zverimex, který vzbudil zvláštní zájem. Metodějovy reklamy byly ohodnoceny věrnostními body a na podium byl přizván Pan Václav, jehož divadelní vystoupení neminulo účinkem. Svou imaginární pumpou to však zdaleka nerozpumpoval tak, jako Jirka Juráň, který při svém vystoupení dokonce navštívil všechny možné světy. Švéd se nás pak pokusil uspat jeho sbírkou pohádek na dobrou noc, jež úspěšně zmapovaly důležité milníky Československa, to se mu však nepovedlo a místo spících dětí mu bylo odměnou jásající publikum. Kňour tu byl zas a s ním i jeho slamu hlas, který asi nikdy neomrzí, ať už svůj slam pošle jakkoli k ledu. Po dlouhé době se v Plzni konečně ukázala Bio Masha, která chvílemi připomínala českého Eminema. Její schopnost říct desítky slov na jeden nádech je opravdu udivující, člověk by řekl, že rychleji mluví, než myslí, ale Masha potvrzuje pravý opak, neboť její texty jsou opravdu fascinující. Nevím, zda je v tom nějaká souvislost s Constantinovou reklamou na prášky, ale každopádně klobouk dolů. Na závěr prvního kola vystoupil předloňský mistr republiky Anatol Svahilec, jenž se svou básní Těsně vedle naskočil do rozjetého vlaku večera a dovezl nás až k jeseterovi, se kterým poté odstartoval druhé kolo. V opačném pořadí pak vystupovali i ostatní slamující. Bio Masha zabodovala skoro plným počtem, když ve svém vlastním světě neofeje popoháněla tempo Anatolovo rozjetých vlaků, které chvíli poté úspěšně zbrzdil Kňour a jeho malá potřeba. Po dalším Švédově výstupu jsme objevili novodobého Shakespeara, který spojil divadlo i sonety v jedno, a jeho romanticky laděné rýmování o tom, jak touží po dívce, jež má ráda poezii, byla před publikem na slam poetry, myslím, rána do černého. Po Švédovi přišel Jirka Juráň s kurzem pozitivního myšlení, a jelikož se rozhodl skončit s negacemi ve své hlavě, jeho slam se proměnil ve velmi pozitivní jazykovou hru, která nezůstala bez povšimnutí. Pan Václav pak z posedu dirigoval publikum a jako držák pro mikrofon použil Anatola, jehož nadšení bylo více než zjevné. Konec druhého kola přičaroval svým kouzelným kloboukem Metoděj Constantine se svou asistentkou a na barové stoličce učil porotu kouzlo roztrhaných papírů, které pravděpodobně odkoukal od Arpa.

Nejvíce bodů získali za své výkony Švéd a Bio Masha a své síly pak poměřili v závěrečném battlu. Vítězkou večera se stala Bio Masha a poněkud netradičně byla obdarována knihou, namísto alkoholavé.

Skvělou atmosféru celé akce dotvářel kdo jiný, než DJ Sirkir a samozřejmě diváci, kteří se ochotně zapojovali do hry. A věrní fanoušci si mohli poprvé zakoupit barevná Slam Poetry trika. Další kolo nás čeká již 23. února a jelikož jsou dvacetitrojky magické, určitě se máme na co těšit.

Lucie Hrubcová

4. kolo Slam Poetry opět pro Anatola Svahilce

Od Iuh - Dub 29, 2016, 09:00

Anatol Svahilec / foto: Daniel Mikeš

Pižeňský klub Anděl tento týden opět rozezněly známé hlasy nejen pižeňské slamové scény. V úterý večer proběhlo letošní již čtvrté kolo této poetické exhibice. Vedle pravidelných performerů vystoupil po dlouhé době také Mikeš se svými skorobásněmi a nováček Doktor Filipitch. Pro vítězství si přišel opět Anatol Svahilec.

Večerem provázel tradičně Nejhodnější Michal, který představil celkem osm účinkujících, včetně černého koně Doktora Filipitche. Jako první vystoupil autor slamovin Pavel Oškrkaný, který se ve svém textu snažil hledat krásu tam, kde není. Následoval jej Kňour, který krásu našel, tam kde není, a to v hospodě se svou klasickou historkou o jednom rýmu. Jako třetí se představil nováček Doktor Filipitch a svým suverénním vystoupením, v němž se zabýval ženami, ohromil publikum. Inspirovat se prý nechal Švédem, který přišel hned po něm a jako obvykle skvěle pobavil. Jeho rýmování o třídním srazu sklídilo úctyhodný potlesk, stejně jako Anatolovo vyprávění o Bedřichu Smetanovi a jeho fascinující hluchotě. Šestý soutěžící Jirka Juráš přijel až z Olomouce hledat anděla, evidentně se mu to povedlo a za odměnu dostal příjemné body. Jirku vystřídal Mikeš, vystoupil po delší době a publikum ho vřele uvítalo. Jeho gendrově zbarvené skorobásně sklídily nemalý úspěch. Jako poslední vystupující se na pódiu objevila jediná zástupkyně něžného pohlaví Barbora. Tato šarmantní dívka slepila slova v činy a vzápětí odstartovala druhé kolo s barmankou Augustýnou. V opačném pořadí pak vystoupili ostatní. Mikeš opět předčítal ze své sbírky skorobásní, jak je sám nazývá. Jirka Juráš se vydal do vesmíru, ale tentokrát tam nehledal anděly, nýbrž život na míru. Anatol Svahilec vnesl do davu trochu napětí při svém socialisticky zbarveném vyprávění o elektrikařském družstvu a nabitou atmosféru doplnil proudem slov Švéd historkou o cestě stopem, která vedla až k zakázanému uvolnění. Černému koni se zdálo o Báře a Kňour nám též povyprávěl svůj sen o prapodivných věcech.

Doktor Filipitch

Dubnové kolo bylo tedy plné snění a hledání, až jsme našli vítěze Anatola Svahilce, který je mimochodem také mistr ČR roku 2014. O pouhý bod za ním se umístil Švéd a třetí místo obsadil se svým premiérovým vystoupením Doktor Filipitch. Bramborovou medaili si odnesl Mikeš. Všichni čtyři získali knihu na památku a vítěz večera Anatol triko Slam poetry, doplněné o podpisy všech soutěžících. To vydražil za krásných 1000 Kč, které ještě téhož večera putovaly na charitativní akci No limits Himalaya. Jde o výstup pižeňských studentů s vozíčkářem do Himalájí, diváci tak pomohli uskutečnit doslova vysoký cíl.

Na závěr se publikum dočkalo ještě Anatolova omnitologického přídavku.

Další kolo proběhne 25. května, tentokrát v Andělu, naposledy před prázdninovou pauzou, kdy se přesune do Zach's Pub.

Kňour

Barbora

Anatol Svahilec

Příloha 8: Autorčin text přednesený na jejím prvním slamu

HOMO SPIRITUALIS

Přichází nový druh, jenž Nietzsche předvídal,
Homo Sapiens musí posunout se dál
a fakt nedělám si legraci,
že postihlo to generaci
mou, která regeneraci nutnou
potřebuje,
protože to spěje
k degeneraci
lidstva,
pro něhož je míň a míň místa.

A proto se setkáváme
já a podobní lidé,
co věří v to, že duše po nás zbyde,
rozplyne se do vesmíru
v lásce a míru
jako nekonečná energie,
jak obláček z utopie.

Může se to jevit
jak počátek schizofrenie,
když víte,
co za chvíli přesně se stane,
je to telepatie, je to empatie
a hranice s tajemnem zrádné
a jak život plyne,
tak si uvědomujeme,
že víc a víc víme,
že vidíme
za hranice
lidského bytí,
schopnost,
již lidé po staletí
mají,
jen na ni občas zapomínají.

V našem životě se nic neděje jen tak,
náhoda není a tenkrát ten zpěvák
vůbec nevěděl, o čem mluví,
ale že jsi nahoře a pak zas dole,
to se neděje bez příčiny,
to ovládáme my
naší myslí, naší hlavou,
hemisférou levou pravou
anebo úplně jinou sférou našeho vědomí,
kterou ani psycholog vysvětlit neumí.

Nové homo se rodí tam někde na rozcestí,
kde zbytky morálky hnijí,
a tento slizký hnis
zahaluje lidstvo
v zajetí technologií,
zachránit ho může snad jen
Homo spiritualis.

A my všichni teď balancujeme nad
propastí
na laně jímž jsme sami,
a pokud je Bůh mrtev,
tak ale jeho duše zůstává s námi
a než přijdou Primus s Helenou,
jež nám Čapek poslal 100 let zpátky,
můžeme se zatím uchýlit do pohádky,
kde šťastný konec napíše se sám.
A jednoho dne, až po provaze projdou
vyvolení,
dočkáme se změny
a člověk bude překonán,
a v pohádce budou už jen včely,
ty, co nám právě uletěly.
A zda zbude tu jenom země pustá,
to zodpoví snad jen Zarathustra.

GLOSÁŘ

BATTLE = ústní souboj mezi rapery či slamery

BEATBOX = vytváření rytmických tónů za pomoci úst, rtů, jazyka a hlasu

ČERNÝ KŮŇ = osoba vystupující na slam poetry poprvé, zpravidla bez hodnocení

DJ (Discjockey) = hudební doprovod

EXHIBICE = událost ve slam poetry mimo národní mistrovství a kvalifikační kola, v Německu nese název „lokální slam“

GIPS = „German International Poetry Slam“ – mistrovství německy mluvících zemí ve slam poetry

HIPHOP = nadřazený pojem pro rap, hudební styl pocházející z USA

JURY = porota v Německu

MC (Master of Ceremony) = ve slam poetry moderátor události

OFFENE LISTE = soupiska otevřená novým tvářím, do tohoto seznamu se může zapsat soutěžící těsně před začátkem události

OPEN MIC = součást amerických poetry slamů, možnost vystoupit pro každého

POETRY SLAM = událost, na které básníci přednášejí své texty bez rekvizit v určitém časovém limitu a jsou hodnoceni publikem

RAP = rýmovaný přednes pocházející z USA, se společensko-kritickým obsahem, vyprávěným v určitém rytmu

SLAMER = představitel žánru slam poetry; osoba, přednášející své texty na poetry slamech

SLAMILY = „Slam family“ je společenství lidí zainteresovaných ve slam poetry; termín hojně používaný v zahraničí

SLAM MASTER = organizátor a moderátor události

SLAMPAPI = přezdívka pro zakladatele slam poetry, Marca Smithe

SLAM POETRY = žánr/druh tematicky svobodné poezie přednášené na událostech – poetry slamech (zkráceně slamech)

SOCIAL BEAT = literární undergroundové hnutí v Německu v 90. letech

SPOKEN WORD = pojem původem z USA označující mluvenou poezii; performativní umění založené na práci se slovem a hlasem, nadřazený pojem pro slam poetry i tradiční čtení; v užším smyslu syntéza poezie a prózy – např. vyprávění volným rýmem, často o vážných tématech

RESUMÉ

Slam poetry je literární hnutí, které již přes 30 let obohacuje světovou kulturní a literární scénu. Předložená diplomová práce se zabývá tímto fenoménem v česko-německém kontextu. Práce je členěna do čtyř částí.

První kapitola uvádí téma slam poetry jako způsob komunikace mezi autorem a publikem na pomezí poezie a divadla. Ve druhé kapitole autorka mapuje vývoj slam poetry v České republice od příchodu žánru ze sousedního Německa až po současnou situaci, včetně výčtu událostí, které se konají, a představitelů, kteří je utvářejí. V závěru kapitoly doplňuje mediální obraz české slam poetry a stručné shrnutí. Ve třetí kapitole mapuje stejným způsobem německou scénu. Jelikož slam poetry nabízí nejen kulturní vyžití, ale také didaktické možnosti, zmiňuje autorka toto performativní umění jako nástroj učení. V závěrečné kapitole se autorka věnuje komparaci obou scén a analyzuje rozdíly, které na základě vlastního – studijního i terénního výzkumu objevila.

Součástí práce jsou rozhovory s vybranými organizátory a performery, medailonky významných českých i německých slamerů či ukázky autorčiných reportáží o plzeňské slam poetry. Na závěr je přiložený glosář s českými i německými pojmy.

RESÜMEE

Slam poetry ist eine literarische Bewegung, die seit mehr als 30 Jahren die Kultur- und Literaturszene auf der ganzen Welt bereichert. Die vorliegende Diplomarbeit beschäftigt sich mit diesem Phänomen im tschechisch-deutschen Gebiet. Die Arbeit ist in vier Teile gegliedert.

Das erste Kapitel führt das Thema Poetry Slam als eine Kommunikationsform zwischen dem Autoren und dem Publikum an den Grenzen zwischen Dichtung und Schauspiel an. Im zweiten Kapitel beschreibt die Autorin die Entwicklung der tschechischen Slam-Szene vom Anfang bis zum heutigen Zustand, einschließlich der Veranstaltungen und Vertreter. Zum Schluss dieses Kapitels wird noch das mediale Bild des tschechischen Poetry Slam beschrieben und es erfolgt eine kurze Zusammenfassung. Im dritten Kapitel wird in gleicher Weise die deutsche Slam-Szene beschrieben. Da Poetry Slam nicht nur ein Kulturerlebnis ist, sondern auch didaktische Möglichkeiten bietet, geht die Autorin dabei auf diese performative Kunst als ein didaktisches Mittel ein. Im Schlusskapitel widmet sie sich dem Vergleich beider Szenen und analysiert die Differenzen, die sie aufgrund ihrer eigenen Studien- und Feldforschung gefunden hat.

Einen Bestandteil der Arbeit bilden Interviews mit ausgewählten Slam Masters und Slam Poeten, Porträts von wichtigen tschechischen und deutschen Slammern und Leseproben von Berichten über die Slam-Szene in Pilsen, die von der Autorin geschrieben wurden. Ein Glossar mit tschechischen und deutschen Begriffen ist am Schluss angefügt.